

ÁROP-1.1.16-2012-2012-0001
Esélyegyenlőség-elvű fejlesztéspolitika
kapacitásának biztosítása

CSORVÁS Város Önkormányzatának

Helyi Esélyegyenlőségi

Programja

2013. június

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	8
Célok	9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása	11
2. Stratégiai környezet bemutatása	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	16
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	41
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	66
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	73
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	81
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	95
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	97
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	98
1. A HEP IT részletei	98
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	98
A beavatkozások megvalósítói	100
Jövőképünk	101
Az intézkedési területek részletes kifejtése	102
3. intézkedési terület	104
4. intézkedési terület	105
5. intézkedési terület	106
6. intézkedési terület	107
7. intézkedési terület	108
8. intézkedési terület	109
9. intézkedési terület	110
10. intézkedési terület	111
11. intézkedési terület	112
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	113
3. Megvalósítás	118
A megvalósítás előkészítése	118
A megvalósítás folyamata	118
Monitoring és visszacsatolás	120
Nyilvánosság	120
Érvényesülés, módosítás	122
4. Elfogadás módja és dátuma	123

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Csorvás Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Csorvás város az ország délkeleti részén, a Tisza-Körös-Maros közötti területen, a Békés-Csanádi löszhát északkeleti, a Békési-sík délnyugati határán, Békés megye nyugati felén található. A várost átszeli a 47. számú főút és a Szeged-Békéscsaba vasútvonal, Békéscsabától 22, Orosházától 16 km-re található.

A Csorvás területén településnyomok az újkőkorszaktól kezdve találhatók. Régészeti kutatások bizonyítják, hogy a település lakott volt a réz-, a bronz- a vaskorban, ugyanúgy, mint a római, az avarkorban és a népvándorlás idején is. Ásatások eredményeire alapozva állítják, hogy templomos falu volt az Árpád kor közepén, az 1150-es években. Az Árpád-kori és az erre épült középkori templomot 1997-ben tárták fel. Csorvás első írásos említése 1456-os évre tehető, amikor V. László Hunyadi Jánosnak adományozta a települést a nándorfehérvári diadal után.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

Később 1458-ban Mátyás király a Gerlai Ábrahámffy Tamásnak adományozta az akkori Csorvást, ami a török megszállásig Ábarhámffy birtok volt. 1566-ban a törökök megszállták Csorvást, s az szultáni birtokrész lett. Ekkor a község a megye öt legnagyobb települése közé tartozott. Az akkori iratokban szereplő „Chorvas” és „Cyorvas” szláv eredetű szavak (homok) utalnak a környék jellegzetes talajféleségére.

1595-1596-ban a török oldalán harcoló tatár segédcsapatok az egész megyét, így Csorvást is elpusztították, s az hosszú időre lakatlan pusztává vált. A török kiverése után, 1723-ban a területet br. Harruckern János kapta meg, aki bérbeadás útján hasznosította azt. Leghosszabb ideig Gyula városa bérelte, így főleg az ő jobbágysai telepítették be a pusztát. 1857. december 3-ától önálló adózó település, postával (1858), vasútállomással (1871), intézményhálózattal, iskolarendszerrel. A föld megműveléséhez munkaerőre volt szükség, ezért megkezdődött a lakosság betelepítése az osztrák birodalom minden részéről.

A XX. század fordulóján a lakosság 75 %-a magyar, 20 %-a szlovák, 2,5 %-a román, 2,5 %-a zsidó vallású német. A lakosság öt vallási felekezethez tartozott: katolikus, evangélikus, református, román ortodox, zsidó. A település határa a századfordulón 15.638 kh volt, melyből 3.393 kh gróf Wenckheim Géza, 2.982 kh Wenckheim Henrik, 912 kh Almássy Kálmánné, 789 kh Wodiáner Viktor, 291 kh pedig gróf Károlyi Gyula birtokában volt.

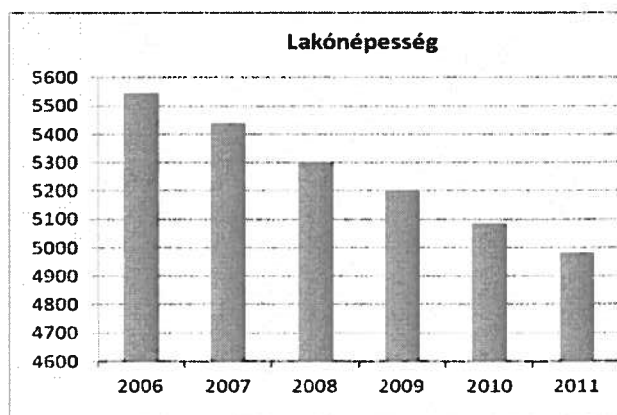
Ebben az időben alakult ki a település utcáinak saktáblaszerű rendszere, amely a mai napig jellemző Csorváásra. A század elejétől, 1950-ig, majd 1970-től ismét nagyközség, 2005. július 1-től város.

A település agrárjellegű, mert földjei kiválóan alkalmasak mezőgazdasági termelésre. Emellett a művészi színvonalú kézmű- és háziipar, valamint a ruházati termékek kisüzemi gyártása nyújt megélhetést. A természeti adottságok hosszabb ideig az intenzív mezőgazdasági művelést alapozták meg, ma már feldolgozó iparnak is a bázisaként szolgálnak. (Természeti alapanyagokra épülő háziipar). A városhoz köthető jelentős személyek: a Bartók család anyai ága, Voit Ervin festőművész, Péter Szőke János szalézi szerzetes, Zalai György politikus közíró.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

	lakónépesség
2006 (fő)	5546 fő
2007 (fő)	5441 fő
Lakónépesség számának változása (%)	98,1 %
2008 (fő)	5302 fő
Lakónépesség számának változása (%)	97,44 %
2009 (fő)	5201 fő
Lakónépesség számának változása (%)	98,1 %
2010 (fő)	5085 fő
Lakónépesség számának változása (%)	97,7 %
2011 (fő)	4981 fő
Lakónépesség számának változása (%)	98 %
2012 (fő)	fő
Lakónépesség számának változása (%)	%

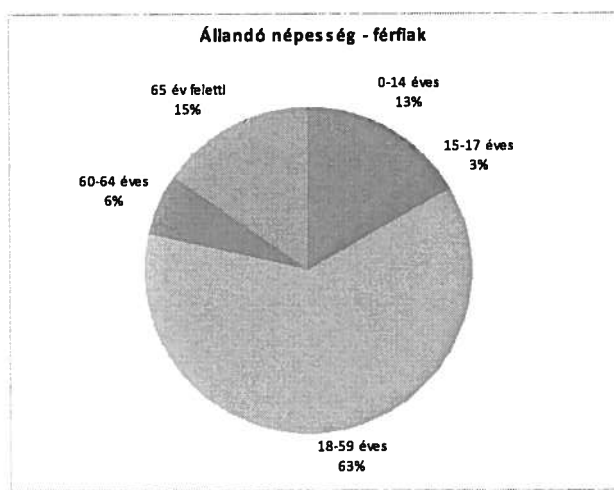
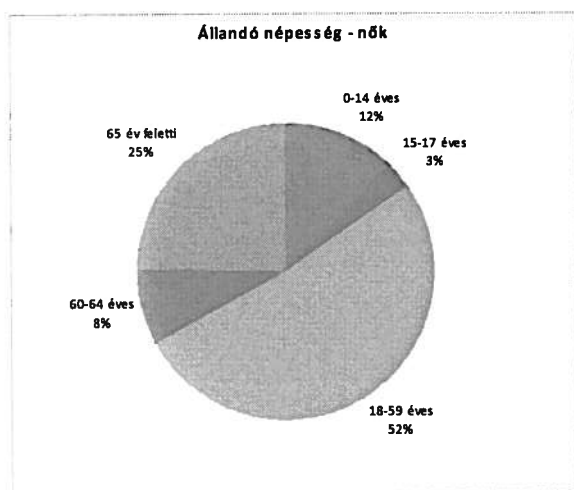
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2. számú táblázat - Állandó népesség

állandó népesség száma	5268 fő
nő	2708 fő
	51,4 %
férfi	2560 fő
	48,59 %
0-2 évesek	101 fő 1,91 %
0-14 éves nők	304 fő 5,77 %
0-14 éves férfiak	339 fő 6,43 %
15-17 éves nők	79 fő 1,49 %
15-17 éves férfiak	89 fő 1,68 %
18-54 éves nők	1292 fő 24,52 %
18-59 éves férfiak	1586 fő 30,1 %
60-64 éves nők	210 fő 3,98 %
60-64 éves férfiak	155 fő 2,94 %
65 év feletti nők	619 fő 11,75 %
65 év feletti férfiak	391 fő 7,42 %

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

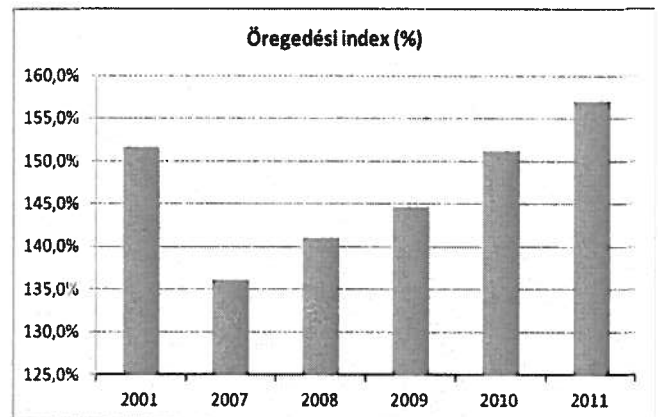

Demográfia tekintetében a történelem viharáiban kétszer elpusztult Csorvás harmadik újjáépítése után, 1857. után a XIX. század fordulójáig a népesség jelentős növekedése volt jellemző. A két világháború jelentős számú csorvási áldozatot is követelt, 1910 és 1949 között a növekedés érzékelhetően lelassult, majd tendenciát váltott.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	1377	908	151,65
2007	1014	745	136,10
2008	1015	720	140,97
2009	1013	700	144,71
2010	1013	670	151,19
2011	1010	643	157,07

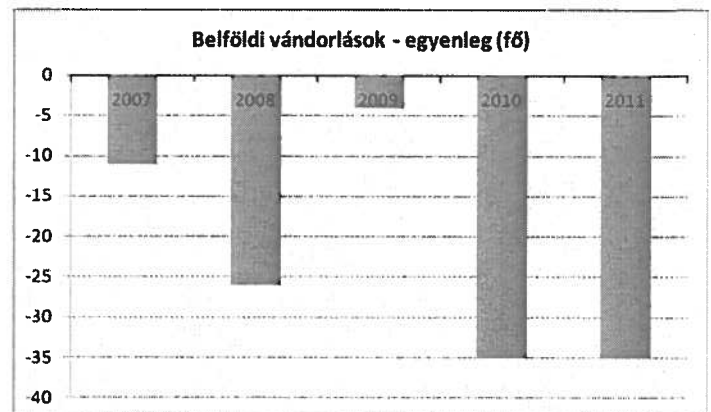
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2007	96	107	-11
2008	73	99	-26
2009	67	71	-4
2010	56	91	-35
2011	61	96	-35
2012			

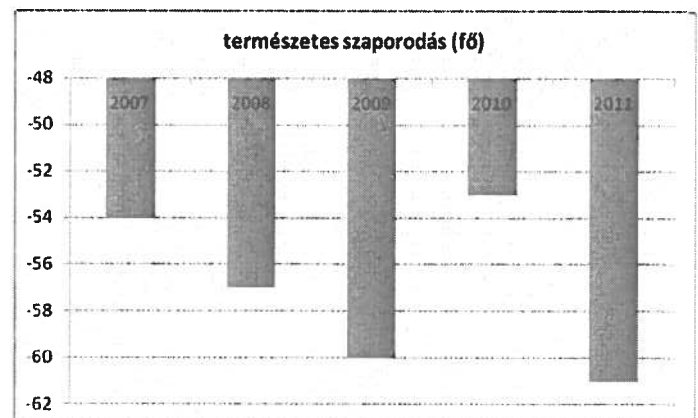
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	Élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2007	34	88	-54
2008	33	90	-57
2009	32	92	-60
2010	32	85	-53
2011	31	92	-61
2012			

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Csorvás népessége legmagasabb értékét a negyvenes évek végén, az ötvenes évek elején érte el, amikor is a lakónépesség meghaladta a hétezer-nyolcszáz főt. Ezt követően azonban előbb enyhé, majd pedig egy valamelyest gyorsabb ütemű népességcsökkenés figyelhető meg. Ennek oka eleinte a népesség elvándorlása volt, amit később tovább erősített a természetes fogyás is. 1960-1970 között 928 fővel csökkent a lakosság száma, amelynek oka az volt, 1960-as években végrehajtott erőszakos tsz-esítés miatt főleg fiatalok távoztak a településről és az ő hiányuk a következő évek természetes szaporodásánál is jól kimutatható. Az élveszületések és halálozások negatív egyenlege a 90-es évek második felétől egyre markánsabban jelenik meg, amit 1998-tól részben ellensúlyoz a

szerény mértékű, pozitívrá váltó vándorlási egyenleg. 2006-tól viszont az elvándorlók száma magasabb, mint a bevándorlóké. Csorvásra napjainkban is a népesség csökkenése a jellemző. A születések száma jóval alacsonyabb évente, mint az elhalálozások száma. A fiatalok munkalehetőség hiányában elköltöznak a munkát kínáló városokba.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program tekintetében vizsgálva:

Csorváson két nemzetiségi önkormányzat működik, a Csorvási Szlovák-, és a Csorvási Roma Önkormányzat. A település lakosságának kb.2 %-a roma, ám ezeknek a lakosoknak kevesebb, mint fele vallja magát romának. Településünkön nincsenek szegregátumok, elszigetelt telepek, azonban néhány család a belterületől néhány km-re lévő tanyaközpontban él. A mélyszegénységre utaló kifejezett jelek csak kis mértékben tapasztalhatók, azonban a munkanélküliség és az eladósodottság már előrevetíti az elszegényedés árnyékát.

A településen általános iskola, óvoda és bölcsőde működik. A helyi lakosok általában a helyi oktatási intézménybe járatják gyermekeiket. Több családban a vidéken dolgozó szülők a környező városok oktatási intézményeibe járatják gyermekeiket. A szülők megpróbálják a tanulás, taníttatás lehetőségét biztosítani a gyermekek számára. De a napjainkra jellemző eladósodás és munkanélküliség miatt a gyermekek helyzete is kilátástalanná válik. Csorváson kevés munkalehetőség van, ezért a nők helyzete munkavállalás tekintetében igen nehéz. Vagy beutaznak a szomszédos városokba, vagy otthon maradnak gyermekeiket nevelni. Sokan a gyermekgondozás mellett tanulmányokat folytatnak, de a nehéz anyagi helyzet, a rájuk háruló jelentős házimunka kilátástalanná teszi helyzetüket, ami depresszióhoz, pszichés problémák kialakulásához vezet. Nincs olyan szervezet, a településen, amely összefogná a nőket.

Az időskorúak ellátására működik az Egyesített Szociális Intézmény, ahol nappali- és bentlakásos gondozásban részesülhetnek az idősek, valamint az otthonukban élő idősek és sérültek számára házigondozást végeznek. Igénybe vehető a jelzőrendszeres figyelőszolgálat. Ezen túl két nyugdíjas klub biztosít lehetőséget az idősek szabadidejének kortársak közötti hasznos eltöltésére. Csorváson található egy sérült emberek lakóotthona, egy autista gyermekek lakóotthona, tevékenykedik a Mozgáskorlátozottak Egyesülete, valamint idős és sérült emberek számára nyújt segítséget egy alapítványi úton működő misszió.

A munkát vállalni tudó sérültek foglalkoztatást biztosítja egy erre a tevékenységre szakosodott vállalkozás.

A HEP a 321/2011. (XII.27.) Korm. rend. 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében kiemelt figyelmet fordít célcsoportjai, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők helyzetére. Csorvás Város Önkormányzata mindent megtesz annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok a saját településen jussanak lehetőséghez az oktatás, a kultúra, a sport, a szociális és egészségügyi szolgáltatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, valamint a közlekedés és a kommunikáció területén.

Önkormányzatunk és a város küldetésének tekinti lakosságának megtartását, gyarapodásának támogatását, lehetőségeihez mérten. Ehhez minden képpen elsődlegesen munkahelyekre, azok számának növelésére, s a meglévők tovább működésének és fejlesztésének ösztönzésére igyekszik lépéseket tenni (vállalkozások motiválása, önfenntartó vállalkozások és önellátó családok létrejöttének elősegítése).

Küldetésünk az is, hogy humán, kulturális és gazdasági értékeinket megtartsuk városunkban, ezzel folyamatossá és fenntarthatóvá téve jövőnket és fejlődésünket – mind egyéni, mind pedig települési szinten.

A jövőbeli elképzelések és a fejlődés, fejlesztés megvalósításához, a régiókat – és vele településünket – sújtó minden nemű lemaradás mérsékléséhez és majdani megszüntetéséhez elengedhetetlen, hogy a veszélyeztetett csoportokra kellőképpen odafigyeljünk.

Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Megléte segíti, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra, az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítését az élet minden területén, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

Csorvás Város Önkormányzata folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a város működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a kerület lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja mely, összhangban van az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel

Csorvás város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkrimináció- és szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a kerületben élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

Csorvás Város Önkormányzat alapvető célja, hogy a város olyan település legyen, ahol érvényesül az az elsődleges alapelv, mely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint.

Olyan intézkedések, eljárások megfogalmazása amelyek

- szolgálják egy összetartó, szolidáris társadalom erősítését a hátrányos megkülönböztetés megszüntetésével, az esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód biztosításával a hátrányos helyzetű csoportok számára,
- biztosítják a hátrányok hatásainak mérséklését, akár megelőzését a pénzbeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutással, az önkormányzat intézményeiben a különböző közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréssel, a foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolásával,
- kiszűrik az esetleges szegregációs és szelekciós mechanizmusok lehetőségét,
- támogatják a társadalmi integrációt a meglévő és eredményes szolgáltatások megtartásával, vagy a felmerülő igények, szükségletek kielégítését segítő új támogató szolgáltatások bevezetésével.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP Intézkedési Tervének célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Roma Integráció Évtizede Program, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

A település esélyegyenlőségi stratégiájának illeszkedni kell az EU és hazai releváns stratégiákhoz, ezek:

Az EU 2020 stratégia²

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, a 2000-ben megkezdett Lisszaboni Stratégia folytatása, annak tapasztalatait beépítő új, közösségi gazdaságpolitikai célrendszer és ahhoz tartozó intézkedésterv. Célja nem csupán a válság leküzdése, a stratégia az

² A Bizottság közleménye a Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – Intézkedések a stabilitás, a növekedés és a munkahelyteremtés érdekében, Brüsszel, 2012. május 30.

uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, és az intelligensebb, fenntarthatóbb és befogadóbb növekedés feltételeit kívánja megteremteni. Az esélyegyenlőség szempontjából releváns célkitűzések, melyeket 2020-ra az EU egészének teljesítenie kell két területen is megjelenik. Az oktatásban a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni. A szegénység/társadalmi kirekesztés ellen ható intézkedések sora pedig azt célozza, hogy legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

Nemzeti Reform Program³

Az Európa 2020 stratégia megvalósításának legfontosabb eszközét tagállami szinten a nemzeti reformprogramok jelentik, melyeket a tagállamoknak minden év áprilisában, a stabilitási/konvergencia programokkal együtt kell elkészíteniük. A nemzeti reformprogramok rögzítik az uniós kiemelt célok alapján megfogalmazott nemzeti célokat, továbbá ismertetik, hogyan kívánják a kormányok a célokat teljesíteni, illetve a növekedést hátráltató akadályokat leküzdeni. A dokumentumok azt is meghatározzák, hogy kik, mikor, milyen intézkedéseket hoznak majd, s hogy ennek milyen költségvetési vonzatai lesznek.⁴ A Nemzeti Reform Program az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetének javításának szempontjából közvetlen jelentőséggel bíró célkitűzéseket és intézkedéseket tett.

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia⁵

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) az Európai Bizottság által 2011-ben jóváhagyott „A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig” című dokumentumban foglaltakhoz illeszkedik. Az NTFS a szegénység elleni fellépés érdekében megfogalmazott felzárkózási politikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a roma közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. A stratégia célja, hogy a szegénység szempontjából meghatározó problématerületek – gyermekszegénység, romák helyzete, hátrányos helyzetű térségek – hosszú távú elképzeléseinek integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben történő kezelését kívánja előmozdítani, figyelemmel, a többi, a társadalmi felzárkózási szempontjából releváns stratégiára, így a gazdaságfejlesztéssel és foglalkoztatáspolitikára, a vidékfejlesztésre, az egészségügyi, szociálpolitikai, közigazgatási elképzelésekre.

„Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia⁶

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Roma Integráció Évtizede Program⁷

Az Országgyűlés 2007. június 25-én fogadta el a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY határozatot, amely a Kormány feladatául tűzi, hogy a Stratégiai Terv végrehajtására készítsen rövid távú, kétéves időszakokra szóló intézkedési terveket.

³ A következő lépés – A Széll Kálmán terv 2.0, Magyarország Kormány, 2012. április [www.kormany.hu/download/3/e8/80000/1-A_k%C3%B6vetkez%C5%91_l%C3%A9p%C3%A9s%20\(SzKT%2020\).pdf](http://www.kormany.hu/download/3/e8/80000/1-A_k%C3%B6vetkez%C5%91_l%C3%A9p%C3%A9s%20(SzKT%2020).pdf)

⁴ Európai Bizottság, Európa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_hu.htm

⁵ Nemzeti Társadalmi és Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák (2011-2020.) Budapest, 2011. november <http://romagov.kormany.hu/nemzeti-tarsadalmi-felzarkozasi-strategia>

⁶ 47/2007. (V. 31.) OGY határozat a „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032.; www.biztoskezdet.hu

⁷ A Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY. határozat; Szociális és Munkaügyi Minisztérium, 2008.

A Stratégiai Terv négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, az ezekhez rendelt mutatókat, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges intézkedéseket. A nemek közötti esélyegyenlőség megteremtését a négy prioritási területen megfogalmazottakhoz kapcsolódó feladatokon és intézkedéseken keresztül kívánja megvalósítani.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia

Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009. (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009-2024. időszakra vonatkozóan. Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg. A Stratégia megvalósítása kétéves cselekvési tervek mentén történik, a 2012-2013. évi cselekvési tervről az 1590/2012. (XII. 27.) Korm. határozat rendelkezik.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti, a feladat-és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben –törvény keretei között –önállóan mérlegelhet.

A HEP figyelembe veszi Csorvás Város Önkormányzata által hozott rendeleteket, dokumentumokat.

Csorvás Város Önkormányzatának 7/1998. (IV.16.) rendelete
a gyermekvédelem helyi rendszeréről;

Csorvás Város Önkormányzatának 19/1993. (VIII.26.) rendelete
a pénzügyi, természetbeni, szociális ellátásokról

Csorvás Város Önkormányzatának 7/2001. (IV.27.) rendelete
az önkormányzati tulajdonú nyugdíjasház lakóegységei használati jogának megszerzéséről

Csorvás Város Önkormányzatának 9/2012. (VI.6.) rendelete
A személyes gondoskodást körébe tartozó szociális ellátások térítési díjainak megállapításáról

Csorvás Város Önkormányzatának 16/2001. (XI.5.) rendelete
a Bursa Hungarica felsőoktatási önkormányzati ösztöndíj pályázatról.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Költségvetési koncepció 152/2012. (XII.28.) Képviselő-testületi határozat

Gazdasági Program 55/2011 (III.30.) Képviselő-testületi határozat

Településfejlesztési stratégia 93/2005.(VI.14.) Képviselő-testületi határozat

Településrendezési terv, településszerkezeti terv10/2004. (II.25.) Képviselő-testületi határozat

Településfejlesztési koncepció 46/2002. (VI.5.) Képviselő-testületi határozat

Csorvás Nagyközség Önkormányzatának 7/2004.(II.27.) KT rendelete a nagyközség helyi építési szabályzatáról

Közoktatási Esélyegyenlőségi Program

ÁMK Esélyegyenlőségi Terv

Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Csorvás város Békés megyében található, a 2013. január 1-től a Békéscsabai járáshoz tartozik. megyei szinten az alábbi tervekkel, programokkal rendelkezünk:

Békés Megye Területfejlesztési Koncepciója

Békés Megye Területrendezési Terve

A Csorvás 9 önkormányzattal együtt – Csanádapáca, Gerendás, Pusztaföldvár, Békéssámson, Nagyszénás, Gádoros, Kardoskút, Tótkomlós - alkotja az Orosházi Kistérséget. A kistérség az alábbi programokkal, tervekkel rendelkezik:

Orosházi Kistérség Fejlesztési Programja

Orosházi Kistérség Turizmusfejlesztési Koncepció és Program

Orosházi Kistérség Környezetvédelmi Programja

Csorvás több önkormányzati társulásnak is tagja, melyek különböző szakterületeken, különböző célok megvalósítására jöttek létre. Ezek a társulások:

Közép-Békési Térség Ivóvíz-minőség Javító Társulás

DAREH Délkelet Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás

Orosházi Kistérség Többcélú Társulása

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítéséhez szükséges adatokat a TEIR, a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), Közoktatási Információs Rendszer (KIR) adatbázisából töltöttük le. A helyi adatok az önkormányzat és intézményei nyilvántartásából, valamint a Csorvási Szolgáltató Nonprofit Kft. nyilvántartásából kerültek összegyűjtésre.

Segítségünkre voltak a helyi civil szervezetek egyes témákhoz vonatkozó kimutatásai, adatai, felhasználtuk a Csorvás Város Önkormányzatának Képviselő-testületeihez benyújtott előterjesztéseket, beszámolókat, többek között a Békés Megyei Rendőrkapitányság Körzeti Megbízotti Csoport Csorvási Irodájának előterjesztésében szereplő adatokat

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza.

A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza. A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma. Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A cigányok/romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást.

Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány/roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt. (Cserti-Csapó-Orsós 2012)

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A jövedelmi és vagyoni helyzet tekintetében nem rendelkezünk központi adatokkal, a helyi jövedelmi, vagyoni helyzetre utalhatnak az alábbi adatterületek:

Víz és szennyvízcsatorna tartozások

Évek	Tartozások (Ft)
2007.12.31.-én	555 801
2008.12.31.-én	797 575
2009.12.31.-én	1 832 710
2010.12.31.-én	2 100 020
2011.12.31.-én	1 901 145
2012.12.31.-én	3 215 188

Önkormányzati adatgyűjtés, Csorvási Szolgáltató Nonprofit Kft.

A fenti táblázatban a Csorvási Szolgáltató Nonprofit Kft, mint szolgáltató által kimutatott víz és szennyvízcsatorna díjtartozások láthatók. Az összegek göngyöltve láthatók, és jól tükrözik az évek alatt felhalmozódott hátralékot. A táblázatból az a következtetés vonható le, hogy egyre kevesebben tudják fizetni a közszolgáltatási díjakat, egyre több családban halmozódik fel az alapvető közszolgáltatás igénybevételének díja.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

A fejezetre vonatkozó jogi szabályozás szerint a helyi önkormányzat az Ft. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- a) közfoglalkoztatást szervez,
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Möt-v. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását. Az Ebktv. 21. § - 23. §-ai rögzítik, hogy egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz pl. a munkához jutás során, a munkához jutás felvételi eljárása keretében, stb.

Előfordulnak olyan speciális helyzetek, amikor indokolt, hogy a munkáltató különbséget tegyen helyzetük, tulajdonságuk, jellemzőjük alapján a munkavállalók között, ezért az Ebktv. értelmében nem minősül az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének, ha az a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés. A 23. § biztosítja annak a lehetőségét, hogy törvény, kormányrendelet, illetve kollektív szerződés a munkavállalók meghatározott körére – a foglalkoztatási jogviszonnyal vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal összefüggésben – eltérjen az egyenlő bánásmód követelményétől, amennyiben ennek célja valamely hátrányosabb helyzetű csoporttal kapcsolatban előnyben részesítési szabályok meghatározása, pozitív diszkrimináció alkalmazása.

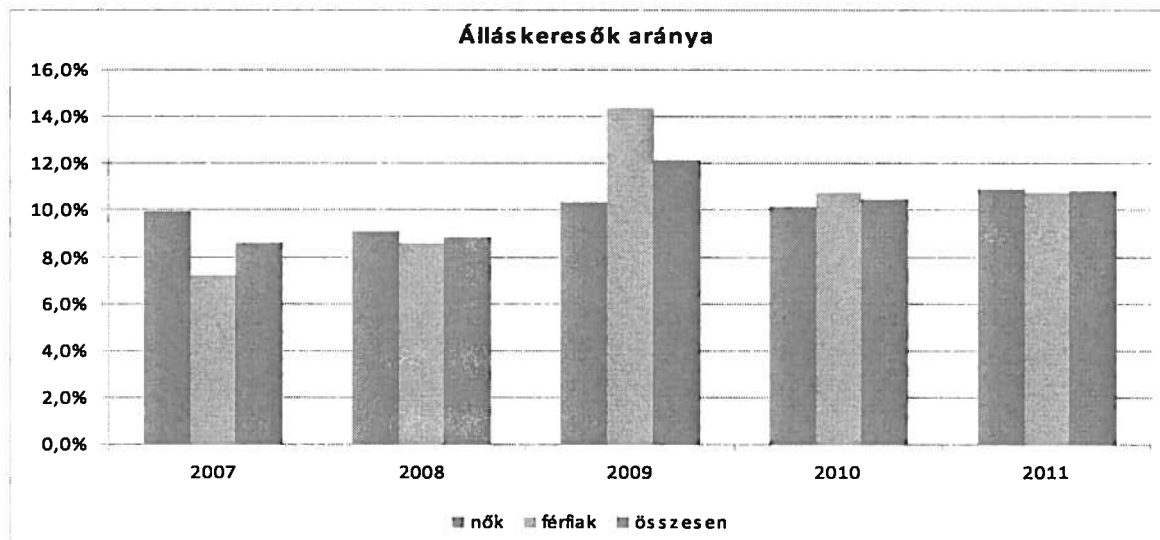
a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között a vizsgált területen. Meg kell vizsgálni az adatok alakulásának tendenciáit és összefüggésbe hozni a település gazdasági mutatóinak alakulásával. Át kell gondolni, hogy a tendenciák, valamint a településen jelenleg érvényesülő gazdasági folyamatok milyen jövőbeli kilátásokat hordoznak magukban.

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
				fő	%	fő	%	fő	%
2007	1912	1926	3838	191	9,98	139	7,21	330	8,59
2008	1878	1902	3780	171	9,10	164	8,62	335	8,86
2009	1863	1494	3357	192	10,30	215	14,39	407	12,12
2010	1827	1854	3681	185	10,67	200	10,78	395	10,73
2011	1785	1830	3615	195	10,92	197	10,76	392	10,84

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A lakónépesség 8-12 %-a között mozog a nyilvántartott álláskeresők száma. A munkanélküliek száma ennél az értéknél magasabb, mivel a munkanélküli ellátásból kikerülők jelentős része nem tartja a kapcsolatot a Munkaügyi Hivatallal. A foglalkoztatottság Csorváson nagyon alacsony, kevés a munkahely, a vállalkozás és nagyobb üzemek, ahol el tudnának helyezkedni a munkanélküliek.

A környéken lévő nagyobb városok befogadóképessége is nagyon gyenge, mivel elsősorban a helyi lakosokat foglalkoztatják. A közeli nagyvárosokban foglalkoztatottak egy részének nem téríti meg a munkáltató a munkába járáshoz szükséges utazási költséget, így gyakorlatilag nem több a jövedelme, mintha munkanélküli járadékot kapna.

Nagy a munkanélküliség a városban, ezen egy kicsit enyhít a közmunkaprogram, tavasztól ősziig pedig alkalmi munkákra van lehetőség a mezőgazdaságban.

A mélyszegénységben élők legnagyobb része csak a 8 általános iskolai osztályt végezte el, nem rendelkeznek szakmával, ezért nehéz a munkaerőpiacba integrálódniuk. Tartós munkahelyet így nehezebb megszerezniük, csak ideiglenes munkában vesznek részt.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

A táblázat adatai - különösen az országos és térségi adatokkal összevetésben - rámutathatnak arra, hogy az egyes korosztályokat tekintve elégséges-e a meglévő problémakezelés, vagy további beavatkozásokat szükséges tervezni.

		2007	2008	2009	2010	2011
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	330	335	407	395	392
20 éves és fiatalabb	fő	20	16	25	23	24
	%	6,06	4,77	6,14	5,82	6,12
21-25 év	fő	63	50	62	77	66
	%	19,09	14,92	15,23	19,49	16,83
26-30 év	fő	30	41	64	50	49
	%	9,09	12,23	15,72	12,65	12,50
31-35 év	fő	49	47	42	37	46
	%	14,84	14,02	10,31	9,36	11,73
36-40 év	fő	41	43	47	37	42
	%	12,42	12,83	11,54	9,36	10,71
41-45 év	fő	28	45	50	42	39
	%	8,48	13,43	12,28	10,63	9,94
46-50 év	fő	47	35	41	52	43
	%	14,24	10,44	10,07	13,16	10,96
51-55 év	fő	34	41	51	46	50
	%	10,30	12,23	12,53	11,64	12,75
56-60 év	fő	16	15	24	29	29
	%	4,84	4,47	5,89	7,34	7,39
61 év felett	fő	2	2	1	2	4
	%	0,60	0,59	0,02	0,50	1,02

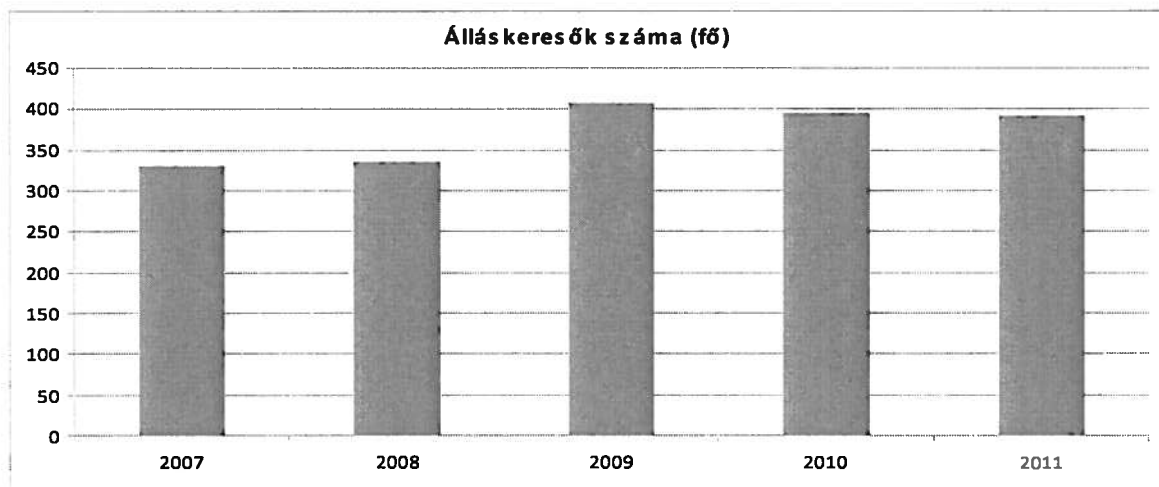
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők száma legalacsonyabb a 20 évesnél fiatalabb korosztály tekintetében, ennek az oka, hogy ennek a korosztálynak a jelentős hányada még valamilyen iskolarendszerű képzésben részesül.

21-25 év közötti fiatalok körében a legmagasabb, mivel a közép és felsőfokú oktatási intézményekből kikerülők gyakorlattal nem rendelkeznek, és így rendkívül nehéz az elhelyezkedésük.

A 26-50 év közötti korosztályú (10,71 %- 12,5 %) nyilvántartott álláskeresők aránya közel azonos. Jelentősen csökken a regisztrált munkanélküliek száma az 56-60 éves korosztály körében, a 61 év felettiek között a számuk elenyésző, hiszen mihamarabb lehetőség nyílik, ennek a korosztálynak, nyugdíjba vonul.

Viszont az 56-60 év közötti korosztályú nyilvántartott álláskeresők számát vizsgálva, jól érzékelhető, hogy kitolódott a nyugdíj korhatár, és az 55 év feletti álláskeresőknek már igen kevés lehetőségük van munkahelyet találni.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek száma és aránya nemenként.

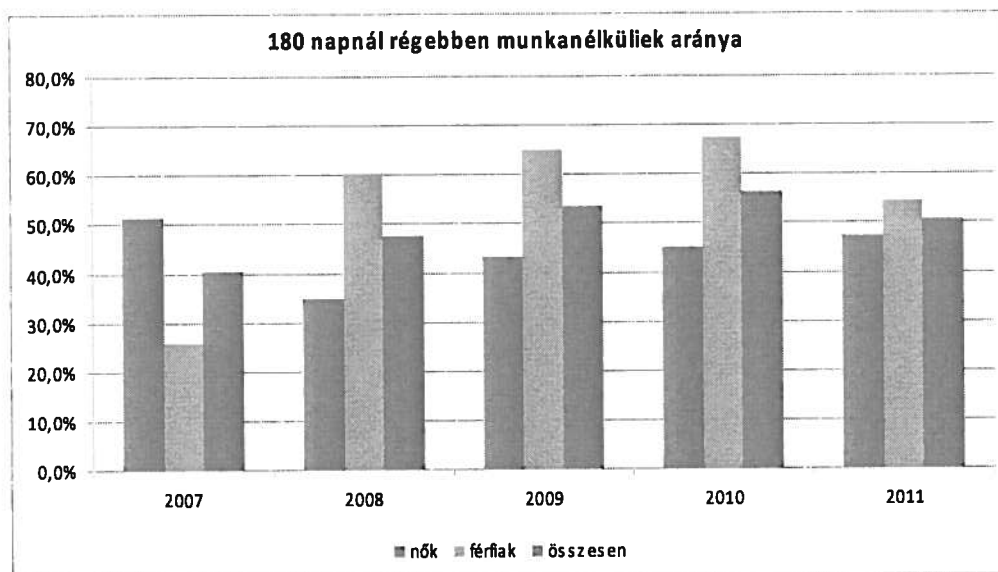
A táblázat adatai a tartós munkanélküliekről és az adatokból kiolvasható tendenciák szintén fontosak a település gazdasági potenciáljának jellemzésekor, s a jövőbeli folyamatok tervezésekor. Minél magasabb a tartós munkanélküliek számaránya, annál inkább szükséges a beavatkozások tervezése. Ez esetben is figyelembe kell venni a nemek közötti különbséget, illetve a területi és országos arányokat.

	nyilvántartott/regisztrált munkanélküli összesen			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2007	191	139	330	98	36	134	51,30	25,89	40,60
2008	164	171	335	57	103	160	34,75	60,23	47,76
2009	215	192	407	93	125	218	43,25	65,10	53,56
2010	200	195	395	90	132	222	45,00	67,69	56,20
2011	197	195	392	93	106	199	47,20	54,35	50,76

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázatból jól látható, hogy a nyilvántartott/regisztrált munkanélküliek száma megközelítőleg fele-fele arányban oszlik meg nemenként.

Azonban a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek adatai már kicsit mást is mutatnak: ott az arány a férfiak többségét mutatja (kivéve a 2007-es évet, ahol kiugróan magas volt a nők száma ebben a kategóriában).

Összességében elmondható, hogy több a 180 napnál régebben munka nélkül élő férfi, mint a nő, a nyilvántartott/registrált munkanélküliek tekintetében pedig a megoszlás közel azonos.

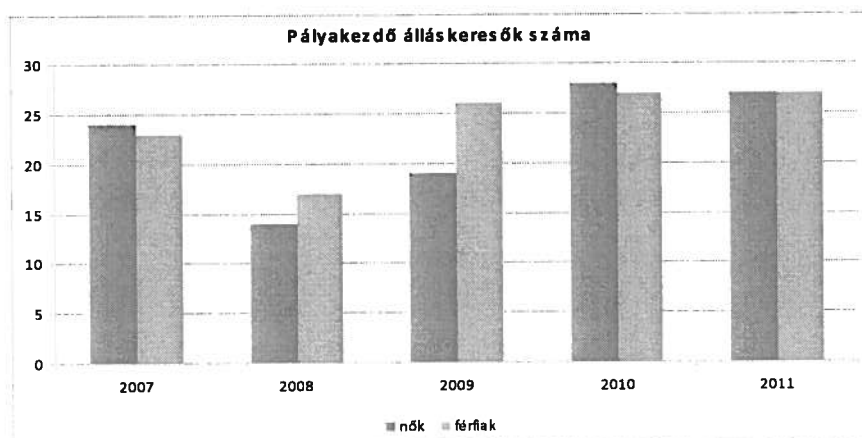
3.2.4. számú táblázat - Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma nemenként

A táblázatból nyert adatok egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdők helyzetére irányítja a figyelmet. A későbbiekben az e korosztálynak szervezett foglalkoztatási programok feltérképezésénél is fontosak lesznek e mutatók.

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2007	434	478	912	24	5,52	23	4,81	47	5,15
2008	427	468	895	14	3,27	17	3,63	31	3,46
2009	425	459	884	19	4,47	26	5,66	45	5,09
2010	406	461	867	28	6,89	27	5,85	55	6,34
2011	392	445	837	27	6,88	27	6,06	54	6,45

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az álláskereső pályakezdők nemek szerinti megoszlása megközelítőleg egyforma.

A táblázat adatai azt mutatják, hogy évről évre emelkedik a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma. Ennek magyarázata az, hogy kevés a munkahely (települési szinten és a környékbeli településeken egyaránt), illetve tudva levő, hogy megfelelő tapasztalat nélkül a legtöbb foglalkoztató nem gyakran és nem szívesen foglalkoztat pályakezdőt. Azonban ha nem foglalkoztatják őket, akkor munkatapasztalatot, gyakorlatot szem tudnak szerezni.

Ennek megoldása lehet a helyi foglalkoztatók motiválása pályakezdő álláskeresők alkalmazására, illetve a közfoglalkoztatási programokba való felvételük.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	5502	2521	2297	4102	2044	2058	716		477		239	
2011	4625	2404	2221	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás, Önkormányzati adatgyűjtés

Alacsony iskolai végzettséggel elhelyezkedni nagyon nehéz, a munkáltatók szívesebben foglalkoztatják azt, akinek szakmája és gyakorlata is van a munka területén.

8 általános és annál kevesebb iskolai végzettséggel rendelkezők leginkább alkalmi munkából, idegymunkából veszik ki részüket. Az önkormányzat segítségével közfoglalkoztatás segíti őket a megélhetésük fenntartásában.

A szakmával rendelkező idősebbek szakmai tudása már elavult, a gyakorlati tudásuk segíthet az elhelyezkedésben.

A szakképzettség nélküli pályakezdők elhelyezkedési lehetőségei korlátozottak, mivel a munkáltatók gyakorlattal rendelkező munkavállalót alkalmaznak.

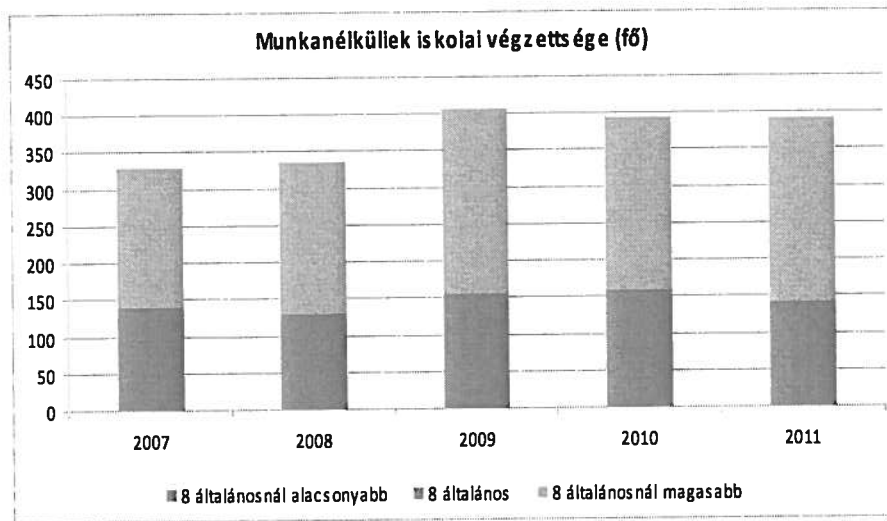
3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint	
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség	8 általános végzettség
	Fő	fő	fő
2007	330	5	134
2008	335	4	126
2009	407	2	154
2010	395	6	154
2011	392	4	138

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált munkanélküliek száma 2009. évre jelentősen emelkedett, majd kismértékben csökkent, 35-40 %-uk nem rendelkezik semmilyen szakmai képzéssel, csak a 8 általános iskolai osztályt végezte el. Arányuk emelkedő, de 2011-ben kevesebb a szakmai képzés nélküli álláskereső. A

nyilvántartott álláskeresők 0,5-1,5 %-a még a 8 osztályt sem végezte el, de számuk hullámzó, nem arányos sem a nyilvántartott álláskeresőkkal, sem a csak 8 általános iskolát végzettekkel.

3.2.7. számú táblázat - Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók létszáma és a 8. évfolyamon eredményesen végzettek

A táblázat adatai arra mutatnak rá, hogy mennyire sikerül az iskolázatlanok bevonása a felnőttoktatásba.

év	általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők száma	8. évfolyamot felnőttoktatásban eredményesen elvégzők száma	
		Fő	%
	fő		
2008	0	0	0
2009	0	0	0
2010	0	0	0
2011	0	0	0

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

Általános iskolai felnőttoktatás nincs a településen, hiszen a 8 általános iskolai osztályt el nem végzettek száma igen alacsony, mely szám látható a 3.2.7. táblázatból.

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

A táblázat adatai arra mutatnak rá, hogy mennyire sikerül az iskolázatlanok bevonása a felnőttoktatásba.

	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
		fő	%	fő	%	fő	%
2008	147	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2009	163	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2010	199	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2011	258	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

A táblázatban a vidéki és a csorvási székhelyű intézményekben működő felnőttoktatásban résztvevők számát láthatjuk. Egyéb tekintetben nem rendelkezünk adattal. Nagyobb igény mutatkozik a középfokú felnőttoktatásra, gimnáziumi képzés Csorváson 2008. óta működik.

c) közfoglalkoztatás

3.2.9. számú táblázat - Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

A táblázat adatai arra világítanak rá, mekkora szerepe van a helyi munkaerő foglalkoztatásában az önkormányzat közfoglalkoztatási programjának. Összevetve a táblázat első oszlopának adatait a település aktív korú népességének nagyságával, látszik a közfoglalkoztatás szerepe. Összevetve az adatot az állástalanok számával megfigyelhető, tudja-e pótolni a foglalkoztatási forma a hiányzó munkalehetőségeket. E tényezőket figyelembe kell venni a helyi program tervezése során.

Ugyanezen összehasonlítások elvégezhetők a roma aktív korú munkaerő, illetve a roma aktív korú munkanélküliek száma és a közfoglalkoztatásban részt vevő romák, valamint nem romák száma között, amely a munkaerő-piaci helyzetüket tekintve egyik leghátrányosabb helyzetű társadalmi csoport lehetőségeiről ad képet.

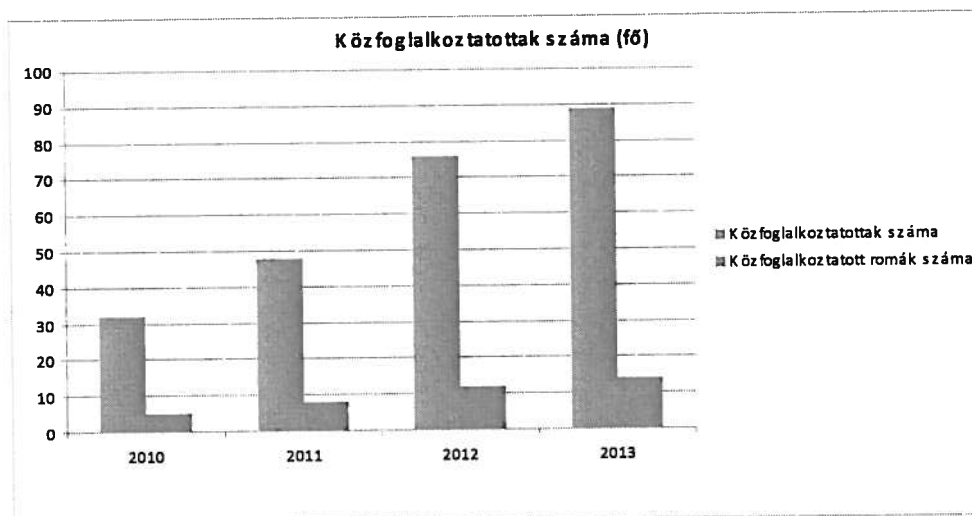
Fontos megjegyezni, hogy a számszerű adatok mellett a munkatevékenység jellegét, a vonatkozó megállapodásokat, a munkavégzés körülményeit – szerződésnek történő megfelelés, biztonságos munkakörülmények megléte, stb. – is vizsgálni kell ahhoz, hogy megállapítható legyen, valós segítséget jelent-e a közfoglalkoztatás megszervezésének módja, alkalmas-e visszavezetni a foglalkoztatottakat a munka világába és meghatározhatóak lehessenek a szükséges intézkedések. A közfoglalkoztatással összefüggő, egyes döntést igénylő kérdésekről szóló 1044/2013. (II. 5.) Korm. határozatban a Kormány rendelkezik a közfoglalkoztatás szempontjából kiemelt települések meghatározásáról, a közfoglalkoztatás 2013. évre vonatkozó céljairól. Feladatul jelöli ki továbbá többek közt, hogy a közfoglalkoztatásban történő részvétel feltételeinek szigorítása érdekében jogszabály-módosítást kell végrehajtani.

	Közfoglalkoztatásban résztvevők személyek száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakossághoz képest
2010	83	2,2 %	13	26 %
2011	43	1,2 %	7	14 %
2012	76	2,1 %	12	24 %
2013	89	n.a.	14	n.a.

Forrás: Önkormányzat adatai (statisztikai állományi létszám)

Önkormányzatunk 2012-ben is és 2013-ban is 6 startmunka közfoglalkoztatási programelemben és egy ún. hosszabb idejű foglalkoztatásban foglalkoztatott különböző korú, végzettségű álláskeresőket, hosszabb-rövidebb ideig. Fontos, és elengedhetetlen volt szem előtt tartani, hogy olyan emberek jussanak a foglalkoztatásba, akik ténylegesen valamely hátránnyal rendelkező célcsoportba tartoznak, különös tekintettel a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (FHT) részesülőkre.

Fontos megjegyeznünk, hogy a közfoglalkoztatással az álláskereső – különösen a tartósan álláskereső – munkaerőpiacra való visszajutását kell elősegítenünk. Sajnálatos módon viszonylag kevés esetben beszélhetünk arról, hogy a közfoglalkoztatásból kikerülve munkahelyhez jutottak a foglalkoztatottak.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A városban nem tudunk olyan tervezett beruházásról, amely munkahelyet teremtene az álláskereső számára. Helyben a főleg a közmunka-program nyújt munkalehetőséget, vagy alkalmi- főleg időnőmunkát vállalnak a munkanélküliek. A közeli nagyobb városokban több a munkalehetőség, de oda be kell utazni, ez jelentős idővesztés. A közlekedés viszont jó, a 47-es számú út és a Szeged-Békéscsaba közötti vasútvonal által nyújtott lehetőségek miatt.

A helyi adottságok lehetővé tennék növények, gyümölcsök feldolgozását, valamint állattartáshoz kapcsolódó feldolgozóipart lehetne létesíteni, esetleg EU-s támogatással is (tejfeldolgozó, savanyító üzem, biobrikett termelés). A feldolgozó ipar vonzaná a bedolgozó családokat, plusz jövedelemforrást jelentene számukra. Értékesítési központ is kialakulhatna, ami a megtermelt javakat akár külföldre is el tudná juttatni. Ezek a lehetőségek fellendítenék a város foglalkoztatását, és segítenének kiemelni a mélyszegénységből a lakosságot.

Felnevő piac hiányában helyben kevesen vállalkoznak. A mélyszegénységben élők általában munkanélküliek, a Munkaügyi Központ segítségével a kicsi feltételek megléte mellett különböző vállalkozásokat indíthatnának be.

3.2.10. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – vállalkozások

A táblázat adatainak összegyűjtése és elemzése révén meg lehet vizsgálni a helyi munkalehetőségek alakulásának tendenciáit, illetve azt, mennyire illeszkedik az a helyi munkaerő és állásnélküli munkaerő számának alakulásához, és képzettségi szerkezetéhez.

A regisztrált vállalkozások, kiskereskedelmi üzletek, valamint vendéglátóhelyek számának változása jelzi a település helyi gazdasági potenciáljának alakulását, tendenciáit. Érdemes összevetni az e területeken mutatkozó foglalkoztatási igényt a helyi lakosság képzettségi szerkezetével, megfelelő-e egymásnak a kettő? Az állami szektorban (önkormányzati intézmények, állami fenntartású intézmények, helyi kirendeltségeik) összeírása és a köztisztviselői, közalkalmazotti létszámok alakulásának vizsgálatával kimutatható, mekkora szerepe van a helyi munkaerő foglalkoztatásában az állami szektornak

A kivetett és befizetett iparűzési adó szintén a település gazdasági helyzetének alakulását tükrözi, illetve ha a két mutató közt eltérés figyelhető meg, érdemes elgondolkodni az eltérés okán (a meglévő gazdasági kapacitások miatt nem realizálják ténylegesen a prognosztizált bevételt).

A foglalkoztatási programok száma és az azokban részt vevők létszáma a helyi munkaerő foglalkoztatási integrációjához esetlegesen hiányzó feltételek megteremtésére utal. Amennyiben a foglalkoztatási programok képzést is magukban foglalnak, úgy érdemes megvizsgálni az ezen programok által elérhető képesítések szerkezetét és azt, illeszkednek-e ezek a megszerzhető képesítések a helyi munkaerő képzettségi megoszlásához, illetve a képzettségi igény korábban feltárt adataihoz.

A jelen helyzet feltárásán túl fel kell térképezni a tervezett beruházások körét is (közeli, távolabbi jövő) és annak hatásait a helyi munkaerő alkalmazási lehetőségeire.

	regisztrált vállalkozások száma a településen	Kis-kereskedelmi üzletek száma	vendéglátóhelyek száma	állami szektorban foglalkoztatottak száma	kivetett iparűzési adó (ft)	befizetett iparűzési adó (ft)	működő foglalkoztatási programok száma helyben	foglalkoztatási programokban részt vevők száma
2006	315	77	26	112	33575	35165	1	15
2007	369	78	24	108	44283	42628	1	20
2008	765	82	24	104	42725	39819	1	20
2009	759	80	25	111	42701	45905	1	41
2010	769	68	24	110	39713	38034	1	83
2011	773	66	22	118	47325	43902	1	43

Forrás: TEIR, T-Star, önkormányzat adatai

A táblázatban szereplő adatok alapján a regisztrált vállalkozások száma a népességszámhoz viszonyítva igen magas, ami azért van, mert ebbe a kategóriába tartoznak: a pénzintézetek, az energia- és telefonos szolgáltatók, a társas- és egyéni vállalkozások, és az őstermelők is.

Az elemzés során megállapítható az is, hogy a befizetett iparűzési adó egyes években magasabb, mint a kivetett iparűzési adó. Ez azért van, mert ennek az adónemnek a kivetése a vállalkozó előző évi bevallása alapján történik, és a vállalkozó megfizeti azt a különbözetet, ami a bevallás és a tényleges adó különbözete. De oka lehet a magasabb összegű befizetésnek az is, hogy az előző évi hátralékot a tárgyévben fizeti meg az adózó. 2010-2011. évben viszont látható, hogy lényegesen kevesebb a befizetett iparűzési adó, mint a kivetett. Ennek oka a nehéz gazdasági helyzettel magyarázható, nehéz helyzetben vannak a vállalkozások, e miatt több adóhátralékuk is keletkezik.

A hátralékaik felhalmozódása miatt próbálják csökkenteni a költségeiket, többek között úgy is, hogy nem tudnak új munkaerőt felvenni, nem tudják a foglalkoztatottak számát bővíteni, vagy elbocsátják azokat, és maguk látják el a vállalkozásuk feladatait, alkalmazottak nélkül. Ezek tények is hozzájárulhatnak a településen növekvő munkanélküliséghez.

3.2.11. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – közlekedés

Az adattábla segítségével a település munkaerő-piaci helyzetének a közlekedési lehetőségekkel való összefüggéseit tárhatjuk fel. Vizsgálható a helyi munkalehetőségek mellett a közeli foglalkoztatási centrum (városközpont, nagyváros, megyeszékhely, sőt esetlegesen a főváros) elérhetősége különböző közlekedési módokkal.

A táblázat összegyűjtött adatai arról adnak tájékoztatást, mekkora szerepe van a munkaerő-piaci sikertelenségben a közlekedésbeli hiányosságoknak. Akadályozza-e a közeli, vagy távolabbi foglalkoztatási centrumok munkahelyeinek elérését az idő, a különböző közlekedési lehetőségek járatsűrűsége vagy hiánya. Településünkön ezen a téren akadályozó tényezők nem merülnek fel, ugyanis a 47-es számú főút és a Békéscsaba-Szeged vasútvonal nyújtotta lehetőségek jó kihasználtságát mutatja a vonatok és autóbuszok száma.

	elérhetőség átlagos ideje autóval	autóbusz járatpárok száma munka- napokon	átlagos utazási idő autóbusszal	vonat járatok átlagos száma munkanapokon	átlagos utazási idő vonattal	Kerékpár úton való megközelít- hetőség	átlagos utazási idő kerékpáron
Legköze- lebbi centrum	15 perc	26	20 perc	14	16 perc	47-es számú főút tervezett kerékpárút	60 perc
Megye- székhely	20 perc	25	25 perc	14	24 perc	47-es számú főút tervezett kerékpárút	1 óra 30 perc
Főváros	3 óra	11	4 óra	12	5 óra	--	--

Forrás: helyi autóbusz társaság, MÁV, önkormányzat adatai

Foglalkoztatáshoz való hozzáférés - álláshelyekről, már nagyon sok helyen lehet információt kapni:

- Munkaügyi Központ
- internet
- újságok
- helyben, egymás közt

Azok számára, akiknek nincs lehetőségük otthonukban internet hozzáféréshez, a Családsegítő Szolgálat, könyvtár stb. biztosítja ezt. Önéletrajzírás, motivációs levél készítésében is segítséget nyújt a Családsegítő és Gyermekejóléti Szolgálat.

Mobilitás: mivel Csorvás a 47-es számú főút mentén helyezkedik el, azért a közlekedés jó a közeli, nagyobb városokba, a munkahelyre be tudnak utazni közúton a munkavállalók, a tömegközlekedés (busz és a vonat) is megoldott.

Potenciális munkalehetőség városunkban nagyon kevés van, néhány nagyobb létszámot foglalkoztató munkáltató mellett (Hunapfel, Csorvási Gazdák Szövetkezet,) a kisebb vállalkozások csak néhány fő munkavállalót tudnak alkalmazni.

Mélyszegénységben élők vállalkozási lehetősége nagyon kicsi, vagy egyáltalán nem létezik (alacsony iskolázottság, pénztelenség, információ hiány).

Munkahelyteremtés miatt fontos lenne a meglévő vállalkozások bővítése, vagy újak alapítása.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A 3.2.12. és 3.2.13. adattáblák a településen élő fiatalok munkaerő-piaci lehetőségeiről gyűjtenek tájékoztató adatokat és segítenek feltérképezni a helyi lehetőségeket.

Összegyűjtésre kerültek azok a településen elérhető, vagy a vonzáskörzetben (közeli város, nagyváros) rendelkezésre álló programok, amelyek megkönnyítik a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésüket.

Érdemes itt is összevetni az ezen programok által megkívánt szakképesítések szerkezetét a fiatalok képzettségével (milyen esélyeik vannak meglévő végzettségüket és szakképesítésüket tekintve a programokba történő bekapcsolódásra) illetve a helyi, környékbeli gazdasági szereplők munkaerő igényével, annak megoszlásával (valóban az igényekhez illeszkedő munkákat kínálnak-e?). Ezeket a mutatókat korábban elemeztük.

3.2.12. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – fiatalok

	van/nincs	Felsorolás
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen	nincs	- - -
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzáskörzetben	van	-Munkaügyi Hivatal Békéscsaba -Munkaügyi Hivatal Orosháza -
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen	nincs	- - -
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzáskörzetben	van	-Munkaügyi Hivatal Békéscsaba -Munkaügyi Hivatal Orosháza -

Forrás: helyi adatgyűjtés

A fiatalok foglalkoztatásához való hozzáféréseinek esélyei tekintetében Csorváson nincsenek foglalkoztatást megkönnyítő- valamint az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok. Ezek a programok a közeli városokban, Békéscsabán és Orosházán, a Munkaügyi Hivatalok szervezésében vehetők igénybe.

Helyi jó gyakorlat

1.

A melegségben élők és a romák célcsoportja tekintetében helyi jó gyakorlatnak tekinthetjük a romák mezőgazdasági-kertészeti tevékenységét. Egy helyi vállalkozó 1 ha szántóföldet biztosít a romáknak, mindaddig az időpontig, amíg nekik szükségük lesz rá. Az 1 ha földterületet 21 család műveli, továbbá a roma családok nagy többsége műveli a saját kertjét is. A szántó, és a kertek művelésével a tevékenységben részt vevő családok megtermelik a saját szükségleteik kielégítéséhez szükséges zöldségfélét. A termeléshez a Csorvási Roma Önkormányzat biztosította 30.000,- Ft értékben a vetőmagokat.

2.

Helyi tradicionális szakmának tekinthető a ciroktermesztés illetve az ebből készíthető seprű. Erre a hagyományos kézműves szakmára szeretné Önkormányzatunk felhívni a figyelmet és újra felfedeztetni ezt a szakmát a lakossággal. A kistérségi startmunka közfoglalkoztatás mezőgazdasági projektje keretében seprőcirok termesztésbe kezdett azzal a céllal, hogy a rendelkezésünkre álló seprűkötő géppel jó minőségű cirokseprűt készítsenek a foglalkoztatottak. Ezzel egyrészt életre kelhet egy kihalóban lévő szakma, másrészt új tudást, tapasztalatot és ezzel kereseti lehetőséget kínál, tanít a közfoglalkoztatottak számára.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaciszolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

3.2.14. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - felnőttek munkaerő-piaci integrációját segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése

	<i>Van/nincs</i>	<i>Felsorolás</i>
felnőttképző programok a településen	<i>Van</i>	- <i>Báthory István Szakképző Iskola Nyírlugos, Csorvási Intézménye</i> (<i>esti tagozatos érettségi, Okj-s képzések</i>) - <i>Pénzügyi- számviteli ügyintéző képzés (Okj-s képzések)</i> - <i>START munka-program- kertészeti képzés</i>
felnőttképző programok a vonzásközpontban	<i>van</i>	- <i>önerős felnőttképzések a különböző közép-és felsőoktatási intézmények szervezésében</i> - <i>a munkaügyi központok szervezésében, támogatásával induló TÁMOP képzések</i> - <i>TKKI által indított képzések</i>
egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a településen	<i>nincs</i>	- -
egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a vonzásközpontban	<i>van</i>	- <i>állásbörzék, tájékoztatók</i> - <i>Munkaügyi Központok</i>
Helyi foglalkoztatási programok a településen	<i>Van</i>	- <i>közfoglalkoztatás</i> - <i>START munkaprogram</i>
Helyi foglalkoztatási programok a vonzásközpontban	<i>van</i>	- <i>megyén belüli foglalkoztatási programok (Vízügyi Igazgatóság)</i>

Forrás: helyi adatgyűjtés

Felnőttképzés tekintetében kétféle képzési lehetőség áll a magukat képezni felnőttek részére, az egyik a gimnáziumi érettségi-, a másik pedig pénzügyi számviteli ügyintézői képesítést adó képzés. 2012-től a START munkaprogram keretében kertészeti képzés indult. A közeli városokban önerős vagy különféle pályázatok által támogatott közép és felsőfokú képesítéseket adó képzések indulnak. Egyéb munkaerő-piaci-szolgáltatásokat a munkaügyi hivatalok szervezésben lehet elérni. Helyi foglalkoztatási programok a településen közfoglalkoztatás és a Startmunka közfoglalkoztatási program. A településen kívül pedig a Vízügyi Igazgatóság szervezésében indulnak foglalkoztatási programok.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

3.2.15. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – programokon résztvevő felnőttek száma

fő	felnőttképző programok a településen		felnőttképző programok a vonzás-központban		egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a településen		egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a vonzáskörzetben		helyi foglalkoztatási programok a településen		helyi foglalkoztatási programok a vonzáskörzetben	
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
2008	8	36	n.a.	n.a.	nincs	nincs	n.a.	n.a.	13	7	n.a.	n.a.
2009	6	39	n.a.	n.a.	nincs	nincs	n.a.	n.a.	27	14	n.a.	n.a.
2010	6	35	n.a.	n.a.	nincs	nincs	n.a.	n.a.	55	28	n.a.	n.a.
2011	6	37	n.a.	n.a.	nincs	nincs	n.a.	n.a.	29	14	n.a.	n.a.
2012	8	58	n.a.	n.a.	nincs	nincs	n.a.	n.a.	50	25	n.a.	n.a.

Forrás: helyi adatgyűjtés

A táblázat adatai azt mutatják, hogy a foglalkoztatáshoz való hozzáférés helyi potenciálja kapcsán az indított helyi foglalkoztatási és egyéb felnőtt képző programokban résztvevő felnőttek száma évről évre emelkedik, megállapítható, hogy a felnőtt képző programokon jelentősen magasabb a részt vevő nők száma.

3.2.16. számú táblázat – Mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

fő	mélyszegénységben élők	Romák/cigányok
2008	20	10
2009	41	7
2010	83	14
2011	43	9
2012	76	12

Forrás: helyi adatgyűjtés

A mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatása az önkormányzat saját fenntartású intézményeiben elsősorban közfoglalkoztatás keretében történik. 2012-ben a Startmunka közfoglalkoztatási program is lehetőséget nyújt a foglalkoztatásukra.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Településünkön nincs adatunk, vagy tudomásunk ilyen fajta diszkriminációról, a helyi foglalkoztatókkal kapcsolatban nem tudunk erről beszámolni.

Azonban általánosságban sajnos ez nagyon sok munkáltatónál fenn áll: a meghirdetett munkára behívja a jelentkezőket elbeszélgetésre, a roma származásút ugyanolyan képesítéssel nem biztos, hogy behívja dolgozni.

A hátrányos megkülönböztetés nem csak a roma származású embereket érinti, hanem vidéken élő munkavállalókat is. Amennyiben helyben nincs elegendő munkahely, a munkavállaló a legközelebbi városokban keres munkát. A foglalkoztatók sajnos nem minden esetben fizetik a bejáráshoz szükséges utazási költséget, így a minimálbért kereső munkavállalónak nem éri meg a munkát elvállalni. Csorvási viszonylatban Orosháza és Békéscsaba a befogadó városok, ott vannak nagyobb üzemek, ahol lehetősége lehet elhelyezkedni a munkát keresőnek.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemeljük a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokat, valamint a munkaerőpiaci-szolgáltatásokat és az álláskeresőik számára elérhető támogatásokat.

E területen az Szt. 25. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

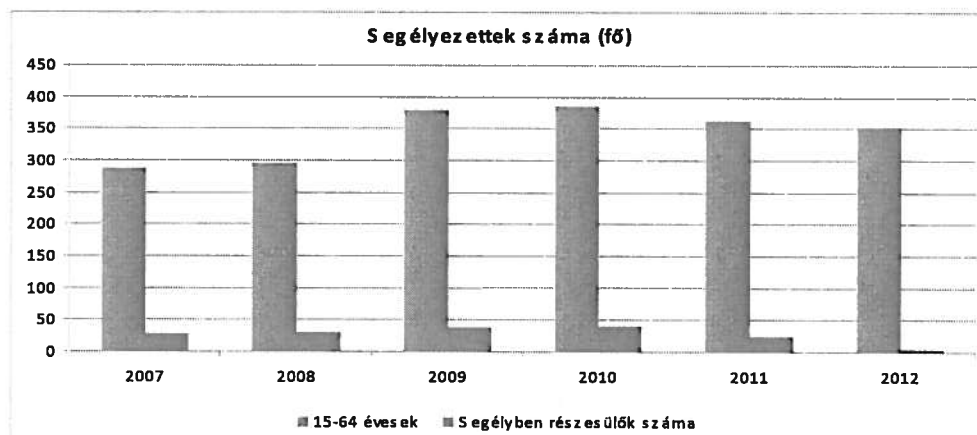
- Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, rendszeres szociális segély, ápolási díj, lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély.
- Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, így lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély, rendszeres szociális segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás.
- Természetbeni ellátás továbbá a köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság, kríziskölcsön.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresőik segélyben részesülők száma

	Nyilvántartott álláskeresőik száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2007. 1. negyedév	335	23	6,86
2007. 2. negyedév	276	23	8,33
2007. 3. negyedév	262	31	11,83
2007. 4. negyedév	280	33	11,78
2007. átlag	288,25	27,5	9,54
2008. 1. negyedév	331	49	14,80
2008. 2. negyedév	292	18	6,16
2008. 3. negyedév	265	27	10,18
2008. 4. negyedév	293	29	9,89
2008. átlag	295,25	30,75	10,41
2009. 1. negyedév	405	55	13,58
2009. 2. negyedév	379	29	7,65
2009. 3. negyedév	357	31	8,68
2009. 4. negyedév	374	41	10,96
2009. átlag	378,75	39	10,29
2010. 1. negyedév	460	61	13,26
2010. 2. negyedév	366	34	9,28
2010. 3. negyedév	351	21	5,98
2010. 4. negyedév	364	49	13,46
2010. átlag	385,25	41,25	10,70
2011. 1. negyedév	396	56	14,14
2011. 2. negyedév	344	20	5,81
2011. 3. negyedév	360	20	5,55
2011. 4. negyedév	350	5	1,42
2011. átlag	362,50	25,25	6,96
2012. 1. negyedév	417	3	0,71
2012. 2. negyedév	350	5	1,42
2012. 3. negyedév	326	4	1,22
2012. 4. negyedév	320	5	1,56
2012. átlag	353,25	4,25	1,20

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

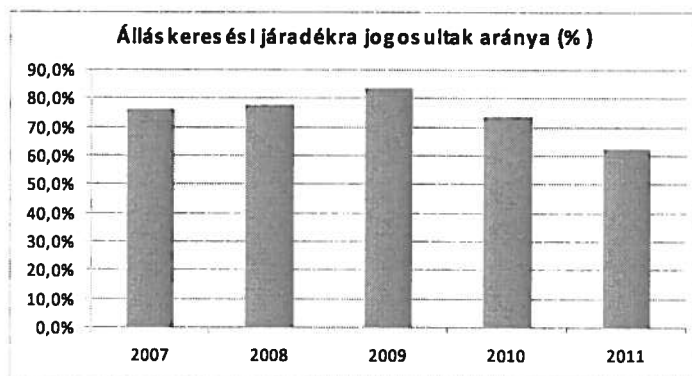
A nyilvántartott álláskeresők egyre kisebb hányada részesült álláskeresési járadékban (korábban munkanélküli segély, keresetpótló támogatás). Ennek az oka, hogy az álláskeresésre meghatározott időtartam lejárta után már az álláskereső nem részesül semmilyen ellátásban.

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek száma

	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresési járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2007	330	252	76,36
2008	335	260	77,61
2009	407	341	83,78
2010	395	292	73,92
2011	392	245	62,50

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

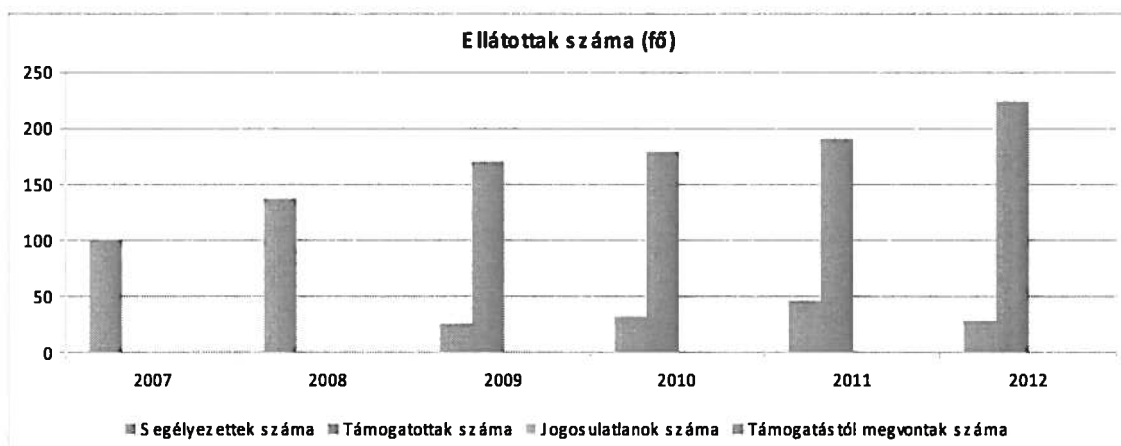

Az adatok azt mutatják, hogy az összes nyilvántartott álláskeresőnek csak mindössze 60-80%-a jogosult álláskeresési járadékra, a fennmaradó 20-40% vélhetőleg alkalmi munkákból és önkormányzati segélyekből tartja fenn magát.

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

	rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresési támogatás)		Azoknak a száma, akik 30 nap munkaviszonyt nem tudtak igazolni és az FHT jogosultságtól elesett	Azoknak a száma, akikről helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában		
2007	100	2,60	--	--	--	--
2008	137	3,62	--	--	--	--
2009	26	0,77	171	42,01	0	0
2010	32	0,87	180	45,57	0	0
2011	46	1,27	191	48,72	0	0
2012	28	n.a.	224	n.a.	9	0

Forrás: TeIR, Helyi adatgyűjtés

A táblázatból kitűnik, hogy az évente egyre csökkenő számú rendszeres szociális segélyben részesülők mellett párhuzamosan évről évre gyarapszik a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma. Rossz jel az is, hogy 2012-ben 9 fő volt azoknak a száma, akik még 30 nap munkaviszonyt sem tudtak igazolni, így az FHT jogosultságától is elestek.

Megoldást csak magasabb számú munkalehetőség, a foglalkoztatási kedv erősödése (motivációval), és az esetleges képzések, átképzések jelentenének.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakás állomány

db	összes lakásállomány		bérlakás állomány		szociális lakásállomány		egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok	
		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2007	2393	n.a.	0	0	0	0	0	0
2008	2393	n.a.	28	0	0	0	0	0
2009	2391	n.a.	26	0	0	0	0	0
2010	2392	n.a.	26	0	0	0	0	0
2011	2390	n.a.	23	0	0	0	0	0
2012	2390	21	23	0	0	0	0	0

Forrás: önkormányzati adatok

Csorváson az összes lakásállományból kb. 200 lakatlan lakóház van. Ezeknek a lakatlan ingatlanoknak az állapota évről-évre romlik, ezek között van a kb. 20 db elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakás. 2012-ben 1 db elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakásból 1 főt helyezett el az önkormányzat a szociális intézményében.

a) bérlakás-állomány

Csorváson nincs szociális alapon bérebe adható lakás. Az önkormányzat bérlakás állománya 23 db lakás. Ebből 16 lakás db ifjúsági garzonlakás, melyeket lakás-előtakarékossági szerződés megkötése mellett kedvezményesen, a további 7 db önkormányzati bérlakást piaci alapú, önkormányzati rendeletben rögzített bérleti díj fizetése mellett adja bérebe az önkormányzat.

Nehéz anyagi körülmények között élők kisebb albérletbe, vagy bérlakásba szeretnének költözni, de ez még nem megoldott a városban. Az idősek, vagy egyedül élők részére szükség lenne az ifjúsági garzonlakásokhoz hasonló kisebb alapterületű lakásokra.

Nagyon sok üres lakás található a városban, amit szeretnének a tulajdonosok értékesíteni, de a jelenlegi gazdasági helyzetben ezt nem tudják megtenni. A bérbeadás nem jöhet számításba az állapotrosszabbodás, vagy számlatartozás meghagyása miatt.

b) szociális lakhatás

A szociális bérlakás nincs a településen. A lakosság lakhatása, megoldott, vagy az ilyen jellegű problémáit saját maga megoldja, akár esetenként komfort nélküli lakásokban is. Csorváson nincsenek olyan településrészek, amelyek mesterségesen elkülönülnek, és bizonyos tulajdonságokkal rendelkező csoportok lakhatását szolgálják.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Az önkormányzatnak nincs tudomása olyan nem lakáscélú ingatlanról, amelyet lakáscélra használnak.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

A településen lévő lakások 99 %-a elégséges lakhatási körülményeket biztosít a lakói számára. Az önkormányzat különösen téli időszakban figyelemmel kíséri a veszélyeztetetteket (pl. fagyásveszélynek kitettek), és intézkedik elhelyezésükről. Az elmúlt évben az Egyesített Szociális Intézmény fogadott be két főt (az egyik veszélyeztetett a hajléktalan), mivel elégtelen lakhatási körülményeik miatt fennállt a kihülés, vagy fagyásveszély. Jelenleg 1 fő hajléktalan van nyilvántartva, aki hosszabb ideje gyógykezelés alatt áll vidéki bentlakásos intézményben.

3.4.2. számú táblázat - Veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

	Feltárt veszélyeztetett lakhatási helyzetek száma	Hajléktalanok száma
2007	n.a.	0
2008	n.a.	0
2009	n.a.	0
2010	n.a.	0
2011	2	1
2012	2	1

Forrás: önkormányzati adatok

Sajnos vannak olyan családok, egyének, akiknek lakáskörülményei a minimális szintet alig érik el. A pénztelenség miatt nem tudták kifizetni a számláikat, van olyan lakás, amelyet már az elektromos energia ellátásból is kikapcsolták, vagy az ivóvíz szolgáltatást korlátozták. Vannak családok,

akiknek az alapvető szükségleteik kielégítésére sincs lehetőségük, így az ingatlanok karbantartására sem történik meg, mely azok állagának romlásához vezet.

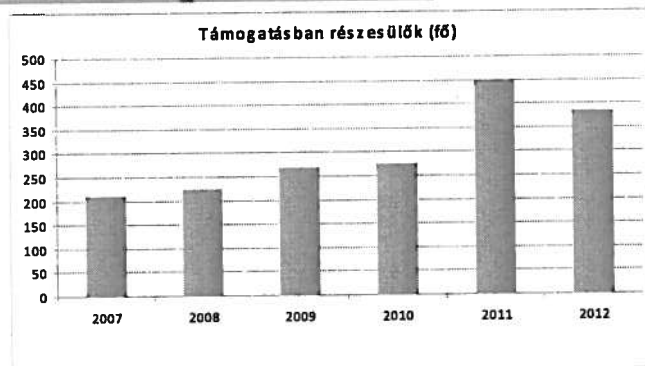
A hajléktalanság – megjelent már Csorváson is. Helyben nincs megoldva a hajléktalanok elhelyezése, de szociális háló segítségével a Kistérségen belül megoldható az elhelyezésük, ha beleegyeznek (Orosházi kistérség hajléktalanszállója).

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők

	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2007	211	0
2008	224	0
2009	268	0
2010	275	0
2011	449	0
2012	384	0

Forrás: önkormányzati adatok

A településen a következő támogatásban részesülhetnek a rászorulóak: lakásfenntartási támogatás, tüzelősegély, Máltai Szeretetszolgálat – Hálózat a közösségért pályázat, stb.

f) eladósodottság

Komoly problémát jelent napjainkban az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő, vagy alacsony jövedelmű idős, vagy több gyermekes családok esetében. *Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.* Jelentősen megnövekedett az eladósodott családok száma a 2008. évben bekövetkezett gazdasági válság miatt, s ez a célcsoport vált leginkább veszélyeztetetté a lakásuk elvesztése, a hajléktalanná válás, vagy fizetés hiányában a közműszolgáltatások kikapcsolása miatt. A lakosság eladósodását mutatja a hivatalhoz érkezett végrehajtói irodák által küldött hirdetések száma is.

Nagyon sok család vett fel deviza alapú hitelt, amelyet nem tudnak törleszteni. A legrosszabb esetben árverés útján értékesítik az ingatlant, miután a lakhatást vagy albérlet útján, vagy rokonokhoz költözéssel oldják meg a családok. A felhalmozott elmaradt törlesztő részletek és közüzemi számlák teljesítését már nem tudják megoldani, és ezekből következnek az elszegényedés, a mélyszegénység.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Tanyán élő lakosság száma elenyésző. 26 tanyában élnek a település külterületén elszórtan, 10 lakásban pedig a belterületől néhány km-re lévő tanyaközpontban. Egy tanyában 1-2 fő él. A közelmúltban épített tanyák már olyan területen épültek, ahol minden közmű, de legalább a víz és elektromos energia a rendelkezésre áll. A régebbi építésű, idősök által lakott tanyák közmű

ellátottsága hiányosabb, a villamos energia ellátás szinte minden tanyában biztosított. Hat tanya kivételével legtöbb tanya szilárd burkolattal ellátott út menetén található, így a főközlekedési utak elérhetők. De a közlekedés a tanyákról inkább csak saját járművekkel – kerékpár, autó – oldható meg.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Szegregátum, illetve szegregációval veszélyeztetett lakókörnyezet nincs a településen.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényt, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik, ennek megfelelően településünkön az alábbi egészségügyi szolgáltatások érhetők el:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás,
- b) a fogorvosi alapellátás,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás, (Kistérségi szinten, Orosházán működik)
- d) a védőnői ellátás,
- e) az iskola-egészségügyi ellátás.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- ▲ a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- ▲ biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- ▲ folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- ▲ együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

A városunkban elérhető szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a lakóotthon.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az élelmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

Az egyenlő bánásmóddhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2007	0	3	1
2008	0	3	1
2009	0	3	1
2010	0	3	1
2011	0	3	1
2012	0	3	1

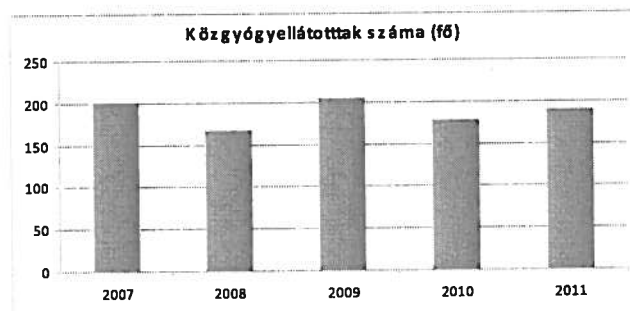
Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 2010-ben újjáépített háziorvosi rendelőben érhető el a felnőttek számára a háziorvosi ellátás, és gyermekorvosi ellátás.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2007	201
2008	167
2009	205
2010	178
2011	190
2012	137

Forrás: önkormányzati és járási adatok

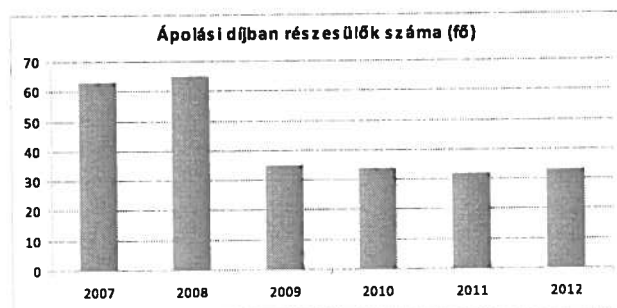

A táblázat jól szemlélteti, hogy a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma az elmúlt 5 évben hullámzó – de nem kiugró – értékeket mutat.

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

	ápolási díjban részesítettek száma
2007	63
2008	65
2009	35
2010	34
2011	32
2012	33

Forrás: önkormányzati adatok

Az ápolási díjban részesülők száma csökkenő tendenciát mutat, mely a törvényi szabályozások változásának tudható be. 2007-hez képest gyakorlatilag közel a felére esett vissza az ápolási díjban részesítettek száma.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyi alapellátás megoldott a városban, viszont a szakrendelők Orosházán találhatóak. A betegeknek beutazása magas költséggel jár. Egy mélyszegénységben élő család alacsony jövedelméből az alapvető szükségletei költségét is nehezen tudja fedezni, ezért a szakrendelőbe utazás költségeit nem tudja finanszírozni, továbbá a gyógyszerek kiváltása is bizonytalan. Igény lenne helyben folyamatos szakorvosi ellátásra.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A kötelező szűrővizsgálatokat a házi orvosok és védőnők szervezik, és tartják nyilván. Évente egészségnapokat rendeznek a településen, ahol többféle szakorvosi vizsgálatra lehetőség van. A korábbi években – évente több alkalommal rendszeresek voltak a nőgyógyászati szűrővizsgálatok, melyet az Orosházi Kórházból orvosai végeztek. 2013-ban már az ilyen irányú szűrővizsgálatok gyakorisága lecsökkent, mivel a kórház a szűkös költségvetése, és az orvoshiány miatt nem tudja finanszírozni ezeket a vizsgálatokat.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Fejlesztésre szoruló gyermekek esetében az egyszerűbb eseteket az iskola helyben az iskola megoldja. A súlyosabb beteg gyermekek speciális iskolába járnak Orosházára, Gyulára, Békéscsabára. Iskolába járásukat segíti a Mozgáskorlátozottak Egyesülete, vagy a szülők saját erőből hordják őket naponta.

Egészségügyi fizioterápia helyben található, egyéb mozgásszervi terápiák Gyopárosfürdőn. Rehabilitációs munkahelyek vannak a városban, de létszámukat fontos lenne emelni, mert nagy rá az igény.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az életkori sajátosságoknak és a táplálkozás-egészségügyi előírásoknak figyelembevételével az igények lehetőségeink szerinti kielégítése. Zöldség-gyümölcs- és tejtermékeknek minél nagyobb arányú beépítése a napi ételmiszerek elkészítésébe. A szervezet számára nélkülözhetetlen omega 3 zsírsavakat biztosító halételek és halkészítmények előírás szerinti beépítése a táplálkozásba.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A településen szervezett sportprogramokhoz minden csorvási lakos szegregációtól mentesen, szabadon hozzáférhet. Ezeket a programokat általában a fedett tornacsarnokban, vagy a sportpályán szervezik.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az Egyesített Szociális Intézményben szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat is nyújtanak az arra rászoruló, ill. azt igénylők részére. A működő alapszolgáltatások: házi

segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás. Az intézmény szakosított ellátást is nyújt, úgy, mint ápolást, gondozást nyújtó intézmény, valamint idősek nyugdíjasházaként is működik.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Nem ismert hátrányos megkülönböztetés szolgáltatnyújtáskor. A jogszabályban előírtak alapján járnak el. A település minden polgára egyenlő eséllyel vehet igénybe minden szolgáltatást.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Beiskolázási segínyt kapnak azok a mélyszegénységben élő családok, akiknek a beiskolázás megoldhatatlan problémát jelent. Télen tüzelőhöz, áramtámogatáshoz, tartós élelmiszersegélyhez jutnak a rászorulóknak.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A helyi közösségi élet a színterei: a művelődési ház és a színházterem, a könyvtár, a nyugdíjas klubok, a Hérics Szálló és Konferencia Központ, a sportcsarnok, sportpálya.

A közösségi élet egyik fóruma a Csorvási Híradó, ami a településen megjelenő sajtótermék. Ebben bárki leírhatja a közre tartozó problémáit, közölheti véleményét, és a településen történő eseményekről is tudósít.

Az intézmények által működtetett honlapok fórum rovata is ezt a célt szolgálja az információk továbbításán túl.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Csorváson nincsenek etnikai konfliktusok. a Csorvási Roma Önkormányzat a rendelkezésére álló eszközökkel megpróbált tenni azért, hogy konfliktusoktól mentes legyen az egymás mellett élés.

A városban békésen él egymás mellett a szlovák, a cigány és a magyar lakosság. Évente megrendezésre kerül a cigánybál, ahová a környező településekről érkeznek roma vendégek.

Minden évben megrendezésre kerül a „Szlovák disznótoros” nap, ahol a cél a szlovák hagyományok megismertetése. A rendezvények minden esetben konfliktusoktól mentesen zajlottak le.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

Városunkban viszonylag élénk a közösségi-társadalmi élet, sok civil szervezet működik, a rászoruló családok nagyon sok támogatást kapnak tőlük természetben és anyagiakban is. Azonban nemcsak a civil szervezetek, hanem a lakosság adományai is eljutnak a szegények felé.

A helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A településen több alkalommal szerveződtek jótékonyági bálók, az iskola, az idősök otthona, a sportkör megsegítésére. Rendeztünk jótékonyági koncertet egy beteg gyermek gyógyításának költségeire. Jótékonyági vásárt egy rákos gyermek javára. Évente több alkalommal kerül sor jótékonyági ételosztásra. A rászorulókat javára szerveződnek a ruha csere-bere akciók, ahová a lakosság elhozhatja a még jó állapotban lévő általa nem hordott ruhákat, cipőket, a rászoruló emberek pedig elvihetik, ami nekik megfelel. Minden karácsony előtt karácsonyi ünnepség keretében kerül kiosztásra a szponzorok és az önkormányzat által adományozott édesség a rászoruló körében.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 115-116. §-ai rögzítik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata többek közt a képviselt közösség érdekképviseletével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különösen tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira,

A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális önigazgatással összefüggő ügyekben, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzítik.

A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére - annak székhelyén - biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról. Csorváson 2006. évtől működik roma önkormányzat.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Alacsony iskolai végzettségűek aránya magas	Képzések, átképzések, munkerőpiaci szolgáltatás
A településen alacsony a munkáltatók száma	Helyi adókedvezmény, ingatlanok biztosítása ingyenesen, kedvezményesen
A munkanélküliek száma magas	Képzések, átképzések, munkerőpiaci szolgáltatás
Eladósodottság	Életvezetési tanácsadás
Rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők száma magas	Képzések, átképzések, munkerőpiaci szolgáltatás

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

A gyermekek helyzetének elemzéséhez kapcsolódó definíciók és szabályozás:

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A védelembé vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembé vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembé veszi

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, **valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.** Csorvason az alábbi ellátások vehetők igénybe:

- Pénzbeli és természetbeni ellátások:
 - a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
 - b) a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
 - c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
 - d) az otthonteremtési támogatás,
 - e) a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás.
- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:
 - a) az otthont nyújtó ellátás,
 - b) az utógondozói ellátás,
 - c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.
- A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:
 - a) a védelembé vétel,
 - b) a családbafogadás,
 - c) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
 - d) az átmeneti nevelésbe vétel,
 - e) a tartós nevelésbe vétel,

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet: A köznevelési törvény 2013. szeptember 1-éig hatályban tartja a közoktatásról szóló törvény 121. §-a (1) bekezdésének 14. pontjában rögzített

definíciót a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet vonatkozásában, ezt követően a definíciót a Gyvt. fogja tartalmazni⁸. A 2013. szeptember 1-éig hatályos szabályozás értelmében hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Erről a szülő önkéntesen a Gyvt-ben meghatározott eljárás keretében nyilatkozhat. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: A jogosult gyermek számára a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt-ben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg. A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára a Gyvt. 19. §-a szerint.

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás: A támogatásra az rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó jogosult, aki a gyermek tartására köteles és

nyugellátásban,
korhatár előtti ellátásban,
szolgálati járandóságban,
balettművészeti életjáradékban,
átmeneti bányászjáradékban,
időskorúak járadékában vagy
olyan ellátásban részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik. (Gyvt. 20/B. § (1))

Kedvezményes gyermek-étkeztetés: A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása esetén a gyermek jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételére.

Óvodáztatási támogatás: A települési önkormányzat jegyzője annak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeknek a szülője részére, aki

- a három-, illetve négyéves gyermekét beírta az óvodába, továbbá
- gondoskodik gyermeke rendszeres óvodába járatásáról, és
- akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll

pénzbeli támogatást folyósít. A pénzbeli támogatás folyósításának további feltétele, hogy a gyermek felett a szülői felügyeleti jogot gyakorló szülő, illetve ha mindkét szülő gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, mindkét szülő a gyámhatósági eljárásban önkéntes nyilatkozatot tegyen arról, hogy gyermekének hároméves koráig legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. (Gyvt. 20/C. § (1), (2))

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek: Elsősorban a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény szerinti menedéjjogot kérő, menekült, menedékes, oltalmazott vagy humanitárius tartózkodási engedéllyel rendelkező gyermekek helyzetére szükséges kitérni. A menedékes - rászorultsága esetén - jogosult a befogadás anyagi feltételeire, valamint ellátásra és támogatásra. A menekültügyi hatóság, valamint a jegyző az ellátásra, támogatásra vonatkozóan határozattal dönt (2007. évi LXXX. törvény, 32. §).

⁸

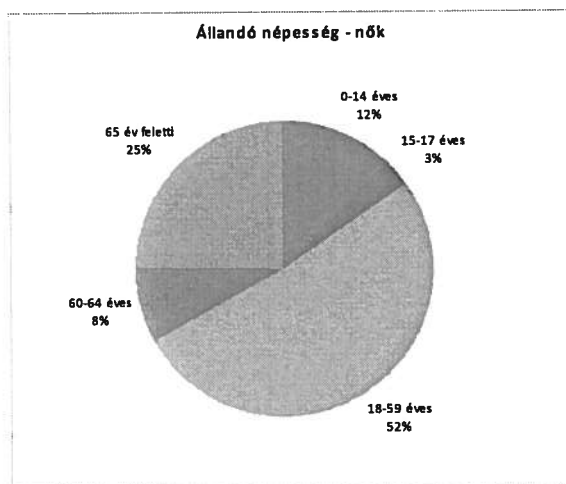
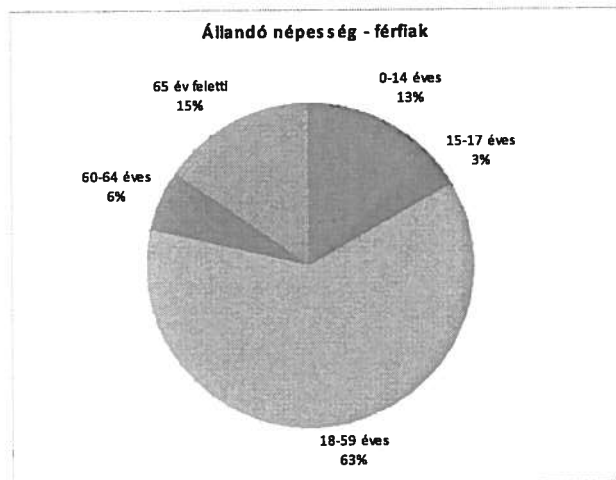
A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet Gyvt-ben rögzített definíciója a sablon készítésekor még nem ismert.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Állandó népesség

állandó népesség száma	5268 fő
nő	2708 fő 51,4 %
férfi	2560 fő 48,59 %
0-2 évesek	101 fő 1,91 %
0-14 éves nők	304 fő 5,77 %
0-14 éves férfiak	339 fő 6,43 %
15-17 éves nők	79 fő 1,49 %
15-17 éves férfiak	89 fő 1,68 %
18-54 éves nők	1292 fő 24,52 %
18-59 éves férfiak	1586 fő 30,1 %
60-64 éves nők	210 fő 3,98 %
60-64 éves férfiak	155 fő 2,94 %
65 év feletti nők	619 fő 11,75 %
65 év feletti férfiak	391 fő 7,42 %

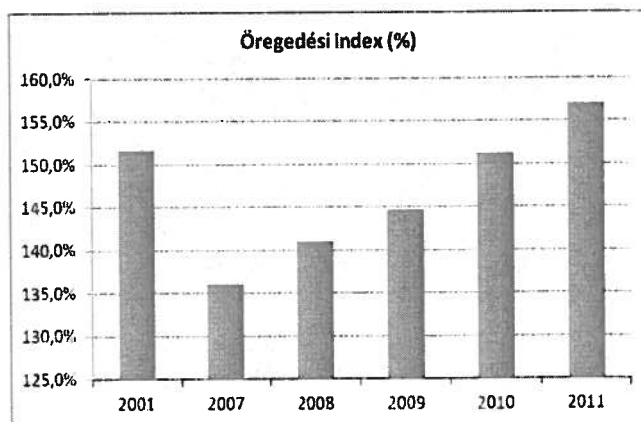
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	1377	908	151,65
2007	1014	745	136,10
2008	1015	720	140,97
2009	1013	700	144,71
2010	1013	670	151,19
2011	1010	643	157,07

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A táblázatok adatai és a diagramok jól érzékeltetik, hogy városunkban csökkenő tendenciát mutat a gyermeklétszám. A településre általánosságban is a népesség csökkenése a jellemző. Az élve

születések és a halálozások egyenlege negatív, legalább kétszer annyi az elhalálozás, mint az élve születés. A település elöregedő, a fiatalok inkább a munkát kínáló nagyobb városokban telednek le.

Az ellátórendszer támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat és emellett a megelőző tevékenységét a szociális, köznevelési, egészségügyi, közművelődési, sport és civil szervezeteinek hálózatán keresztül és együttműködve tudja végezni. Elmondható, hogy a településen a gyermekvédelmi alapellátások jól működnek, a gyermek-és ifjúságvédelem a gyermekekkel foglalkozó intézményben jelen van. A gyermekek, az iskoláskorúak ellátása, esélyegyenlősége az egyenlő bánásmód alapelvei szerint, jól működik.

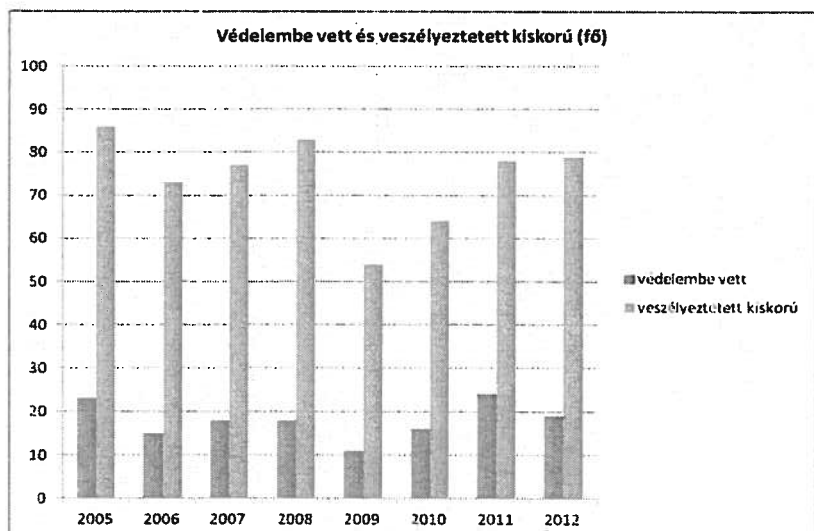
a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

	18 év alattiak száma a népességben	Védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszüntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2005		23	0	86
2006	994	15	0	73
2007	953	18	0	77
2008	919	18	9	50
2009	889	11	0	54
2010	852	14	1	64
2011	811	22	3	78
2012	585 (kk)	19	0	79

Forrás: önkormányzati adatok, családsegítő és gyermekjóléti szolgálat adatok

A kiskorú népesség létszámához viszonyított védelembe vett 18 év alattiak számának csökkenése a kiskorú lakónépesség fogyását csak kismértékben erősíti meg. Megfigyelhető, hogy a 18 év alattiak intenzív népességcsökkenésének mértéke jóval nagyobb, mint a védelembe vételek csökkenésének mértéke, ez a tendencia pedig azt mutatja, hogy a gyermekeket nevelő családok szociális, családjogi, egészségügyi vagy életmódbeli helyzete labilissá vált, egyre rosszabb képet mutat. Bár csökken a kiskorúak száma, a védelembe vettek, a gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevők száma ehhez képest alig változik. Konkrét példát jelent itt a gyermekeit egyedül nevelő, sokgyermekes, 8 osztálynál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező, rendkívül alacsony egy főre jutó

jövedelemből, vagy a szociális ellátásokból, segélyekből gazdálkodó szülő gyermeke és a tartósan munkanélküli, illetve szenvedélybeteg szülők gyermeke is. Sajnos igen ritka a védelembe vétel megszüntetése, hiszen a kiváltó okot, a szociális helyzet javulását nehéz elindítani.

A megszűnt esetek legtöbbször a gyermek nagykorúságát jelentik, ez után pedig a gyermekjóléti szolgálat már nem követi őket.

A veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma változatos képet mutat, egyes időszakokban kiugró értékekkel.

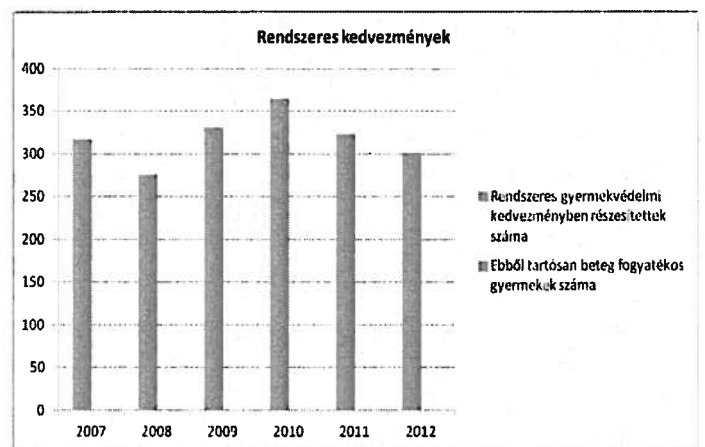
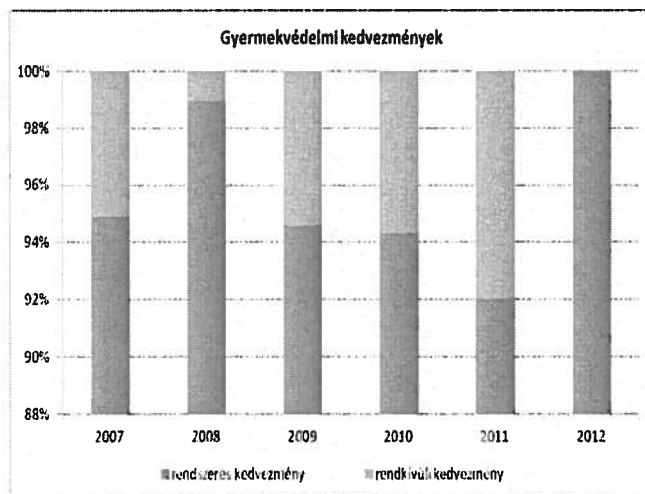
Elmondható, hogy a táblázat adatai országos átlagot mutatnak.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma
2007	346	n.a.	0	0	17
2008	295	n.a.	0	0	3
2009	348	n.a.	0	0	19
2010	380	n.a.	0	0	22
2011	342	n.a.	0	0	37
2012	323	1	0	0	34

Forrás: Önkormányzati adatok, KIR-Stat, KSH Tstar

A 4.1.1. táblázatban látható tendenciózus gyermeklétszám-csökkenés alapján várható volna, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma is évről évre csökkenő értékeket mutasson, ám a családok egyre nehezebb anyagi helyzete, széthullása, a mindennapos megélhetési nehézségek a szükségét szenvedők számára a gyermekvédelmi kedvezménnyel megszerezhető rendszeres juttatásokat és kedvezményeket még értékesebbé teszik, annak megszerzésére egyre többen törekcszenek. A kiegészítő gyermekvédelmi kedvezmény megállapítására – jogosultság hiányában - nem került sor Csorváson.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

- 2012. évben pénzbeli és természetbeni gyermekvédelmi támogatást 34 gyermek kapott 43 esetben, 3000,- Ft/alkalom összegben.
- Gyermek napközbeni ellátása (bölcsőde), amelynek férőhelyeinek száma 10 fő, 14 fő gyermek vette igénybe, 2013. júliusától a férőhelyek száma 20 főre bővül..
- Gyermekjóléti szolgáltatás gondozási esetei kapcsán 44 család 79 gyermekét látták el.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma, aránya

	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2007	43	59	60	278	Nem volt még	86
2008	65	68	45	280	Nem volt még	112
2009	75	123	29	248	8	112
2010	78	158	41	n.a.	8	82
2011	72	135	41	n.a.	9	30
2012	72	120	30	n.a.	13	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok (csak a Csorváson óvodások, iskolások adatait tartalmazza!)

A kedvezményes óvodai, iskolai juttatásokban részesülők száma a gyermeklétszám radikális csökkenése ellenére évről évre kismértékben növekvő értékeket mutat. Ennek oka, hogy az ingyenes illetve 50%-os kedvezményben részesítő juttatások igénybevételének lehetőségével a családok mind nagyobb számban élni kívánnak. Ilyen támogatás a családok költségvetését e juttatás nélkül rendkívüli módon megterhelő gyermekétkeztetés, tankönyvvásárlás, óvodai közösségbe való bekerülés járulékos beruházásai és mindennapos költségének önkormányzati, ill. normatívából finanszírozott átvállalása, amely kiadás főleg a tartósan beteg, fogyatékos, többgyermekes, illetve állástalan szülők számára jelentene elviselhetetlen terheket.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

4.1.4. számú táblázat – Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

	Magyar állampolgársággal nem rendelkező óvodások száma	Ebből hátrányos helyzetű	Magyar állampolgársággal nem rendelkező általános iskolások száma	Ebből hátrányos helyzetű	Magyar állampolgársággal nem rendelkező, 18 év alatti középiskolások száma	Ebből hátrányos helyzetű
2008	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2009	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2010	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2011	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2012	n.a.	n.a.	0	n.a.	1	n.a.

Forrás: Önkormányzati adatok, BM-BÁH

Magyar állampolgársággal nem rendelkező óvodás, általános iskolás gyermekről nincsen tudomásunk a településen, de egy fő 17 éves külföldi állampolgárról igen.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

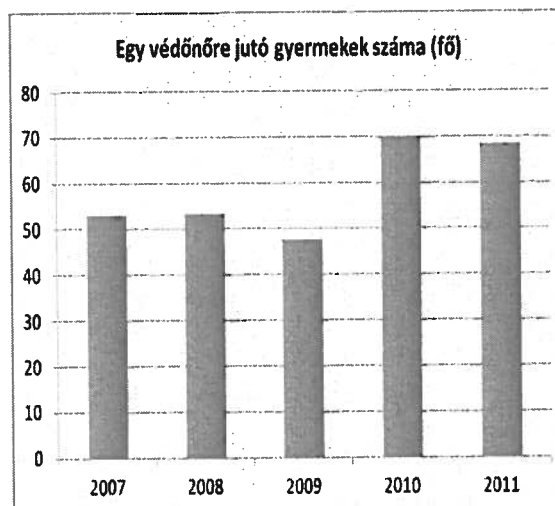
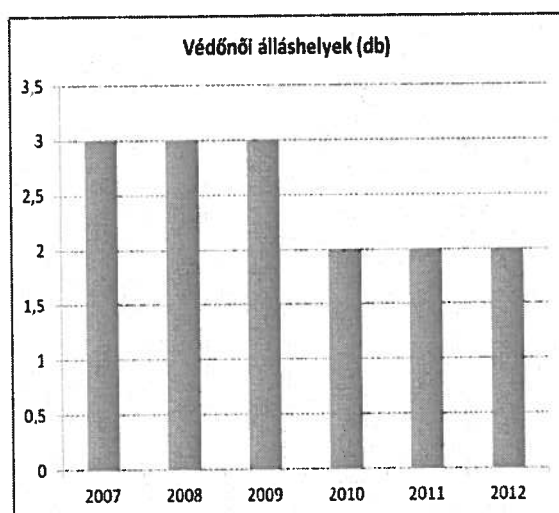
Ennek a fejezetnek a vizsgálata nem releváns, mivel a településen nincs szegregátum, nincs szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2007	3	53,00
2008	3	53,33
2009	3	47,6
2010	2	70,00
2011	2	68,50
2012	2	

Forrás: önkormányzati adatgyűjtés

A védőnők számának egy fő nyugdíjba vonulásával végrehajtott csökkentése az egy védőnőre jutó gyermekek számának meredek emelkedését jelentette az elmúlt években. Bár a 4.1.1. számú táblázatból látható, hogy a gyermekek száma évről évre csökken, a védőnők által kiemelt figyelemben, maximális gondoskodásban részesített, a gyermekét kedvezőtlenebb szociális és higiénés körülmények között is vállaló családok száma mind magasabb. Az újszülöttet, csecsemőt gondozó édesanyakkal szoros kapcsolatban állnak, hogy egészségvédelmi feladataikat a családra kiterjeszthessék, így járulva hozzá a gyermekvédelmi jelzőrendszer naprakész működéséhez.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Házi orvos által ellátott esetek száma	Gyermekorvos által ellátott esetek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott esetek száma
2007	0	28388	5316	28388
2008	0	30945	5997	30945
2009	0	34734	5190	34734
2010	0	31831	5500	31831
2011	0	29906	4738	29906
2012	0			

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A település egyre öregedő lakosságának egészségügyi helyzetét jól jellemzik a táblázat adatsorai, hiszen annak ellenére, hogy a lakónépesség fogyásának jelei mutatkoznak statisztikai adatainkban, a házi orvos által ellátott esetek száma ennek ellenére stagnál vagy kismértékben növekszik a lakosság csökkenésének mértékéhez képest.

A gyermekorvos által ellátott esetek száma sem csökken olyan radikális mértékben, mint ahogyan az a 4.1.1. táblázatban mutatott gyermeklétszám-csökkenés alapján az elvárható volna.

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beiratott gyermekek száma

	Bölcsődék száma	Bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2007	0	0	0	0
2008	0	0	0	0
2009	0	0	0	0
2010	1	12	12	12
2011	1	14	14	14
2012	1	14	14	14

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adatgyűjtés

A táblázat még nem mutatja, de a Csorváson gyermekek napközbeni ellátását biztosító bölcsőde intézmény az igényfelmérést követően a táblázatban olvashatóhoz képest újabb, jelentős férőhelykapacitásemeléssel megy keresztül.

A családok körében olyan jelentős volt ugyanis az igény arra, hogy a szülők munkavégzése, illetve a szociális rászorultság alapján gondozásba vegyék a két éves életkort betöltött kisgyermeket, hogy az önkormányzat a bölcsődei ellátás teljesítőképességét egy 20 fő befogadására alkalmassá vált intézményi átszervezéssel oldotta meg (2013).

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

NEM RELEVÁNS: NINCS CSALÁDI NAPKÖZI A TELEPÜLÉSEN

	Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma	Családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma	Családi napköziben gondozott gyermekek száma
2007	0	0	0
2008	0	0	0
2009	0	0	0
2010	0	0	0
2011	0	0	0
2012	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi adatok

Családi napközi nem található Csorvás településen.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	2	
Hány településről járnak be a gyermekek	2	
Óvodai férőhelyek száma	190	
Óvodai csoportok száma	6	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:30 – 17:00	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	Minden év augusztus hónap utolsó kettő hete	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma (gyógypedagógussal együtt)	10	1+1
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	10	1+1
Gyógypedagógusok létszáma	0	1
Dajka/gondozónő	6	4
Kisegítő személyzet	0	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A település két telephelyen működtetett óvodája szakszemélyzetét érintő kapacitáshiánnyal küzd, különösen a kiszolgáló személyzet, a dajkák, a gyógypedagógus finanszírozásának megoldatlansága okozza ezt. Kedvezőbb finanszírozási feltételek esetén az óvodás kisgyermekek hétköznapijaiban szintén jelentős szerepet játszó dajkák és kisegítők is állandó alkalmazottak lehetnének.

A kisegítő személyzet létszáma eddig egyéb módon volt megoldva (egyszerűsített foglalkoztatásban illetve köz-foglalkoztatottakkal).

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 2.

Csorváson elegendő óvodai férőhely áll rendelkezésre ahhoz, hogy minden ilyen korú gyermek jelentkezését elfogadják. Óvodai helyhiány miatt elutasított gyermek nem volt.

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3

	3-5 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma	Óvodai férőhelyek száma	Óvodai feladatellátási helyek száma	Óvodába beírt gyermekek száma	Óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2007	153	7	200	2	166	0
2008	143	7	200	2	147	0
2009	131	7	190	2	150	0
2010	125	8	190	2	149	0
2011	128	8	190	2	144	0
2012	93	6	190	2	137	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés, KIR-Stat

A táblázat az óvodába beírt gyermekek számának kisebb mértékű csökkenésére mutat rá a 3-5 éves korú gyermekek nagyarányú csökkenéséhez képest. Ez azzal magyarázható, hogy az óvodáskorú kisgyermek közül mind többen töltenek el hosszabb nevelési időt az óvodában, pl. iskolaérettség hiányában egy évvel meghosszabbítják utolsó nevelési évüket. A más településről a csorvási óvodába bejáró kisszámú gyermek jelenléte nem indokolja a beírt gyermeklétszám stagnálását, sokkal inkább a szakértő TKVSZRB szakvélemények alapján meghozott további óvodai nevelésről megszületett döntések számának növekedése.

4.4.4. számú táblázat - Az óvodai ellátás igénybevétele

2012-2013. év	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	7 éves	Összesen
Székhely: Bocskai u. 2., Telephely: István király u. 30.						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	29	38	35	25	1	128
Más településről bejáró gyermekek létszáma	0	1	0	1	0	2
Az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	20
A beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	55
A beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	14

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés, KIR-Stat

4.4.5. számú táblázat - A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása

Székhely		beíratott hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az Intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő hátrányos helyzetű gyermekek száma	beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az Intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma
Csoport 1	Bocskai u.2.	35	0	n.a.	5	0	n.a.
Csoport 2							
Csoport 3							
Csoport 4	István király u.30.	20	0	n.a.	9	0	n.a.
Csoport 5							
Csoport 6							
Összesen		55	0	n.a.	14	0	n.a.
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermekek		n.a.	0	n.a.	0	0	0
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermekek (ped. szakszolgálat véleményével)		1	0	n.a.	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés, KIR-Stat

A halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek érdekében a Családsegítő Szolgálat munkatársaival folyamatos kapcsolatot tart az óvoda gyermekvédelmi felelőse.

Ebben a tanévben 6 óvodai csoportban és 1 bölcsődei csoportban folyt az oktató-nevelő munka. Az óvodai csoportok vegyes életkorúak. Nagycsoportos gyermekeknél az óvónők folyamatosan tájékoztatták a szülőket a gyermekek fejlődéséről, szükség esetén a nevelési tanácsadó véleményét kértük. Fejlesztő foglalkozáson heti 2 órában 4 fő vett részt, logopédiai foglalkozáson heti 2 x 3 órában 39 fő. A „napraforgó” fejlesztő központ szolgáltatását 2 gyermek vette igénybe.

Tovább folytatódott az óvodában a kompetencia alapú nevelés, oktatás két csoportban (Vuk, Nyuszi). Kiemelt feladatunk volt az egészséges életmód alakítása, a rendszeres testmozgás – amely napi szinten jelen van az óvodában. Figyelemmel kísértük a gyermekek testi-lelki-érzékszervi épségét, hiányosság esetén tájékoztattuk a szülőket, szakember segítségét kértük (védőnők, gyermekorvos).

Figyelembe vettük az életkort, az egyéni adottságot. (pl. kis csoportban több időt biztosítottunk a pihenésre). Támogattuk a gyermekek önállóságát, csak annyi segítséget nyújtunk, amire a gyermeknek feltétlenül szükséges van. Az egészséges táplálkozás fontosságára törekedtünk a szülőkkel közösen.

4.4.6.a. számú táblázat - Óvodai körzethatár

Óvodai körzetenkénti létszám és hh/hhh gyermekek megoszlása	A körzetbe felvehető (ott élő) összes gyermekek száma	A körzetbe felvehető (ott élő) összes hh gyermekek száma	A körzetbe felvehető (ott élő) összes hhh gyermekek száma	A körzet óvodáiba járó gyermekek össz-létszáma	A körzetbe járó hh gyermekek létszáma	A körzetbe járó hh gyermekek aránya a körzet óvodásainak össz-létszámához viszonyítva (%)	A körzetbe járó hhh gyermekek létszáma	A körzetbe járó hhh gyermekek aránya a körzet óvodásainak össz-létszámához viszonyítva (%)
Körzet 1	n.a	n.a	n.a	128	55	42,97	14	10,94
Összesen	n.a	n.a	n.a	128	55	42,97	14	10,94

Forrás: Önkormányzati adatok

Csorvason egy óvoda működik 2 telephellyel, a szülő dönti el, hogy melyik telephelyre írta be a gyermekét. Nincsenek körzethatárok. Esetleg a férőhelyek száma lehet szempont a telephelyre felvehető gyermeke száma tekintetében, de összességében a két telephelyen elegendő férőhely áll rendelkezésre.

A közösségi nevelés terén fontos volt, hogy már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék a gyerekeket. Az óvodapedagógus – gyermek kapcsolat pozitív érzelmi kötődés jellemezte. Sikertült rövid idő alatt beszoktatni az új gyermekeket az óvodába. A csoportokban az egymásra figyelés jellemző, mivel vegyes csoportok vannak, a nagyobbak vigasztalták a kisebbeket. Az óvónők tapintatosan segítik a visszahúzódó gyermekeket a kapcsolatteremtésben. A napirend helyes összeállítása is nagyban hozzájárul a gyermekek beilleszkedéséhez. Az óvodai napirendben a játékokra fordítjuk a legtöbb időt, ezen keresztül fejlődik a gyermekek megismerési vágya és kíváncsisága. Megtanulják az alapvető magatartási és viselkedési szokásokat a játékokban. A játékot úgy tekintjük, mint a nevelési célok elérésének legfőbb eszközét.

A csoportok közötti kapcsolat erősítése érdekében – közös játék, ünnepek, gyermeknap, családi rendezvény – szervezték az óvoda dolgozói a közös programokat. Fejlődés folyamata nyomon követhető, hiszen a helyesen kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak, rögzülnek, melyben aktívan örömmel vesz részt. Nagycsoportra már a vállalt feladatokért felelősséget éreznek, képesek társaikkal együttműködni (naposi munka).

Környezeti nevelés feladatai a szűkebb és tágabb környezet megismerése, a környezet megóvására nevelés. Ennek érdekében kirándulásokat, túlórákat szerveztek az óvónők rövidebb-hosszabb távolságra a gyermekek életkorától függően. Volt üzemlátogatás, megemlékeztünk a Föld napjáról, a Madarak - Fák napjáról, a Víz világnapjáról. Ebben a témakörben bemutató foglalkozást láttak tanítók és óvónők az István király utcai óvoda Micimackó csoportjában.

Ebben a nevelési évben a továbbképzési lehetőségünk kimaradt a központi átszervezés miatt. Az óvónők igyekeztek átadni egymásnak szakmai tapasztalataikat, ötleteiket munkaközösségi foglalkozás keretén belül.

4.4.6. b. számú táblázat - Óvodai létszám-megosztás

Székhely: Bocskai u.2. Telephely: István király u. 30.	Létszám	hh fő	hh arány %	hhh fő	hhh arány %	hh arány a gyermekek összlétszámához viszonyítva	hhh arány a gyermekek összlétszámához viszonyítva	sajátos nevelési igényű gyermekek létszáma	sajátos nevelési igényű gyermekek aránya a csoport összlétszámához viszonyítva
	67	35	52,24	5	7,46	5,44 %	0,78 %	3	4,48
Bocskai u. 2.									
István király u. 30.	61	20	32,79	9	14,75	3,11 %	1,40 %	1	1,64
	128	55	42,97	14	10,94	8,55 %	2,18 %	4	3,125
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermekek	40	0	0	0	0	0	0	0	0
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermekek (ped. szakszolgálat véleményével)	4	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tsttar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodai létszám megosztása a két telephely tekintetében közel azonos, Az István király utcai telephelyen magasabb a HHH gyermekek száma, a Bocskai utcai telephelyen pedig a HH gyermekek száma magasabb. Ezek a gyermekek a szülői döntés alapján lettek a telephelyekre beíratva, a legtöbb esetben hátrányos helyzetűek csak az óvodai nevelésük során derült ki. Nincs kinevezett, vagy speciális oktatást végző telephely ilyen helyzetű gyermekek számára kijelölve. Az óvodai nevelés országos alapprogramja meghatározó a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében.

Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek.

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknek is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A nevelés hatására a sérült gyermekeknek is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akarat erő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A szükséges tárgyi feltételek és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósítását, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéshez szükséges.

Az irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

Határeseteknél a beiskolázáskor a Nevelési Tanácsadó szakmai véleményét kérjük és a megfelelő helyre irányítjuk a gyermeket.

Általános iskolai nevelés, gyermek- és ifjúságvédelem Csorváson

A gyermekvédelmi munkát a gyermekvédelmi koordinátor, az osztályfőnökök és az intézményvezető végzi az évenként összeállított munkaterv szerint. A terv tartalmazza mindazokat a pedagógiai, pszichológiai, szociális és jogi feladatokat, melyek a hátrányos és veszélyeztetett helyzetben élő gyermekek nevelését, erkölcsi, anyagi érdekvédelmét biztosítják.

A hátrányok leküzdésében sokat segít a napközi, az iskolaotthon, a tanulószoba, az egyéni foglalkozások, a logopédiai foglalkozások, a gyermekétkeztetés.

Legfontosabb elvünk a megelőzés és nem a regisztrálás. Ennek érdekében olyan gyermekvédelmi feladatokat végzünk, melyek segítségével igyekszünk megóvni a gyermekeket a veszélytől, felkészítjük őket az életben való helytállásra. Családlátogatásokkal segítjük a hátrányos helyzetű családok életét. Felderítjük a potenciálisan és halmozottan veszélyeztetett gyermekeket. Az utóbbi években a társadalmi változásokkal egyre több család szegényedik el, válnak a szülők munkanélkülivé, így egyre több gyermek sorsa rosszabbodik.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása napjaink egyik legnagyobb kihívása. A társadalmi leszakadás és kirekesztés csökkentése fokozottan előtérbe kerül, megfelelően az Európai Unióhoz való csatlakozásnak.

A globalizációs folyamatok ráirányítják a figyelmet a társadalmi méretű integrációra, ezáltal követhetjük azt az elvet, hogy a hátrányos helyzetű csoportok speciális problémáik miatt semmilyen hátrányos megkülönböztetést, kirekesztést ne szenvedjenek el.

Hazánkban a roma népesség hátrányos helyzete, a roma gyermekek elkülönített nevelésének különféle formái kirívóak, és ennek kompenzálása kiemelt feladatunk.

A magyar gazdaságban jelentkező problémák egyre inkább megmutatkoznak településünkön is és az életszínvonal csökkenéséhez vezetnek. Nő a munkanélküliség, sok család a napi megélhetés gondjaival küzd. Így egyre kevesebb figyelmet tudnak gyermekeikre fordítani. A szociális nehézségek miatt emelkedik a viselkedési-, magatartási- és tanulási zavarral küzdő gyermek száma.

Szerencsére növekszik azon szülők száma is, akik felismerik, hogy a tudás abszolút értelemben olyan érték, amelynek részleges hiánya is nagymértékben korlátozza a pályaválasztás, továbbtanulás és társadalmi beilleszkedés sikerét.

A szülők értékrendje, elvárása az iskolával szemben igen széles skálán mozog.

Diákok

Diákjaink döntő többsége értéknek tekinti a tudást, a hatékony ismeretanyag- elsajátítás belső igényükké vált. Szívesen kapcsolódnak be a szakköri és tehetséggondozó foglalkozásokba, eredményesen vesznek részt a különböző versenyeken, pályázatokon. Végzős tanulóink mindegyike továbbtanul, többségük valamelyik közeli középiskolában.

Az iskolánk körzetében élő családok szociális, anyagi és kulturális helyzete rendkívül változatos képet mutat, ezért nevelő-oktató munkánk ehhez a helyzethez igazodik: tanórán és tanórán kívül is megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló tanulók felzárkóztatását, ugyanakkor fontosnak tartjuk a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztését is.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tennivalóink az iskolában

A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki gyermekek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

A gyermekek védelmének rendszerében az iskola mellett fontos feladatot látnak el az egészségügyi és szociális intézmények (házi orvosi, védőnői, családsegítő szolgálat), valamint a rendőrség és az ügyészség.

A kedvezőtlen szociális, gazdasági, családi és iskolai hatások, az érték- és normaválság, az egyre több családban érzékelhető életvezetési problémák miatt növekszik a feszültség szintje és csökken a feszültségtűrő képesség, ami otthon leggyakrabban a gyerekeken vezetődik le.

Ez egy kedvezőtlen folyamatot indít el:

- a gyermek nehezen illeszkedik be a közösségbe,
- ez teljesítménycsökkenést, elmaradást eredményez,
- a teljesítménykudarckövetkezésképpen pedig kapcsolatzavar a pedagógussal, a társakkal,
- magatartászavar otthon és az iskolában egyaránt.

Feladataink

Az iskola gyermekvédelmi feladatait alapvetően a Kt. szabályozza. Az iskolai gyermekvédelem feladata, hogy

- felismerje a problémát,
- keresse az okokat,
- nyújtson segítséget, ill.
- jelezze az illetékes szakembereknek.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenység ellátása a tantestület valamennyi tagjának, különösen az intézményvezetőnek, a gyermekvédelmi koordinátornak és az osztályfőnököknek kötelessége.

Feladataink *az iskola valamennyi gyermekével* kapcsolatban:

- általános prevenciós tevékenységek,
- mentálhigiénés programok bevezetésének szorgalmazása,
- a diákönkormányzattal való kapcsolattartás,
- hasznos szünidei elfoglaltság biztosítása,
- szociális ellátások számbavétele,
- minden esetben a gyermekek érdekeinek képviselője.

Feladataink a *hátrányos és veszélyeztetett gyermekekkel* kapcsolatban:

- az ilyen tanulók felmérése, nyilvántartásba vétele,
- javaslattétel a további teendőkre,
- egyeztetés a gyermekjóléti szolgálattal,
- drog- és bűnmegelőzési programok propagálása, szervezése,
- tanácsadás tanulóknak, szülőknek,
- pótló nevelés.

A pótló nevelés célja, hogy a társadalmi együttéléshez nélkülözhetetlen ismereteket, szokásokat, viselkedési módokat pótlólag elsajátíttassuk (tantárgyi ismeret, magatartási szabály). Ez azért fontos, mert ha a gyermek nem képes az elvárt normát teljesíteni, önértékelése negatívvá válik.

A hibásan nevelő, rosszul működő családban a szokás- és értékrend eltér az iskolában megkívánttól, ezért a gyermek gyakran nem érti, miért nem jó, amit csinál. Hiszen neki otthon az a természetes (étkezési szabályok, káromkodás, hangoskodás, perlekedés), az otthoni minta alapján a mindennapi élet része.

Fontos, hogy a gyermeket ne azonosítsuk a viselkedésével, cselekedeteivel – konfliktus esetén ne a gyermeket utasítsuk el, hanem a hibás viselkedést. A gyermeki értelem csak akkor hajlítható, ha az érzelmi háttér, a kapcsolat rendezett. Előbb meg kell nyerni, és csak utána lehet formálni.

Hasonlóan kell eljárunk a családokkal is: a beszélgetések során az őszinte érdeklődés, a diszkréció, a pedagógiai intuíció alapvető feltétele a bizalom kialakításának.

Segítségnyújtási formák:

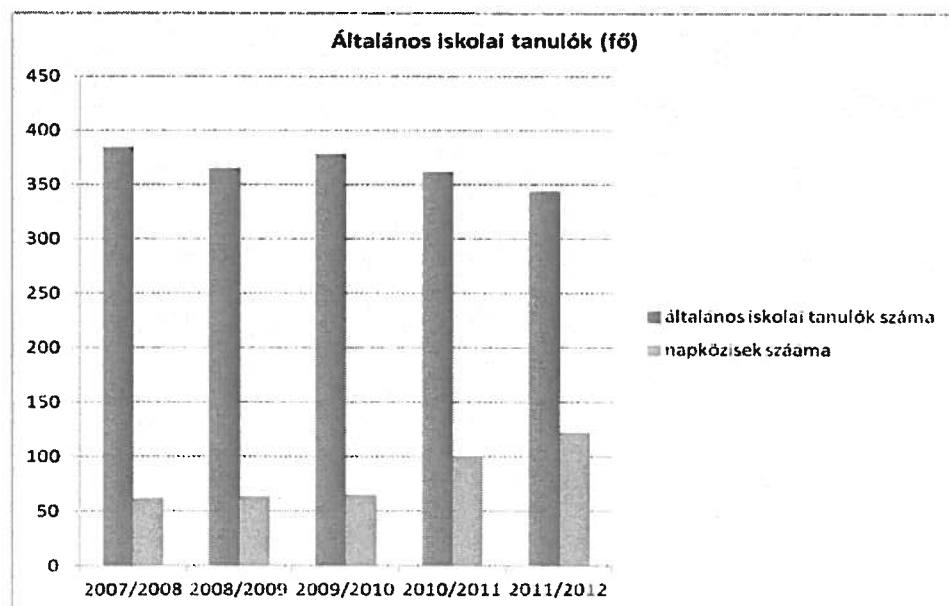
- a családdal való folyamatos kapcsolattartás,
- a gyermekkel való többszöri beszélgetés négy szemközt, értékek közvetítése,
- szakértő segítségének igénybevétele,
- sikerélmények nyújtása,
- kapcsolattartás a védőnővel, a családsegítő központtal,
- korrepetálás, versenyeztetés,
- szakkörre járatás,
- sportolási lehetőség biztosítása,
- előítéletek leküzdése a társakkal,
- tisztálkodásra nevelés,
- a helyes táplálkozásra nevelés,
- ruhaneművel, tanszerekkel való segítség,
- közös élmények biztosítása.

A nyilvántartás és egyéni fejlesztés a **Közoktatási intézményi esélyegyenlőségi program** alapján történik. Az osztályfőnökök a tantestület érintett nevelőivel és a gyermekvédelmi koordinátorral közösen felméri, hogy osztályuk hány tanulója hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű, hány tanuló veszélyeztetett, illetve kik azok, akik több törődést igényelnek.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanulók száma

	Általános iskola 1-4	Általános iskola 5-8 évfolyamon	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	évfolyamon tanulók száma	tanulók száma		fő	%
	fő	fő	fő	fő	%
2007/2008	169	215	384	62	16,15
2008/2009	180	185	365	63	17,26
2009/2010	188	190	378	65	17,19
2010/2011	185	177	362	100	27,62
2011/2012	188	156	344	122	35,46

Forrás: TeIR, KSH Tstar, KIR-Stat

A város általános iskolájában tanulók létszáma folyamatosan csökken, 5 év alatt 40 fővel csökkent a tanulók létszáma. a napközis tanulók száma viszont emelkedik.

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai

	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat-ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	db
2008/2009	8	8	16	0	0	0	3
2009/2010	8	8	16	0	0	0	3
2010/2011	8	8	16	0	0	0	3
2011/2012	8	8	16	0	0	0	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar, KIR-Stat

Három feladat-ellátási hely volt 2011-ig: Arany János utca 8., Petőfi u. 12., István király u. 34. 2012-től az Arany János utcai iskolában már nem folyik oktatás. Folyamatosan minden évfolyamban 2 osztályt indítanak.

4.4.9. számú táblázat - Általános iskolások adatai – el- és bejárás

	Létszám (fő)	A helyben élő összes gyerekekhez képest az arányuk
A településen élő általános iskolás korú gyermekek létszáma	588	100 %
Más településről bejáró általános iskolások	10	1,7%
Más településről bejáró hh gyerekek	0	0
Más településről bejáró hhh gyerekek	n.a.	n.a.
Más településre eljáró általános iskolások	n.a.	n.a.
Más településre eljáró hh gyerekek	n.a.	n.a.
Más településre eljáró hhh gyerekek	n.a.	n.a.
Általános iskolás korúak közül a hh gyerekek	102	17 %
Általános iskolás korúak közül a hhh gyerekek	22	3,7 %

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok, KIR-Stat

Csorvási Általános Iskolában túlnyomó részben helyben lakó tanulók járnak. Mindössze 1,7 % a más településről bejáró tanuló. A teljes létszámhoz viszonyítva magas, 17 % a HH gyermekek száma.

4.4.10. számú táblázat – Iskolai körzethatár

Hány körzet van a településen	1 db 2 telephely						
	A körzet/telephely általános iskolába járó tanulók összlétszáma	A körzetbe/telephelyre járó hh tanulók létszáma	A körzetbe/telephelyre járó hh tanulók aránya a körzet tanulóinak összlétszámához viszonyítva (%)	A körzetbe/telephelyre járó hhh tanulók létszáma	A körzetbe/telephelyre járó hhh tanulók aránya a körzet tanulóinak összlétszámához viszonyítva (%)	A körzetbe/telephelyre járó hh tanulók létszáma a település hh tanulóinak összlétszámához viszonyítva	A körzetbe/telephelyre járó hhh tanulók létszáma a település hhh tanulóinak összlétszámához viszonyítva
1.telephely: Petőfi u. 12.	114	32	28,07	9	7,89	n.a.	n.a.
2.telephely: István király u. 12.	209	70	33,49	13	6,22	n.a.	n.a.
Összesen	323	102	31,58	22	6,81	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok, KIR-Stat

Csorváson iskolai körzethatárok nincsenek. Egy általános iskola működik, melynek két telephelye van. Az egyik telephelyen az alsó tagozatosok, a másik telephelyen a felső tagozatos tanulók tanulnak.

4.4.11. számú táblázat - Iskola személyi feltételek

	Fő	Hiányzó létszám
Összes tanár	30	n.a.
Nem szaktanítást végző tanító	12	n.a.
Szaktanítást végző tanítók száma	n.a.	n.a.
Szaktanítást végző tanárok száma	12	n.a.
Gyógypedagógusok létszáma	1	n.a.
Gyermekvédelmi felelős	n.a.	n.a.
Iskolaorvos	1	n.a.
Iskolapszichológus	0	n.a.
Kisegítő személyzet	8	n.a.

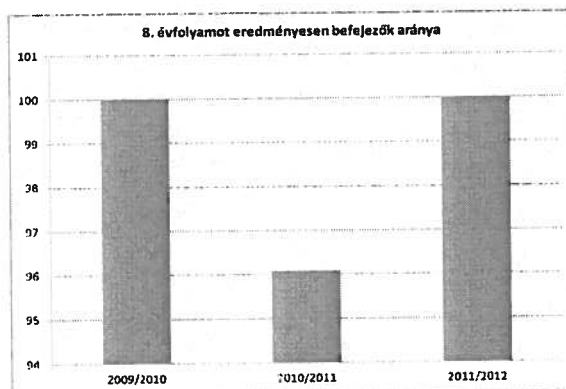
Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok, KIR-Stat

Fenti tábla a város általános iskolájának személyi feltételeit taglalja. A hiányzó létszámokról nem áll rendelkezésünkre adat.

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

	8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban
	Fő / %
2008/2009	44 / 100
2009/2010	49 / 96,07
2010/2011	49 / 100

Forrás: önkormányzati és intézményfenntartói adatok, KIR-Stat

Az általános iskola 8. évfolyamát rendszerint eredményesen befejezik a tanulók, ezt mutatja a 4.4.12. táblázat.

4.4.13. számú táblázat - Iskolai ellátás igénybevétele - telephelyi bontásban

Telephely	Tagozat megnevezése	Létszám	Napközis	Béjáró	Hátrányos helyzetűek létszáma	HH tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva	Halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	HHH tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva	Sajátos nevelési igényű tanulók létszáma	SNI tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva	SNI tanulók számából a hhh tanulók száma	Évismétlők száma	Magán-tanulók száma		Létszám, amelynek alapján integrációs normatívát igényelnek
1. évfolyam (A +B osztály együtt)	általános	30	10	0	10	33 %	1	3 %	1	3 %	n.a.	0	0	0	0
2. évfolyam (A +B osztály együtt)	általános	41	13	1	13	32 %	2	5 %	3	7 %	n.a.	0	1	0	0
3. évfolyam (A +B osztály együtt)	általános	41	21	0	8	19 %	6	14 %	4	10 %	n.a.	1	0	0	0
4. évfolyam (A +B osztály együtt)	általános	46	14	1	17	37 %	1	2 %	5	11 %	n.a.	0	0	0	0
5. évfolyam (A +B osztály együtt)	általános	49	0	2	18	37 %	3	6 %	5	10 %	n.a.	0	0	0	0
6. évfolyam (A +B osztály együtt)	általános	42	0	2	18	43 %	1	2 %	5	12 %	n.a.	4	0	0	0
7. évfolyam (A +B osztály együtt)	általános	38	0	4	11	29 %	4	10 %	5	13 %	n.a.	1	0	0	0
8. évfolyam (A +B osztály együtt)	általános	35	0	1	9	26 %	4	11 %	3	9 %	n.a.	0	0	0	0
Összesen:		322	58	11	104	33 %	22	17 %	31	10 %	n.a.	6	0	0	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatok, KIR-Stat

A csorvási általános iskolában általános tagozatok vannak, tagozatos oktatás nincs. 30-49 fő az egy-egy évfolyamban tanulók száma. Más településről bejáró tanulók aránya igen alacsony. A HHH tanulók száma a tanulói létszám 33 %-a, a HHH tanulók száma 17 %. SNI tanulók aránya 10%. Egy magántanuló státuszban lévő diák van nyilvántartva. Évismétlők száma összesen 6 fő volt 2012-ben. Integrációs normatívát nem igényel az iskola.

A napközisek aránya alacsony, csak az alsó tagozatra jellemező, és a z évfolyamhoz képest viszont igen magas érték. A harmadik évfolyamban a tanulók 50 %-a igényli a napközi-otthonos ellátást. Ennek az oka, hogy a szülői felügyelet a tanórák után nincs megoldva, és ez a probléma halmozottan jelentkezik a nyári szünet idején is. Az alsó tagozatos diákok még nem alkalmasak arra, hogy a nyári szünet idején felügyelet nélkül töltsék otthon a napot. Ezért nagy szükség volna a szüneti és egyéb napközbeni gyermekfelügyelet biztosítására, hasznos programokkal, tartalmasan tölthetnék el a gyermekek a szünetüket. Az iskola biztosít napközis foglalkozást, de nincs anyagi fedezete a tartalmas és hasznos elfoglaltság biztosításának.

4.4.14. számú táblázat – Kompetenciamérési adatok

Nincs rendelkezésünkre álló adat.

A HHH gyermekek esetében nincs külön nyilvántartás a kompetencia mérési adatokról.

4.4.15. számú táblázat – Továbbtanulási mutatók középfokra nappali tagozaton

Nincs rendelkezésünkre álló adat.

A HHH gyerekek esetében nincs külön nyilvántartás a továbbtanulásról.

4.4.16. számú táblázat – Lemorzsolódási mutatók az általános iskolában

Nincs rendelkezésünkre álló adat.

4.4.17. számú táblázat – Hátránykompenzáló programok

Hátrányos helyzetű tanulóknak lehetőségeinkhez képest igyekszünk segítséget nyújtani. Művészeti iskolában tandíjkedvezményt, illetve tandíjmentességet élveznek. Kirándulásokhoz a Csorvási Gyermekekért közalapítványon keresztül kaphatnak támogatást azok, akinek a táborozás, a kirándulás anyagi támogatás nélkül nem lenne elérhető. Tehetségsegítő programjainkba igyekszünk a hátrányos helyzetű gyermekeket kiemelten bevonni.

Pozitív diszkrimináció még egy, a cigány nemzetiségi önkormányzat által általános iskolás diákoknak meghirdetett tanulmányi ösztöndíj, ami a jó tanulmányi munkára ösztönzi a gyermekeket.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok).

Kettő védőnő tevékenykedik Csorváson, akik általánosságban csak ezt a települést látják el. Az egyik védőnő helyettesítő védőnő a szomszédos településen. Betöltetlen védőnői státusz nincs. A védőnők vegyes körzetet látnak el, hiszen a tanulói létszám nem éri el azt az értéket, amely mellett főállású iskolai védőnőt lehetne alkalmazni.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

1 házi gyermekorvosi praxis van Csorváson, amely be van töltve. A gyermekorvos szűréseket, vizsgálatokat, iskola-egészségügyi ellátást végez. Nagy az elvándorlás, sok gyermeket más településre hordanak gyermekorvosi ellátásra. Gyermek-szakorvosi ellátás helyben nincs, azt Orosházán, Békéscsabán vagy Gyulán lehet elérni.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Helyben nincs lehetőség a gyermekek korai fejlesztésére, rehabilitációjára. A speciális ellátást igénylő gyermekek egészségügyi-szociális-oktatási problémájának korai felismerését a védőnők és óvodapedagógusok nagy szakértelme segíti, akik a gyermekorvos felé jelzik az észlelt problémát. A gyermekorvostól a szakellátó helyre, innen pedig a megfelelő speciális képzést nyújtó intézetbe eljutni hosszú idő, nem működnek a beteg-utak. Általában a szülőknek kell felderíteni, hogy melyek azok az intézmények, ahol a gyermek a speciális helyzetének (betegségének) megfelelő fejlesztést tudja megkapni.

d) gyermekjóléti alapellátás

Csorvás Város Önkormányzata a kötelező feladat - ellátási körébe tartozó, személyes gondoskodás keretében nyújtott gyermekjóléti alapellátásokat integrált intézményén, a Kistérségi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálaton keresztül biztosítja. A szolgáltatás valamennyi tevékenysége – a gyermekvédelmi törvény szellemiségére és szabályozására építkezve – a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányul.

A veszélyeztetettség a gyermekvédelmi törvény szerint „olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza”.

A veszélyeztetettség már kora gyermekkorban megjelenik. A jelzőrendszer működésének köszönhetően ezek hamar kiszűrésre kerülnek városunkban, akik a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat javaslatára igénybe veszik a bölcsődei alapellátást.

e) gyermekvédelem

Feladataink a *hátrányos és veszélyeztetett gyermekekkel* kapcsolatban:

- az ilyen tanulók felmérése, nyilvántartásba vétele,
- javaslattétel a további teendőkre,
- egyeztetés a gyermekjóléti szolgálattal,
- drog- és bűnmegelőzési programok propagálása, szervezése,
- tanácsadás tanulóknak, szülőknek,
- pótló nevelés.

A pótló nevelés célja, hogy a társadalmi együttéléshez nélkülözhetetlen ismereteket, szokásokat, viselkedési módokat pótlólag elsajátíttassuk (tantárgyi ismeret, magatartási szabály). Ez azért fontos, mert ha a gyermek nem képes az elvárt normát teljesíteni, önértékelése negatívvá válik.

A hibásan nevelő, rosszul működő családban a szokás- és értékrend eltér az iskolában megkívánttól, ezért a gyermek gyakran nem érti, miért nem jó, amit csinál. Hiszen neki otthon az a természetes (étkezési szabályok, káromkodás, hangoskodás, perlekedés), az otthoni minta alapján a mindennapi élet része.

Fontos, hogy a gyermeket ne azonosítsuk a viselkedésével, cselekedeteivel – konfliktus esetén ne a gyermeket utasítsuk el, hanem a hibás viselkedést. A gyermeki értelem csak akkor hajlítható, ha az érzelmi háttér, a kapcsolat rendezett. Előbb meg kell nyerni, és csak utána lehet formálni.

Hasonlóan kell eljárunk a családokkal is: a beszélgetések során az őszinte érdeklődés, a diszkréció, a pedagógiai intuíció alapvető feltétele a bizalom kialakításának.

Segítségnyújtási formák:

- a családdal való folyamatos kapcsolattartás,
- a gyermekkel való többszöri beszélgetés négy szemközt, értékek közvetítése,
- szakértő segítségének igénybevétele,
- sikerélmények nyújtása,
- kapcsolattartás a védőnővel, a családsegítő központtal,
- korrepetálás, versenyeztetés,
- szakkörre járatás,
- sportolási lehetőség biztosítása,
- előítéletek leküzdése a társakkal,
- tisztálkodásra nevelés,
- a helyes táplálkozásra nevelés,
- ruhaneművel, tanszerekkel való segítség,
- közös élmények biztosítása.

A gyermekjóléti szolgálat feladatának ellátása érdekében veszélyeztetettséget észlelő – és jelzőrendszert működtet, illetve koordinál, mely lehetővé teszi a gyermekeket általában érintő veszélyeztető okok feltárását, valamint az egyes gyermek veszélyeztetettségének időben történő felismerését. A jelzőrendszer tagjai különösen a védőnők, gyermekorvosok, köznevelési intézmények, rendőrség, ügyészség, bíróság, pártfogó felügyelői szolgálat, társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok. A gyermekvédelmi rendszer hozzájárul és erősíti a reziliencia faktorait, vagyis a veszélyeztetett gyermek a rendszer együttműködése révén sikeresebbé válik, a testi - lelki szenvedés, illetve nehéz élethelyzetek átélése után gyorsabban vissza tudja nyerni eredeti, jó állapotát.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások településünkön korlátozottak.

A gyermeket nevelő családoknál a kialakult krízis helyzetet – ami főként anyagi helyzet miatt van – igyekeznek a város közösen megoldani. A gazdasági válság, a munkanélküliség magával hozza, hogy egyre több család kerül még nehezebb anyagi helyzetbe, fokozatosan nő azok száma, akik segísége szorulnak, amit azonban csak lokalizálni tudunk, véglegesen megoldani a rendelkezésre álló forrásokból nem lehet.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős programokhoz a hátrányos helyzetű tanulóink ugyanúgy hozzáférnek, mint a többi tanulóink. Külön számukra ilyen programot nem hirdetünk, nem hirdetünk, mert ilyen kiemelés káros lenne. Külön a családsegítő szolgálat hirdeti a hátrányos helyzetű gyermekeknek (családoknak) programokat, drog ellenes napot. Szintén a családsegítőn keresztül juthatnak el nyári táborba pl.: Szanazugba. A cigány nemzetiségi önkormányzat pedig a városi önkormányzat üdülőjébe, Gyomaendrődre viszi nyaralni a családokat. Az iskola nyári napközis tábort szervez, ahova elsősorban hátrányos helyzetű gyermekek érkeznek.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei) ingyenes tankönyv

Az általános iskolában van vállalkozás által fenntartott menzai étkeztetés. A szülők nyilatkoznak arról, hogy mit kívánnak igénybe venni: menzát, vagy napközi otthont. A napközi otthonos ellátással jár a gyermeknek a tízórai, az ebéd és az uzsonna. Azon gyermekek, akik jogosultak rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ők vehetik igénybe a kedvezményes étkeztetést. Hétfégi ellátás nincs, de a szünidőben biztosítják az ingyenes étkeztetést. Az ingyenes tankönyv is rászorultsági alapon jár a tanulóknak, illetve lehetőségük van tartós könyveket kölcsönözni. Felmérés készült a tanulók étkezési szokásairól, melyből kiderül, hogy a gyermekek többsége rendszertelenül, elégtelenül és egészségtelenül táplálkozik.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Nincs tudomásunk hátrányos megkülönböztetésről.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

A legrászorultabb gyermekek részére nyári ingyenes étkeztetés biztosítása.
A gyermekjóléti szolgálat külön szolgáltatásokat nyújt, pl. nyári üdültetéseket szervez.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű *gyermekek érdekében* az integrált oktatás megvalósítását, az integrált pedagógiai program alkalmazását vezetjük be az iskolában. Ehhez a gyakorló pedagógusoknak rendelkezniük kell a személyközpontú nevelés és differenciálás megvalósításához szükséges kompetenciákkal. Olyan nevelési és tanulásszervezési módszereket kell alkalmazniuk, amelyek figyelembe veszik a tanulók eltérő háttérét, alkalmasak a legkülönbözőbb helyzetű tanulók együttnevelésére, a differenciálásra és a személyre szabott értékelési rendszer használatára. Ezt egy számítógépes program is segíti, melyet 2013-tól alkalmazunk.

Ennek megfelelően az alábbi, a hátrányos helyzetű tanulók együttnevelésében alapvető munkákat végezzük:

Tanórai differenciálás heterogén csoportban

Ez a terület - a sikeres integráció egyik feltételeként - az egyéni fejlődési különbségeknek, szükségleteknek megfelelő fejlesztés módszerek

Kooperatív tanulás

A kooperatív tanulás alapelvei az együttnevelés szempontjából lehetőséget adnak a legfontosabb kompetenciák fejlesztésére. Ezt a módszert 15 pedagógusunk egy pályázat képzése során sajátította el.

Tevékenységeközpontú pedagógia

A cél, hogy minél többféle tevékenységet végezhessek a gyermekek az iskolában. Lehetőséget teremtünk, hogy kipróbálhassák magukat különböző sportágakban, logikai képességeiket sakk és logikai játék csoportokban. Kéz ügyességüket kreatív foglalkozásokon, szakkörökben. Művészi képességeiket a művészeti iskola zeneművészeti, illetve képzőművészeti tanszakán.

Hatékony tanulómegismerési technikák és patronáló rendszerek

A cél a pedagógiai kompetencia erősítése a tanuló-megismerési módszerek kreatív alkalmazása - a pedagógiai megfigyelés, dokumentumelemzés, interjútechnikák és kérdőíves eljárásokkal. Ezáltal lehetővé válik, hogy a pedagógusok mélyebben, és egyúttal előítélet-mentesen ismerjék meg a gyermekek viselkedését meghatározó tényezőket, valamint a tanulókra ható közvetlen környezeti jellemzőket.

Árnyalt tanulóértékelés a gyakorlatban

A tanulóértékelés a fejlesztő értékelés szemléletét és tevékenységrendszerét, a pedagógiai gyakorlatba való beépítés lehetőségeit, a szülőkkel való sikeres kommunikáció módszereit foglalja magában. Ehhez ad segítséget az IPR szolga nevű program is.

Projektpedagógia

A cél a projektpedagógia elméletének és gyakorlatának felhasználása - a kulcskompetenciák és személyiségjellemzők fejlesztése, valamint a projektmunkáknek heterogén csoportban történő megszervezése és lebonyolítása érdekében. Évente több évfolyamon, többféle projekt keretében kerül sor nagy érdeklődés mellett

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Sajnos iskolapszichológusunk nincs. A gyermekjóléti szolgálaton keresztül tudjuk igénybe venni a pszichológust, pedig igen sok gyermekünknek szüksége lenne rá. A hátrányos helyzetben élőknel a családi háttér miatt még nagyobb százalékban lenne szükség erre. A köznevelési törvényben a 2013 szeptember 1-én életbe lépő rész értelmében iskolánkban 0,5 iskolapszichológus foglalkoztatására nyílik lehetőség. Ez nagy segítséget jelentene. Ha ez nem lesz elérhető, akkor a szakszolgálat utazó pszichológusát fogjuk igénybe venni. Itt ismét kevés idő fog rendelkezésünkre állni, így ez helyzetünket nem oldja meg, csak csökkenti gondjainkat.

Gyógypedagógusi ellátottságunk jó. 2 fő gyógypedagógiai végzettségű tanárunk van, így az SNI-s BTM-es diákok fejlesztő munkáját helyi szinten el tudjuk látni. Egyik gyógypedagógusunk többféle speciális képzettséget nyújtó tanfolyamot is elvégzett, így még szélesebb spektrumban láthatja el iskolánk a fejlesztői munkát.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs

Városunkban csak egy általános iskola működik, így intézmények közötti szegregációról nem is beszélhetünk. Az intézményen belül figyelünk, hogy a hátrányos illetve halmozottan hátrányos gyermekek aránya az osztályokon belül aránylag egyforma arányba kerüljenek elosztásra. Évfolyamokon belül természetesen lehet eltérés, amin nem lehet változtatni. Ez az iskolába érkezők éppen aktuális családi háttérétől függ. Csakúgy, évfolyamfüggő, mint a nemzetiségek iskolai aránya. Arányaiban kevesen vannak, de nem jelentenek problémát sem iskolai, sem városi szinten, így a szegregáció kérdése fel sem merülhet nálunk. Tanulási, magatartási gondok sem jellemzőbbek, mint egyéb esetekben.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Csorváson egy oktatási intézmény keretei között működik általános iskola.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Elsősök beiratkozásakor, az osztályba sorolásnál az iskola SZMSZ-e szerint egyik fontos szempont a hátrányos helyzet figyelembe vétele.

Hátrányos helyzetű tanulóknak lehetőségeinkhez képest igyekszünk segítséget nyújtani. Művészeti iskolában tandíjkedvezményt, illetve tandíjmentességet élveznek. Kirándulásokhoz a Csorvási Gyermekekért közalapítványon keresztül kaphatnak támogatást azok, akinek a táborozás, a kirándulás anyagi támogatás nélkül nem lenne elérhető. Tehetségsegítő programjainkba igyekszünk a hátrányos helyzetű gyermekeket kiemelten bevonni.

Pozitív diszkrimináció még egy, a cigány nemzetiségi önkormányzat által általános iskolás diákoknak meghirdetett tanulmányi ösztöndíj, ami a jó tanulmányi munkára ösztönzi a gyermekeket.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

„A gyermek- és ifjúságvédelem minden gyermekre kiterjedő gondoskodás, jogi, szociális, egészségügyi tennivalók összessége, amelyek a gyermekek gondozását, ellátását, eltartását, nevelését, érdekvédelmét hivatottak biztosítani.

A gyermekvédelmi prevencióban a jelzőrendszer tagjainak van elsődleges szerepe. A gyermekjóléti szolgálat családgondozója, az iskola nevelőtestülete, az iskolai ifjúságvédelmi előadó, az óvodákban a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvónő, a védőnők és a helyi rendőrök segítenek a problémás esetek felderítésében, jelezve, ha tudomásukra jut a gyermek veszélyeztetése. Az elmúlt években a jelzőrendszer jól látta el feladatát.

A fiatalok – közülük is elsősorban a serdülőkorúak – különösen veszélyeztetettek az alkohol, a drog és a dohányzás káros egészségkárosító hatása miatt, ezért nagyon fontos a felvilágosítás, valamint a fiatalok szabadidejének hasznos eltöltése, figyelmük értékes programokkal történő lekötése.

A korábbi évekhez viszonyítva sajnos emelkedett az igazolatlan hiányzások száma különösen az alacsony iskolázottságú szülők gyermekei vonatkozásában. Sok időt és energiát emészt fel a gyermek és a szülő figyelmeztetése, okítása a tanórak látogatásának fontosságára, ám sajnos a jogkövetkezmények – figyelmeztetés, az iskoláztatási támogatás felfüggesztése, a szülő

szabálysértési felelősségre vonása – alkalmazása sem tartja vissza minden esetben a diákokat a további iskolai „csellengésektől”.

Hatóságunk látókörében sajnos vannak felelőtlen életmódot folytató családok. A Gyermekjóléti Szolgálat munkatársa és a Családsegítő Szolgálat kollégái is segítségünkre vannak a problémák megfelelő megoldásainak megtalálásában, a család gondozásában, az évek során jó kapcsolat alakult ki.

A család életébe történő beavatkozásra azonban kizárólag a gyermek érdekében kerülhet sor. Pusztán anyagi okokból a gyermeket nem lehet családjától elszakítani, ezeknek a családoknak az önkormányzat anyagi lehetőségeihez mérten igyekszik segítséget nyújtani pénzbeli, természetbeni ellátások útján.

A gyermekek iránti felelősség érvényesítése, a családi felelősség növelése közös célunk.

Kiemelkedően fontos szerepe van a felvilágosításnak, és a gyermekek hasznos szabadidő eltöltésének, melyek elősegítése az önkormányzatnak és az iskoláknak egyaránt feladata kell, hogy legyen.

Célunk, hogy városunkban a családi és iskolai kontroll erősítésével, a gyermekvédelemben tevékenykedők hathatós segítségével előzzük meg a veszélyeztetetté és veszélyeztetővé válást, annak érdekében, hogy a fiataljaink egészséges, értelmes, és értékes életet éljenek.

Sajnos bizonyos „veszélyeztetett” családok esetében a szülőktől - magatartásuk, életvitelük okán - nem várható el a normakövető magatartás, ezért itt a gyermekvédelem különböző területein tevékenykedő munkatársak segítik a gyermekek helyes irányú fejlődését.

A gyermek és a fiatalkori bűnözés megelőzésében, az alkohol- és drogreprevencióban minden érintettel szoros együttműködésre van szükség. Az alkoholfogyasztás a 18 éven aluli korosztálynál sajnos egyre gyakrabban, s egyre fiatalabb korban fordul elő.

A városunkban élő roma családok egy része szeretettel, féltőn gondozza, neveli a gyermekét, de sajnos a körükben is van hanyagoló, alkoholizáló szülő, akinek védelembe vétel alatt van a gyermeke. A körükben az anyagi veszélyeztetettség igen nagyfokú, mivel általában az iskolai végzettségük alacsony, ezért a munkaerő piacon nem, vagy csak igen nehezen, és rövid ideig tudnak elhelyezkedni.

Hajléktalan, otthon nélküli család nem élt a múlt évben városunkban, ám egyes családoknál megfigyelhető a rendszeres vándorlás akár városon belül, akár más településre, majd onnan vissza, melynek általában a felhalmozott anyagi tartozás a fő oka.

Mindezekre tekintettel megállapíthatjuk, hogy feladataink végrehajtásához továbbra is nagy összefogásra van szükség.”

(forrás: Csorvás Város Önkormányzatának beszámolója a helyi önkormányzat gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak 2010. évi ellátásáról, 2011. február 24.)

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nincs állandó pszichológiai ellátás.	Álláshely finanszírozásához forrásteremtés.
Nincs változatos szünidei gyermekprogram és felügyelet.	Szünidei felügyelethez az anyagi forrás biztosítása.
Magas a gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma	Képzések, átképzések, munkerőpiaci szolgáltatás
Alacsony a gyermekkorú lakosság száma	Munkáltatók motiválása a gyermekes szülők foglalkoztatására, munkahelyteremtés
Sok a rendszertelenül, egészségtelenül táplálkozó gyermek.	Tájékoztatás az egészséges táplálkozásról.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- *Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.*
- *a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,*
- *a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,*
- *a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.*

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők gazdasági, a munkaerő-piaci speciális helyzetét többek között az adja, hogy egyszerre több szerepet töltenek be a mindennapi életben, egyszerre kell helytállniuk a munkahelyen és a családjukban. A kettős szerep miatt sokszor plusz terhek nehezdednek rájuk, s ez a szerepek összehangolása néha nehézséget jelenthet mindkét fél számára. A gyermekgondozási szabadságról (GYES, GYED, GYET) visszatérni szándékozó, illetve a kisgyermeket nevelő nők számára a korábbi munkahelyükre való visszatérés több szempontból is nehéz feladatot jelent. A munkaadók sokszor gondolják azt, hogy a gyermeket nevelő nők kevésbé terhelhetők, gyermekük esetleges betegségei, a család ellátása miatt kevésbé kiszámíthatók. Munkától való tartós távollétük alatt készségeik, ismereteik elavulnak, megkopnak, amely alkalmazásukban hátráltathatja őket (főleg, ha több gyermek születése miatt hosszabb időt töltöttek távol). Még nagyobb hátrányban vannak azok, akik gyermeküket, vagy gyermekeiket egyedülállóként nevelik, és/vagy esetleg pályakezdőként kevés munkatapasztalattal rendelkeznek.

Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

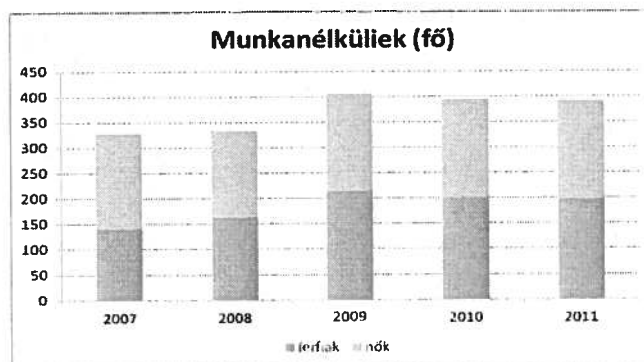
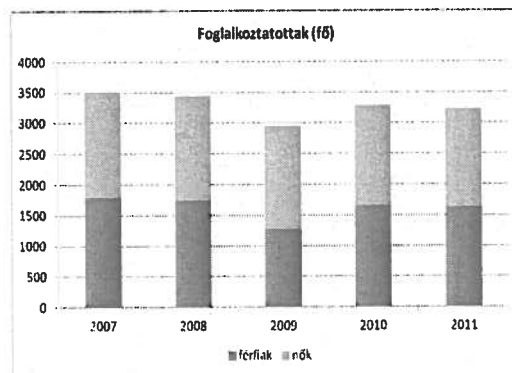
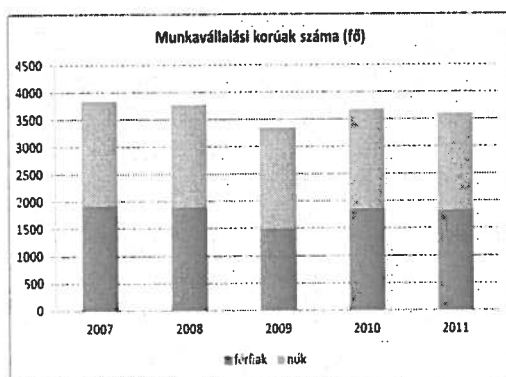
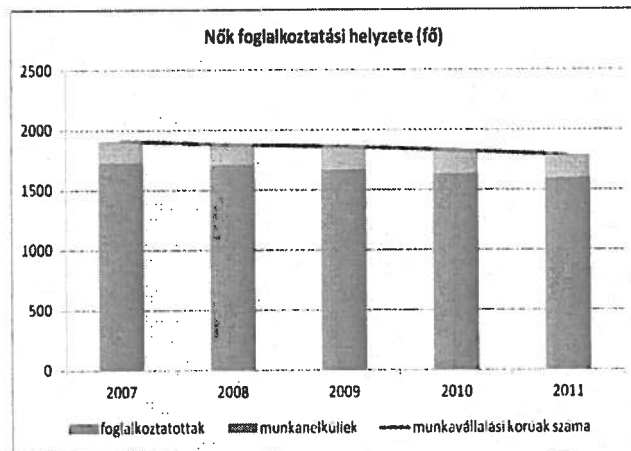
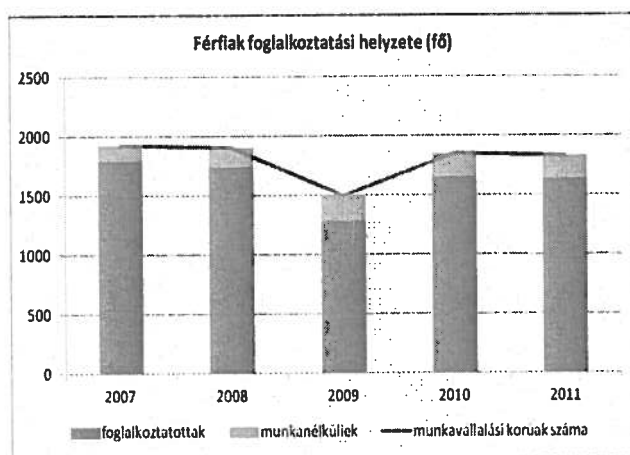
a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2007	1926	1912	1787	1721	139	191
2008	1902	1878	1738	1707	164	171
2009	1494	1863	1279	1671	215	192
2010	1854	1827	1654	1632	200	195
2011	1830	1785	1633	1590	197	195

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A helyi adatgyűjtésből látható, hogy a munkavállalási korúak közül közel azonos arányba vannak nők és férfiak. Továbbá az arány közel azonos a foglalkoztatottak és a munkanélküliek között.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

5.1.2. számú táblázat - Nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

	Foglalkoztatást segítő és képzési programok száma adott évben		résztevők száma	résztevő nők száma
2008	2	n.a.	42	36
2009	2	n.a.	45	39
2010	2	n.a.	41	35
2011	2	n.a.	43	37
2012	3	n.a.	66	58

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Csorváson foglalkoztatást segítő képzés tekintetében egy felnőttképzést biztosító gimnázium, és egy érettségire épülő szakképzés, pénzügyi számviteli ügyintéző képzés működik. Mindkét képzésen elsősorban nők tanulnak, a gimnáziumi képzésen résztvevők 80 %-a nő, az ügyintéző képzésen eddig csak nők végeztek.

A 2012-től a kistérségi Start-közfoglalkoztatás mezőgazdasági mintaprogramjában foglalkoztatott 21 főből 18 fő mezőgazdasági, kertészeti felzárkóztató képzésen vesz részt. A mezőgazdasági programelem foglalkoztatottjaiból 14 nő.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

5.1.3. számú táblázat - Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

	munkanélküli nők száma	8 általánosnál alacsonyabb végzettségű	8 általános	szakiskola/ szakmunkás-képző	gimnázium	érettségi	főiskola	egyetem
2008	191	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2009	171	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2010	192	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2011	185	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2012	195	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

Kifejezetten a nők iskolai végzettségére nincs adat, ebben a tekintetében csak lakónépesség arányában rendelkezünk számokkal. Mivel a 8 általános iskolát el nem végzettek átlaga a nyilvántartott álláskeresők között évente 4 fő (ebben valószínűleg férfiak is vannak), ezért nem szükséges és nincs is általános iskolai képzés Csorváson. Nagyobb igény mutatkozik a középfokú képzésekre, ill. érettségire épülő képzésre.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, megmutatható a munkára való jelentkezéskor (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem szeretne nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűkösségében (üvegplafon-jelenség). A vizsgálat azt kutatja, hogy hány esetben tettek panaszt a településen hátrányos megkülönböztetés miatt. Javaslatokat az esetek számától és a jelentett esetek jellegéből következtetve kell tenni a probléma megoldására.

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

5.1.4. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Ennek a fejezetnek a vizsgálata nem releváns, nincs diszkriminációra konkrét példa.

A nők munkaerő-piaci hátránya összetett, nehezen vizsgálható jelenség, kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetük számos okra vezethető vissza. Ilyen többek között az anyaság, az iskolázottság, az életkor. E területe vonatkozóan nincs adat arról, hogy hány esetben lehetett nőket érintő hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén. Azonban van tapasztalat arról, hogy a munkáltató a terhessége, gyermekei, vagy éppen kora miatt nem a női munkaerőt alkalmazta.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

	3 év alatti gyermekek száma a településen	működő bölcsődék száma	bölcsődei férőhelyek száma		működő családi napközik száma	férőhelyek száma családi napközikben	férőhelyek összesen
			önkor-mányzati	egyéb			
2007	191	0	0	0	0	0	0
2008	171	0	0	0	0	0	0
2009	192	0	0	0	0	0	0
2010	195	1	10	0	0	0	0
2011	195	1	10	0	0	0	0
2012	n.a.	1	10	0	0	0	0

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés. A településen 2010. óta működik óvoda-bölcsőde, a 2 éves kor feletti gyermekek számára. Igény van férőhely bővítésére, tervezik további 10 férőhelyes bölcsődei rész kialakítását. Az Általános Művelődési Központ keretein belül két telephelyen működik óvoda, ahová minden ilyen korú gyermeket fel tudnak venni.

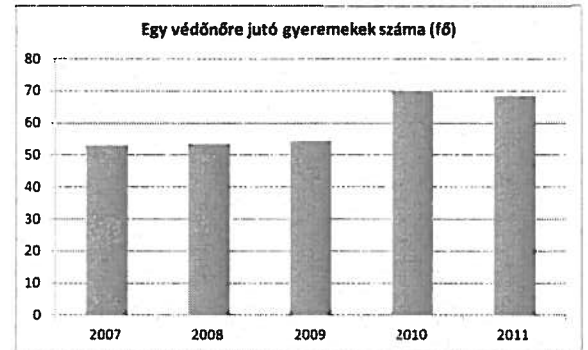
A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés, mert esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják.

A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a gyermekeik napközbeni biztonságos elhelyezése. Ez a lehetőség Csorváson biztosított az óvodai nevelés területén, hiszen nem volt elutasított gyermek., minden óvodásba jelentkező számára biztosított az ellátás. Továbbá működik a napközi otthon, ahol az általános iskolás korú gyermekek felügyeletét és tanórak utáni tanulását, a következő napra történő felkészítést biztosítják. Nincs megoldva azonban a gyermekek szünidei felügyelete.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2007	3	159	53,00
2008	3	160	53,33
2009	3	163	54,33
2010	2	140	70,00
2011	2	137	68,50
2012	2	97	

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

2009-ig három védőnő tevékenykedett, de a nyugdíjazás és a gyermeklétszám korábbi évekhez képest jelentős csökkenése miatt 2010. évtől csak 2 védőnő tevékenykedik. A védőnői hálózat hatékonyan működik, a gyermek és az anya védelmét is szolgálja. A védőnő nyilvántartja a körzetében bejelentett lakcímmel rendelkező/életvitel szerűen élő várandós anyákat.

Célzott és szükséglet szerinti gondozást végez családlátogatás és védőnői tanácsadás keretén belül. Írásban értesíti a gyermekvédelmi szolgálatot, ha észleli a várandós anya válság-helyzetét. A védőnő 6 éves korig gondozza a gyermekeket családlátogatás keretében, 6 éves kor felett az iskola-egészségügyi ellátás keretében.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

	rendőrök riasztása családi viszályhoz	tényleges feljelentések száma	bírósági ítélet
2008	n.a.	n.a.	n.a.
2009	n.a.	n.a.	n.a.
2010	n.a.	n.a.	n.a.
2011	n.a.	n.a.	n.a.
2012	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A nőket érő erőszakról nincs helyi adat. Bejelentések nem érkeztek sem a rendőrségre, sem a Családsegítő Központba. A nullás értékek nem azt jelentik, hogy nem is történik nőket érő erőszak a családon belül, vagy a párkapcsolatban, hanem azt, hogy az ilyen eseteket megoldják, nem tesznek feljelentést, nem kérnek segítséget, hogy ezzel is védjék a családot, diszkrétek maradnak, nem tárják az ilyen jellegű problémáikat a nyilvánosság elé. Ha mégis történik feljelentés, azt az érintettek később visszavonják. A családon belüli erőszak megelőzésénél fontos a probléma korai feltárása.

Fontos, hogy a veszélyeztetettek tisztában legyenek azzal, hogy hová fordulhatnak segítségért, tájékoztatni kell és tudatosítani az emberekben a lehetőségeket. Növelni kell a bejelentési aktivitást, tudatosítva az áldozatokban azt, hogy csak akkor lehet segíteni, ha szakemberhez fordulnak.

Csorvason a bántalmazott nők érdekeik védelmében fordulhatnak a rendőrséghez, a Családsegítő Szolgálathoz, a védőnőkhöz, de működik a jelzőrendszer is. A jelzőrendszer tagjai a rendőrség, a Családsegítő Szolgálat, a védőnők, valamint az iskola és az óvoda gyermekvédelmi feladatok ellátásával megbízott felelőse. Havonta jelzőrendszeri értekezletet tartanak, ahol a Családsegítő

Szolgálat munkatársai tájékoztatót tartanak változásokról, a jogszabályok módosításáról, az együttműködés új lehetőségeiről. A résztvevők megtárgyalják az aktuális problémákat, a konkrét eseteket. Az éves értékelő értekezleten az önkormányzat jegyzője, és a gyámügyi előadó is részt vesz.

Házasság, család és nemi erkölcs elleni bűncselekmények:

2009.	2 eset
2010.	1 eset
2011.	1 eset
2012.	1 eset

(Forrás: Csorvási Kmb. Iroda – Ismertté vált bűncselekmények, éves beszámolók alapján)

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás nincs helyi szinten. Csorváshoz legközelebb kistérségi szinten, Orosházán található családok átmeneti otthona, ahová az anyákat és gyermekeiket tudják elhelyezni, krízishelyzet esetén. További anyaotthon található 50 km-es körzeten belül Békéscsabán és Gyulán.

Önkormányzatunknál krízis helyzetben igényelhető a kríziskölcsön az arra bizonyítottan rászorulóknak számára.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítéltáblák vezetői		Közgyűlések tagjai	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2008	12	2	Nem releváns	Nem releváns	Nem releváns	Nem releváns
2009	12	2	Nem releváns	Nem releváns	Nem releváns	Nem releváns
2010	7	2	Nem releváns	Nem releváns	Nem releváns	Nem releváns
2011	6	3	Nem releváns	Nem releváns	Nem releváns	Nem releváns
2012	6	3	Nem releváns	Nem releváns	Nem releváns	Nem releváns

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A helyi közéletben is, hasonlóan az országos átlaghoz, a férfiak számához képest igen kevés nő tevékenykedik. 2008-2009. évben a Képviselő-testület létszáma 14 fő volt, és csak 14 % volt a nők aránya.

A 2010-es önkormányzati választások után a KT tagjainak létszáma csökkent 9 főre. Képviselő-testület tagjainak 2010-ben 22, 2011-től 33 %-a volt nő. A nők százalékos aránya a helyi közéletben az utóbbi időben nőtt ugyan, de számuk változatlan maradt.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezésekről nehéz beszélnünk, mivel az önkormányzat intézményei nagyon kevés adattal rendelkeznek a szempontok és problémák tekintetében. A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem könnyű objektíven, tényszerűen regisztrálni. Az önkormányzatnak az egészségügy, oktatás, területfejlesztés, foglalkoztatás, gazdaság, a kultúra terén a szolgáltatások kialakítása során tekintettel kell lenni a nemek eltérő helyzetére és szükségletére, valamint törekedniük kell speciális, éppen nemük miatt jellemző problémák megoldására.

A nők helyzetét vizsgálva ismert probléma a gyermeket vállaló anyák elhelyezkedésének nehézsége, illetve a nőket érintő családon belüli erőszak. A gyermeket vállaló anyák elhelyezkedésének elősegítése során elsősorban a kisgyermek napközi ellátását biztosító férőhelyeket (bölcsőde) kell biztosítani. Csorvásokon ez a szolgáltatás megoldott, de a folyamatosan növekvő igények miatt 2013. évben bővítésére is sor kerül. További probléma a gyermekek szünidei elhelyezése. Az ÁMK szervezésében többféle tábort szerveznek, de ezek nem időben csak a szünidő kis részét fedik le.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A családon belüli erőszak rejtett probléma.	Tájékoztatás, jelzőrendszer
Szünidőben a gyermekek napközbeni felügyelete nem biztosított.	Civil szervezetekkel, partnerekkel felügyelet biztosítása.
Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.	Tájékoztatás arról, hogy az Egyenlő Bánásmód Hatóság ingyenesen eljár a védelmükben.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2007	827	1208	2035
2008	811	1181	1992
2009	796	1142	1938
2010	776	1105	1881
2011	739	1097	1836
2012			

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településünk lakosságának 28,6 %-a időskorú. A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma. Ezen háztartások nagy részét alacsony nyugdíjjal rendelkező özvegy nők alkotják. Az, hogy az idősök hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősökkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól.

Nehezíti a helyzetet, hogy a család aktív tagjai távol vannak, vagy a megélhetési gondok miatt több mint nyolc órát dolgoznak, és így kevés idő marad az idősök gondozására, a velük való törődésre.

Ennek hatására megnő a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény, ami jelentős kihívás elé állítja önkormányzatunkat.

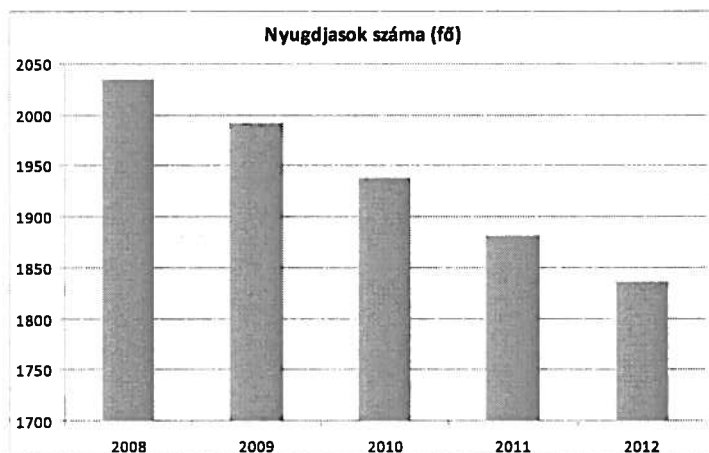
Városunkban ezeket a feladatokat az Egyesített Szociális Intézmény látja el.

Az Egyesített Szociális Intézmény feladatai:

Szakosított ellátás

Az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, valamint lakhatásáról az ápolást, gondozást nyújtó intézményekben kell gondoskodni, feltéve, hogy ellátásuk más módon nem oldható meg.

Ebben az ellátási formában folyamatosan, a nap 24 órájában biztosítjuk a jogszabályi

kritériumoknak megfelelő teljes körű komplex ellátást. (fizikai-, egészségügyi-, mentálhigiénés ellátás, foglalkoztatás, érdekvédelem)

Ápolást, gondozást nyújtó tartós bentlakásos intézmény

Alapszolgáltatások

Alapszolgáltatásainkkal segítséget nyújtunk a szociálisan rászorulóknak részére a saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában:

- szociális étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- nappali ellátás

Az intézményen belül is érvényesül a nők magas száma.

Ápolást, gondozást nyújtó tartós bentlakásos intézmény, 74 engedélyezett férőhellyel működik. Jelenleg 73 lakó él az intézményben 56 fő nő és 17 fő férfi.

Házi segítségnyújtás esetében 30főt látunk el, ebből 29 fő nő, 1 fő férfi.

Étkeztetést 21 fő vesz igénybe 11 fő nő és 10 fő férfi.

Nappali ellátásra jelenleg nem mutatkozik igény.

Az intézmény lakói mindannyian rendelkeznek valamilyen jövedelemmel:

- 2 fő rokkantsági ellátás
- 3 fő időskorúak járadéka
- 1 fő hozzátartozói ellátás
- 1 fő Fogyatékosági Támogatás
- 1 fő családi pótlék
- 65 fő saját jogú nyugellátásban részesül

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

6.2.1. számú táblázat - Idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A helyi adatgyűjtés célja, hogy feltérképezze az idős korosztály (jellemzően az 55 év feletti) foglalkoztatottsági mutatóit és a kapott mutatókból hosszabb távú megoldási javaslatok legyenek kidolgozhatók. A településen élő idősebb korosztály munkaerőpiaci mutatói rávilágítanak arra, hogy milyen arányú a foglalkoztatottságuk, milyen szektorokban dolgoznak, vagy hogy a már nyugdíjas személyek vállalnak-e munkát kereset-kiegészítésként.

A lakosság elöregedésének munkaerőpiacra gyakorolt hatása várhatóan rendkívül intenzív módon fog megjelenni, a következő években, évtizedekben így ezen hatás csökkentése érdekében aktív cselekvési programra van szükség. Egy ilyen cselekvési program kidolgozása azonban nem korlátozódhat pusztán a nyugdíjjogosultság életkori határának kitolására, hanem annak kialakítása során a megváltozó társadalmi és gazdasági körülmények együttes figyelembevétele szükséges.

E célnak megfelelően át kell alakítani a foglalkoztatási környezetet a megváltozó korstruktúrájának megfelelően, hogy az alkalmas legyen arra, hogy biztosítsa az aktív idősödéshez szükséges

feltételrendszer. Megfelelő jogi háttérrel szükséges teremteni a változó igényekhez való alkalmazkodáshoz, illetve ahhoz, hogy társadalmunk felkészüljön a nem is olyan távoli jövő kihívásaira.

A munkavállalói aktív életkor meghosszabbítása elkerülhetetlenül szükségessé vált, ezért kiemelten fontos előtérbe helyezni a következő szempontokat.

- ▲ az egészség megőrzése, állapotromlás észrevétele, kezelése
- ▲ képzési szint felmérése, képzések kiterjesztése
- ▲ megfelelő munkavégzési környezet megteremtése
- ▲ alkalmassá tenni a munkaerőpiacot
- ▲ élethosszig tartó tanulás népszerűsítése
- ▲ jogszabályi környezet átalakítása, hogy megfeleljen az új kihívásoknak

A foglalkoztatási ráta általánosan jellemző alacsony volta az idősök munkaerő-piaci jelenlétében is megfigyelhető, sőt az aktív korú népesség alacsony foglalkoztatottsága részben összefügg a korábbi évek tömeges korai nyugdíjba vonulási trendjével. Természetesen nem okolhatjuk a korai nyugdíjba vonulást kizárólagosan a foglalkoztatottság alacsony szintjéért, hiszen e jelenség háttérében jelentős szerepet játszik a meghosszabbodott tanulási életszakasz, valamint a gyermekellátási formák igénybevétele miatti inaktivitás egyaránt.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

6.2.2. számú táblázat - Tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

A tevékeny időskor azt jelenti, hogy a kor előrehaladtával az emberek a társadalom teljes értékű tagjaként, jó egészségi állapotban, a munkával megelégedve, a mindennapi élet feladatait önállóan ellátva töltik az időskort, és aktív szerepet játszanak a társadalomban. Az életkorunktól függetlenül részt vehetünk a társadalomban, és jobb életszínvonalon élhetünk. A kihívás tétje az, hogy az előrehaladott kor ellenére a bennük rejlő számos lehetőséget sikerül-e gyümölcsöztetni.

Foglalkoztatás– ahogy nő a várható élettartam Európában, úgy nő a nyugdíjkorhatár is. Sokan azonban attól tartanak, hogy nem lesznek képesek munkahelyüket megtartani, vagy másik állást találni annyi ideig, ameddig az a tisztességes nyugdíj eléréséhez szükséges lenne. Jobb lehetőségeket kell biztosítani a munkaerő-piacon az idősebb munkavállalók számára.

Társadalmi szerepvállalás– a nyugdíjba vonulás nem jelenti azt, hogy valaki hasznavehetetlenné válik. Az idősebbek támaszként szolgálhatnak a társadalomban más személyek számára, általában saját szüleik, házastársuk vagy unokáik ellátásában segítenek, és ezt hajlamosak vagyunk elfelejteni. Az önkéntesként való szereplésükről is gyakran megfeledkezünk

Önálló életvitel– Az időskorral együtt jár az egészségi állapot romlása, a leépülés ellen azonban sok minden tehető. A környezetünkön tett apró változtatások jelentős

különbséget jelenthetnek a különböző egészségkárosodással és fogyatékosággal küszködők számára. A tevékeny idősor azt is jelenti, hogy az idősödő személyek lehetőséget kapnak arra, hogy továbbra is – és amilyen sokáig csak lehet – kezükben tartsák saját életüket.

Az Egyesített Szociális Intézményben ügyelünk amennyire lehetséges, hogy a lakók elfoglalják magukat, foglalkozásokon vehetnek részt, ahol tevékenykedhetnek, hasznosnak érezhetik magukat. A foglalkoztatás által megtarthatók a képességek, a szunnyadó készségek felébreszthetőek, illetve az értelmi és fizikális leépülés megállítható.

A foglalkozások napi szinten léteznek, kinek milyenek a képességei, lehetőség van varrásra, festésre, rajzolásra. Felolvasások alkalmával újságcikkek, irodalmi művek megismerésére van lehetőség. Logikai játékok játszása erősíti a közösségi együttlétet.

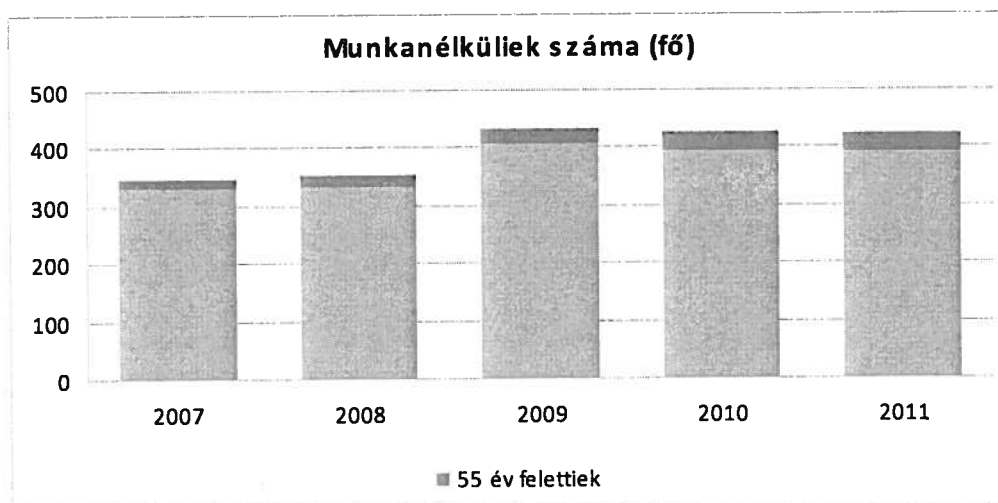
c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Azt tudjuk a szakirodalomból, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Ennek alapján, ha a helyi, vagy területileg illetékes munkaügyi központtól arról kérünk adatokat, hogy hány fő regisztrált munkanélküli van az adott településen és ezek közül hányan 55 év felettek, illetve a tartós munkanélküliek között mekkora az 55 év felettek aránya.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
		fő	%		fő	%
2007	330	18	5,45	137	n.a.	n.a.
2008	335	17	5,07	160	n.a.	n.a.
2009	407	25	6,14	304	n.a.	n.a.
2010	395	31	7,85	342	n.a.	n.a.
2011	392	33	8,42	287	n.a.	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Csorvás Város Önkormányzatának Egyesített Szociális Intézménye, lehetőséget kínál, Csorvás Város működési területén élő lakosok körében, az ellátottak igényeihez mérten, naponta, szükségyszerűen a személyes gondoskodás keretein belül szociális alap-és szakellátást, az igénybevevők részére.

Alapszolgáltatások

szociális étkeztetés 21 fő

Az étkeztetés a leggyakrabban igényelt ellátási forma az idősök részéről. A szociális törvény értelmében étkeztetés keretében azoknak a **szociálisan rászorulóknak** a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguknak, továbbá eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani (1993.évi III. törvény 62.§.).

házi segítségnyújtás 30 fő

E szolgáltatás keretében az igénylőknek saját környezetükben, lakásukon, biztosítjuk az önálló életvitel fenntartásához szükséges segítséget. (1993.évi III. törvény 63.§).

nappali ellátás

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 65/F. §-a rendelkezik

Azok a személyek vehetik elsősorban igénybe, akik a saját otthonukban élő,

- tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,
- tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek
- harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

Szakosított ellátás

ápolást, gondozást nyújtó tartós bentlakásos intézmény 73 fő

Az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, valamint lakhatásáról az ápolást, gondozást nyújtó intézményekben kell gondoskodni, feltéve, hogy ellátásuk más módon nem oldható meg.

Ebben az ellátási formában folyamatosan, a nap 24 órájában biztosítjuk a jogszabályi kritériumoknak megfelelő teljes körű komplex ellátást. (fizikai-, egészségügyi-, mentálhigiénés ellátás, foglalkoztatás, érdekvédelem)

Az idősök otthonában a napi 4 órát meghaladó gondozási szükségletű, de rendszeres

fekvőbeteg, gyógyintézeti kezelést nem igénylő, a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeket ápoljuk és gondozzuk. (1993.évi III. tv. 68 § (1) bek.)

Az időskorúakon kívül felvehető és ellátásban részesíthető az a 18. életévét betöltött, napi 4 órát meghaladó gondozási szükségletű személy is, aki betegsége miatt nem tud önmagáról gondoskodni. (1993.évi III. tv. 68 § (2) bek.)

Valamennyi településen, a szociális törvényben megfogalmazottak szerint a helyi önkormányzat feladata megszervezni a szociális alapellátásokat. Eppen ezért, a szolgáltatások működtetésével kapcsolatos feladatoknak, felelőségeknek minél közelebb kell kerülniük a lakossághoz, akkor érzik a magukénak. Ezért az emberek sajátos szükségleteit legjobban az önkormányzatok, illetve a helyi szolgáltatók ismerik, ezáltal lehetővé válik **a helyi és egyéni körülményekhez jobban igazodó ellátás** biztosítása.

Fontos alapelveként a szolgáltatásokhoz való **egyenlő hozzáférés esélyének** a lehetőségét és a szolgáltatások minél magasabb szintű **szakmai színvonalának biztosítását** kell figyelembe venni, alkalmazni.

A jó színvonalú szolgáltatás nyújtását megvalósíthatjuk a bennünk rejlő önzetlen emberi gondoskodással, összhangban a megfelelő erkölcs normatív szabályozásával, valamint a helyes életgyakorlattal.

Az intézménnyel kapcsolatban állóknak lehetőségük van az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz hozzájutni. Igyekezünk maradéktalanul minden igényt kielégíteni, időnként egyedi igényeket is megoldunk.

Kulturális és közművelődési szolgáltatásokhoz is hozzájuttatjuk azokat akik ezt igénylik. A településen megszervezett bármilyen programra elkísérjük azokat akik ezt szeretnék.

Az intézménnyel kapcsolatban állóknak nincs informatikai jártasságuk, de ha lenne igény és szeretnének informatikát tanulni akkor megtanítjuk az érdeklődőket.

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

	64 év feletti lakosság száma		nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő		fő	%
2007	1014		n.a	n.a.
2008	1015		8	0,788
2009	1013		13	1,28
2010	1013		11	1,09
2011	1010		6	0,59
2012	n.a.		n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 64. év feletti lakosok a település lakosságának egyötödét alkotják. Ez igen magas arány, és az is ismert, hogy igen sok az egyszemélyes háztartások száma. Ez a szám pontosan nem ismert. Ebben a korban ez egyedüllet elmagányosodáshoz vezethet. Pozitívan befolyásolná az idősök állapotát, ha azonos korosztállyal, azonos problémákkal küzdőkkel tölthetné mindennapjait.

Ezen segíthetne a nappali ellátás, amely adott ugyan a Szociális Intézményben, de a táblázat adataiból megállapítható, hogy az érintett lakosság igen kis hányada veszi igénybe. Szükséges lenne nappali ellátásban részesülők számát növelni, illetve az ellátást biztosító épületet bővíteni.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

	időskorúak járadékában részesülők száma
2007	9
2008	9
2009	9
2010	9
2011	9
2012	8

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az Szt-ben meghatározott feltételek fennállása esetén a nyugdíjkorhatárt elért, de szolgálati idővel nem rendelkező idősök részére időskorúak járadéka állapítható meg. Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. A támogatás megállapítására 2007. január 1-jétől van lehetőség, amely 2012. december 31-éig jegyzői hatáskörben volt.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében nem rendelkezünk adattal arról, hogy az idősök évente hány alkalommal látogatnak különböző rendezvényeket. Azonban Csorváson igen aktív nyugdíjas csoportok működnek. Az Egyesített Szociális Intézményen túl tevékenyen működik a Nyugdíjasok Érdekvédelmi Szervezete, és az Életet az éveknek elnevezésű nyugdíjas klub. A csoportok rendszeresen klub-foglalkozásokat tartanak, rendezvényeket szerveznek, népzenei fesztiválokon, nyugdíjas találkozókra vesznek részt. Többnyire csak a helyben szervezett rendezvényeket látogatják, színház, mozi múzeum nincs a településen. Az ilyen programokhoz való hozzáférésre Békéscsabán, Gyulán, Szegeden van lehetőség, de ide el kell utazni. Az utazás jelentős költséggel jár, ami megterheli a nyugdíjasok egyébként is szűkös költségvetését.

c) idősök informatikai jártassága

6.3.4. számú táblázat - Idősök informatikai jártassága

	Összes megkérdezett	Számítógépet használni tudók száma		Internetet használni tudók száma	
		fő	%	fő	%
2013	69	10	14,5	10	14,5

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az idősök informatikai jártassága kapcsán meg kell említeni, hogy ez a korosztály az, amelyik aktív időszakában a munkahelyén még alig, vagy egyáltalán nem használt számítógépet. Ezen a téren technika rohamos fejlődése kevésbé érintette őket. Azonban napjainkban már nélkülözhetetlen eszközzé válik a számítógép, amely ma a kapcsolattartás egyik legfontosabb eszköze. Sok egyedül élő idős ember családja vidékre, vagy külföldre költözött. A számítógép az az eszköz, amellyel a szeretteik közelségbe hozhatók, üzeneteket küldhetnek, de akár beszélgetéseket is folytathatnak egymással. Fontos cél, hogy minél több idős ember szerezzon informatikai ismereteket, fontos,

hogy ismerjék a számítógép működését, hiszen a kommunikáció, a családdal való kapcsolattartás erőt ad az időseknek, tartalmasabbá teszi mindennapjaikat. Mindezek mellett a számítógép használatával sok hasznos ismeretre is szert tehetnek, érdeklődési körüknek megfelelő témákkal foglalkozva az elmagányosodás, beszűkülés is kevésbé érinti őket.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

	Az idősebb célcsoport igényeit célzó programok száma
2012	Népzenei találkozó, nyugdíjas találkozók, kiállítások (pl. kézimunka) kirándulások, kulturális programok, Téli Esték irodalmi és ismeretterjesztő előadások. A Szociális Intézményben rendszeresen tartanak műsoros ünnepi rendezvényeket.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az idősebb célcsoport igényeit kielégítő programok évente rendszeresek, azonosak a 2012-ben szervezett programokkal. 2011-ig minden évben megrendezésre került a Csorvási Lakodalmas nap, amelyen a nyugdíjas korosztály is tevékenyen részt vett.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Informatikai jártasság hiánya	Képzés, tájékoztatás
Hátrányos megkülönböztetés foglalkoztatás területén	A érintettek tájékoztatása arról, hogy az Egyenlő Bánásmód Hatóság ingyenesen eljár az ügyükben. Adókedvezmény nyújtása munkáltatók részére.
Elmagányosodás.	Jelzőrendszer működtetése. Érdeklődési körüknek megfelelő programok szervezése, szállításuk megszervezése.
Öregszik a település, növekszik az egyszemélyes háztartások száma.	Nappali ellátás bővítése.
Kevesen veszik igénybe a nappali ellátást.	Tájékoztatás, igényfelmérés, nyílt nap szervezése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy: aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi - képességeit egyáltalán nem vagy csak csekély mértékben birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

A településen élő fogyatékos személyek számának megállapítása igen nehéz, nincs megfelelő és egységes nyilvántartás a birtokunkban. Mindössze helyi adatgyűjtésekre és tapasztalatokra, megközelítő számokra tudunk támaszkodni. E téma teljes körű feltérképezése folyamatban van.

Ismereteink szerint Csorváson 25 olyan család él, akik fogyatékkal élő fiataalt, gyermeket nevelnek, de szociális körülményeikről, lakhatási helyzetükről, ellátásban és fejlesztésben részesülésükről csak felszínes képünk van. Két civil fenntartású intézmény és a Közösségi Misszió foglalkozik és gondoskodik a segítséggel élő, segítséget igénylő emberekkel:

- „Kalán néni Kiskulcsa a Pihenőkerthez” Közhasznú Autista Alapítvány – ápoló-gondozó lakóotthon, Csorvás
- Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete – Csillag Szociális Szolgáltató Központ, Lakóotthon és Integrált Támogató Szolgálatok, Csorvás
- Közösségi Misszió – Békéscsabai Humán Szolgáltató Központ, Csorvás

„Kalán néni Kiskulcsa a Pihenőkerthez” Közhasznú Autista Alapítvány, Ápoló-gondozó Lakóotthon (Csorvás, Rákóczi u. 8.)

Az ellátott emberek köre: 16-45 év közötti autista, értelmi fogyatékos, Down szindrómás emberek.

Az ellátási terület: Csorvás – Orosházi kistérség.

Biztosított szolgáltatások köre:

- lakhatás, ellátás
- ruházkodás
- fodrászat, manikűr, pedikűr
- kulturális- és sport programok
- nyaralás

Speciális szolgáltatások köre: Középsúlyos, beszélni nem képes, felnőtt korú, nem szobatiszta – önállóságuk 50-80%-ig megfelelő – személyek részére foglalkoztatás, terápiás fejlesztés, házimunka, kertészkedés.

Az elhelyezés körülményei: 10 férőhely, 6 szoba, 2 fürdőszoba, melegítőkonyha, 24 m² terasz, 200 m² parkosított kert, 100 m² sportra: kerékpár, mozgásterápia.

Az intézményből, állapotváltozás miatt történő kikerülés módja (pl. rehabilitációs lakóotthon), illetve miben nyújt segítséget az intézmény: a fejlődés, minőségi ellátás magasabb igénye, speciális orvosi ellátás, helykeresés.

Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete – Csillagház Szociális Szolgáltató Központ, Lakóotthon és Integrált Támogató Szolgálatok, Csorvás

Az ellátott emberek köre: A csorvási Csillagház Lakóotthon 8-14 fő 18 év feletti és az öregségi nyugdíj korhatárt el nem érő, aktív korú, ép értelmű mozgássérült fiatalok ellátását célozta meg, akik legalább részben képesek az önellátásra, folyamatos és tartós ápolást, felügyeletet nem igényelnek, és a Lakóotthon szolgáltatásainak segítségével önálló életvitelre képesek.

Az ellátási terület: országos, de elsődlegesen Csorvás – Orosházi kistérség.

A környezet akadálymentes, és a bútorok is igyekeznek minden speciális igényt kielégíteni (ruhalift, állítható magasságú ágyak, speciális ágybetétek).

Integrált Támogató Szolgáltatások: A támogató szolgáltatások célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén. Szolgáltatások:

- szociális gondozási feladatok
- személyi segítség
- szállítószolgálat

A Lakóotthon szakmai programjának lényege, hogy a megszokott gondozási formából egyénre szabott program keretén belül először a gondoskodás szintjéig eljutni közösen, majd az utolsó lépcső a segítségnyújtás szintje. Az utolsó lépcsőben az önálló életvitelhez elengedhetetlenül szükséges segítség megadása a cél, és az egyén önrendelkezésének a megvalósítása. Az önálló (önrendelkező) élet filozófiája kimondja, hogy önálló életet élni elvileg bárki tud, fizikai korlátaitól függetlenül. Aki képes önálló döntéseket hozni a mindennapok feladatainak megoldására, meg tudja szervezni élete színtereit, s ezekért a döntésekért felelősséget is vállal, az felkészült az önálló élet megvalósítására. Ehhez kínál a Csillagház Lakóotthon egy olyan lehetőséget, amelyben a lakóotthon gondoskodásától elszakadva, megfelelő egyénre szabott (kor, nem, sérülés foka) szakmai program, segítség mellett készülhetnek fel későbbi önálló életvitelükre, megtanulva, hogy döntéseik milyen felelősséggel járnak.

Közösségi Misszió – Békéscsabai Humán Szolgáltató Központ, Csorvás

Gondozók létszáma: 17 fő, gondozottak létszáma 167 fő, ebből sérült, fogyatékos: 16 fő.

Házi segítségnyújtás: Házi segítségnyújtás alapszolgáltatással biztosítják a gondozásra szoruló emberek egyéni igényeire alapozott ellátás nyújtását, amelynek célja az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartása – szükségleteinek megfelelően – saját lakásában, lakókörnyezetében. A Szolgálat segítséget nyújt ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen.

Mindezek biztosítása érdekében a gondozók:

- az ellátást igénybe vevővel segítő kapcsolatot alakítanak ki és tartanak fenn,
- az orvos előírása szerinti alapvető gondozási, ápolási feladatokat látják el,
- közreműködnek a személyi és lakókörnyezeti higiénié megtartásában,
- közreműködnek az ellátást igénybe vevő háztartásának vitelében,
- segítséget nyújtanak az ellátást igénybe vevőknek a környezetével való kapcsolattartásában,
- segítséget nyújtanak az ellátást igénybe vevőt érintő veszélyhelyzet kialakulásának megelőzésében, a kialakult vészhelyzet elhárításában,
- részt vesznek az egyéni és csoportos szabadidős, foglalkoztató és rehabilitációs programok szervezésében,
- segítik az ellátást igénybe vevőt a számukra szükséges szociális ellátásokhoz való hozzájutásban,

- együttműködnek az előgondozást végző személlyel,
- igény esetén segítik a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözést,
- munkájuk során együttműködnek az egészségügyi és szociális alap- és szakellátást nyújtó intézményekkel.

Étkeztetés: Szociális alapszolgáltatás, melynek keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről gondoskodik a Misszió, akik azt önmaguknak, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk miatt.

A Közösségi Misszió a házi segítségnyújtást térítésmentesen, az étkeztetést kedvezményesen biztosítja.

Mozgáskorlátozottak Csorvási Egyesülete

A közhasznú szervezet tagjainak száma 190 fő. A tagok megfelelő orvosi diagnózis alapján jelentkezhetnek és nyerhetnek felvételt az Egyesületbe, valamint felvételre jogosultak a fogyatékosági támogatásban részesülők is. Az egyesületnek 25 pártoló tagja van. Az egyesület alapszabályban rögzített feladata, hogy a mozgáskorlátozott emberek életkörülményeit megkönnyítse, tájékoztatással, tanácsadással segítse az ügyeik intézését, kapcsolatot tartsanak hasonló szervezetekkel. Az Egyesület ezeket a feladatait a Mozgáskorlátozottak Országos Szövetsége célkitűzéseivel összhangban végzi. Fontos feladatuknak tartják, hogy segítséget nyújtsanak a mozgáskorlátozott embereknek az egészségmegőrzés-, a betegségmegelőzés-, gyógyító-rehabilitációs tevékenység területén, ismereteket adjanak át az egészséges táplálkozás alapelveiről. Fontos célnak tartják továbbá, hogy a tagok ismerjék meg, az egészségügyi problémájuk leküzdéséhez, vagy szinten-tartásához segítséget nyújtó gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök kínálta lehetőségeket.

Az egyesület tagjai havonta tartanak taggyűléseket, klubfoglalkozásokat, ahol a hasonló problémával küzdő emberek együtt tölthetik szabadidejüket, szórakozhatnak, bővíthetik ismereteiket, kulturális programokon vehetnek részt. Az egyesület tagjai éves tagdíjat fizetnek, de ennek az összegnek a sokszorosát kapják vissza különböző juttatásként. Kedvezményes élelmiszer vásárt rendeznek, a Vöröskeresztől ruhanemű adományokat kapnak. Kihasznlják a pályázatok által nyújtott lehetőségeket. Fontosnak tartják, hogy megismertessék a másságot az iskoláskorú gyermekekkel, ezért közös programokat szerveznek velük.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű és egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2007	228	n.a.
2008	222	n.a.
2009	208	n.a.
2010	189	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az megváltozott munkaképességű személyek száma a fenti adatok alapján csökkenő tendenciát mutat az utóbbi években, ami annak tudható be, hogy a megváltozott munkaképességűek folyamatosan érik el a nyugdíjas kort, melynek eredményeként kikerülnek ebből a kategóriából.

Egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők számáról nem rendelkezünk adattal.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma		
	önkormányzati fenntartású intézményben	egyházi fenntartású intézményben	civil fenntartású intézményben
2008	0	n.a.	0
2009	0	n.a.	0
2010	0	n.a.	0
2011	0	n.a.	0
2012	0	n.a.	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adatszolgáltatók.

A fogyatékkal élők számára helyben bentlakásos intézmények vannak. Nappali ellátást nyújtó intézmény Orosházán és Békéscsabán érhető el.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- b) elismerten fizikai, elméleti vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,
- b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült.

(Flt. 57/B §.)

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Probléma továbbá, ha nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Amennyiben nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérelje, úgy sikertelen lehet a beszoktatás, amelynek következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása. Mindezekre tekintettel javasolt folyamatosan felkutatni a fogyatékos munkavállalókkal is betölthető álláshelyeket, fogyatékosügyi mentor, tanácsadó foglalkoztatásával a fogyatékos személyek munkahelyi kísérésének biztosítani. Javasolt önkormányzati szakember ez irányú képzése, állami és civil munkaerő-piaci szolgáltató szervezet és a Munkaesély Szövetség bevonása a feladat megoldásába.

7.1.3. táblázat - Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban

Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban, a különféle típusú foglalkoztatásban résztvevők száma az alkalmazók szerinti megoszlásban				
		Közszférában foglalkoztatott (pl. önkormányzat, kormányhivatal, állami vagy önkormányzati fenntartású intézmény)	Non profit szervezet	Gazdasági vállalkozás
Szociális foglalkoztatásban alkalmazottak	fejlesztő-felkészítésben résztvevők száma	0	0	n.a.
	munka rehabilitációban foglalkoztatottak száma	1	7	n.a.
Védett munkahelyen foglalkoztatottak száma		2	0	n.a.
Támogatott foglalkoztatásban résztvevők száma		0	27	n.a.
Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatásban résztvevő fogyatékos személyek száma		0	0	n.a.

Forrás: helyi adatgyűjtés több forrás segítségével.

Nem rendelkezünk adattal arról, hogy a településen lévő gazdasági vállalkozások alkalmaznak-e, és illetve milyen mértékben alkalmaznak fogyatékos személyt. A városban 25 sérültnek ad munkát az Összefogás az Egyenlő Esélyekért Nonprofit Kft. A dolgozók általában nyomdaipari termékeket dolgoznak fel, hajtogatnak. A dolgozók képessége, munkateljesítménye igen változó, függ az egészségi állapotától, fogyatékanak fokától. Azok a dolgozók, akik ebbe a foglalkoztatóba járnak, viszonylag jó fizikai állapotban vannak, képesek önállóan eljárni munkahelyükre. Amellett, hogy anyagi helyzetüket javítását szolgálja a foglalkoztatóban megkeresett csekély jövedelem, nagyban hozzájárul gyógyulásuk, és mentális állapotuk javulásához az a tény, hogy a társadalomnak szüksége van rájuk, hogy fontos munkát végezhetnek, valamint az, hogy nem magányosak, hasonló problémával küzdő emberek között vannak, mindennapi gondjaikat - örömeiket megoszthatják egymással. A foglalkoztató fenntartását állami támogatásból fedezik.

A foglalkoztatón kívül más nonprofit szervezetek is alkalmaznak munkarehabilitációs foglalkoztatottat, és támogatott foglalkoztatásban résztvevő dolgozót. A helyi közszférában 1 fő munkarehabilitációs foglalkoztatottat és 2 fő a védett munkahelyen foglalkoztatottak száma.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nincs adatunk ilyen esetről.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A saját lakókörnyezetben, lakóotthonban élő fogyatékos személyeknek nyújt alapszolgáltatást a támogató szolgálat. A támogató szolgálat többek között a különböző közösségi és szabadidős szolgáltatások elérésében (mind szállítás, mind kommunikáció szintjén) ad támogatást, emellett az igénybevevő környezetében, lakásán nyújt fejlesztést, gondozást, segíti az önálló életvitelt, támogatja az ön-érdekérvényesítést. A szolgáltatás 2011-ben országosan 20 258 fő számára volt elérhető.

A személyes szociális gondoskodási ellátások közül nappali ellátás (klub, fejlesztő napközi otthon stb.) a saját lakókörnyezetben élő fogyatékos személyeknek napközben nyújt fejlesztést, étkezést, segíti az önálló életvitelben és a társadalmi szerepek gyakorlásában.

Az átmeneti elhelyezésben részesülők, gondozóházban elhelyezettek száma csekély, országosan 262 ellátott volt 2011-ben. Tartós bentlakásos szociális intézményi ellátásban 16 668 engedélyezett férőhely volt. Ápoló-gondozó intézményi ellátásban 13 802 fő részesült, amiből 50 férőhelyet meghaladó nagyságú intézmény 11 939 férőhellyel rendelkezett. Az ápoló-gondozó célú ellátást biztosító férőhelyek közül 8% működött lakóotthoni formában. Rehabilitációs intézményi ellátásban az engedélyezett férőhelyek száma 1773, melyből 473 rehabilitációs célú lakóotthoni férőhely.

A jelenlegi nagy létszámú intézmények sok esetben a település szélén, rosszabb esetben az országhatáron, izoláltan, korszerűtlen épületekben működnek. Ezen intézményekben is nagy erőfeszítéseket tesznek az ellátott személyek társadalmi integrációjának megteremtése érdekében, azonban az intézmény területi elhelyezkedéséből adódó korlátokat nem tudják leküzdeni. Egy több száz fős intézmény esetében fennáll a veszélye annak, hogy nem alkalmas az egyéni képességekre alapozott, személyre szabott szolgáltatás nyújtására. A működő lakóotthonok többsége csak a férőhelyek számának tekintetében tér el a nagy létszámú intézményektől, nem úgy működnek a gyakorlatban, mint ahogy azt a jogalkotó a bevezetésekor elképzelte. Az intézményi szemlélet a lakóotthonokban is jelen van.

Az önálló életvitelt támogató intézmény Csorváson az előzőekben ismertetett a Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesületet – Csillagház Szociális Szolgáltató Központ, Lakóotthon és Integrált Támogató Szolgálat, valamint ilyen irányú segítséget nyújt a Községi Misszió – Békéscsabai Humán Szolgáltató Központ Csorváson működő csoportja. A Misszió a gondozásra szoruló részére saját lakásában, lakókörnyezetében nyújt szolgáltatást úgy, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen.

7.1.4. táblázat - A településen élő fogyatékos személyek önálló életvitelét támogató helyi intézmények, szociális szolgáltatások

	Állami / önkormányzati			Egyházi			Civil		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs
étkeztetés	van	van	van	nincs	nincs	nincs	van	van	van
házi segítségnyújtás	van	van	van	nincs	nincs	nincs	van	van	van
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	van	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs
családsegítés	van	van	van	nincs	nincs	nincs	van	van	van
közösségi ellátás szenvedélybetegek részére	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs
közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs
támogató szolgáltatás	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van	van
nappali ellátás	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs

Forrás: helyi adatgyűjtés,

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Az alábbiakban felsoroljuk és röviden ismertetjük azokat az ellátási formákat, amelyeket jogszabályok biztosítanak a fogyatékkal élő személyek számára. Az ezekhez való hozzáférés helyi vizsgálata az esélyegyenlőségi helyzetelemzés egyik feladata. Lehetséges, hogy a fogyatékos személy megfelelő információk hiányában nem részesül a számára jogszabály szerint járó pénzbeli és természetbeni ellátásban.

7.2.1. táblázat - Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezmények

1993. évi III. tv. (Szt.) alapján	Fogyatékos személyek száma
Pénzbeli ellátás	
Időskorúak járadéka	0
Aktív korúak ellátása	7
Rendszeres szociális segély	6
Lakásfenntartási támogatás	13
Ápolási díj	0
Temetési segély	0
Atmeneti segély	9
Természetbeni ellátás:	
Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság Itt azokra a fogyatékos személyekre kérdezzük, akik a járási hivatalnál (korábban: az önkormányzatnál) jelzik erre igényüket, rászorultsági alapon kapnak TAJ kártyát az OEP-től.	0
Közgyógyellátás. Ez a fogyatékos személyeknek alanyi jogon NEM jár, fogyatékos és nem fogyatékos személyek rászorultsági alapon vehetik igénybe.	7
Adósságkezelési szolgáltatás	0
Energia felhasználási támogatás	0
Más jogszabályok alapján nyújtott ellátások	
Fogyatékosági támogatás (MAK)	n.a
Rokkantsági járadék (NYUFIG)	n.a.
Személygépkocsi átalakítási támogatás (Kormányhiv)	0
Közlekedési kedvezmény (megszűnt támogatási forma)	3
Személygépkocsi szerzési kedvezmény (Kormányhiv.)	
Parkolási igazolvány (Kormányhiv.)	n.a

Forrás: helyi adatgyűjtés

Ellátási formák:

- *Fogyatékosági támogatás: A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.*
- *Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg, rokkantsági járadékra jogosult.*
- *Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult*
- *Parkolási igazolvány: Parkolási igazolványra az a személy jogosult,*
 1. *aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,*
 2. *aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,*
 3. *akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül*
- *Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:*
 - Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás*
 - Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon*

Aktuális jogszabályok:

141/2000(VIII.9.) Korm. rend A súlyos fogyatékosá minősítésének és felülvizsgálatának valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól.

218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

2006. évi CXVII. törvény egyes szociális tárgyú törvények módosításáról

2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól

7.3 Fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

- *Környezet: A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékoztatói lehetőségekre. (Fot. 5. § (1)-(2))*
- *Kommunikáció: A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a*

fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit. (Fot. 6.-7. §) A megfelelően hozzáférhető információ létrehozása olyan szakmai feladat, mely kezdetben nehézséget okozhat. Javasoljuk, azoknak a szolgáltató szervezeteknek a bevonását, melyek professzionális segítséget nyújthatnak. Ilyenek például a jelnyelvi tolmácsszolgálatok (<http://fszk.hu/mjp/tolmacsszolgalatok-elerhetosegei.pdf>), a könnyen érthető fordításokat készítő ÉFOÉSZ és tagszervezetei (<http://www.efoesz.hu/index.php?m=text&id=2>), a speciális eszközkölcsozók (<http://www.blissalapitvany.hu/kolcsonozheto-eszkozok>). Javasoljuk továbbá, hogy az önkormányzat érintett munkatársai kapcsolódjanak be olyan tréningekbe, képzésekbe, ahol ezek a tudások megtanulhatók, ilyenek egyebek mellett az Emberi Erőforrások Minisztériuma által támogatott és az FSZK Nonprofit Kft. képzései (www.fszk.hu).

- **Közlekedés:** A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni. (Fot. 8.- 10. §) A hozzáférés biztosításakor két kihívás biztosan felmerül: egyrészt a megfelelő szaktudás bevonásának a kérdése, másrészt pedig az ehhez szükséges forrás. Az első kérdésre javasoljuk minden esetben rehabilitációs szakmérnök, valamint az érintett fogyatékos csoport képviselőjének a bevonását a tervezésbe és a megvalósításba, valamint a következő dokumentum áttekintését: *Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek megteremtéséhez – Komplex akadálymentesítés* (<http://www.fszk.hu/bemutakozas/programirodak/akadalymentesitesi-programiroda/szakmai-anyagok/segedlet-a-kozszolgaltatasok-egyenlo-eselyu-hozzaferesenek-megteremtesehez-komplex-akadalymentesites/>). A másik kérdésre, mely a forrásteremtésre vonatkozik, javasoljuk, hogy történjen Európai Unió pályázatfigyelés a www.nfu.gov.hu honlapra építve
- **Támogató szolgálat, segédeszköz:** fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékosága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybevételét, továbbá segédeszközt. Az árhoz nyújtott támogatással beszerezhető segédeszközök körét és a támogatás módját, valamint mértékét külön jogszabály határozza meg. (Fot. 11. §)
- **Egészségügy:** A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során figyelemmel kell lenni a fogyatékoságából adódó szükségleteire. A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során törekedni kell arra, hogy az ellátás segítse elő a rehabilitációját, társadalmi beilleszkedését, továbbá, hogy ne erősítse a betegségtudatát. (Fot. 12. §) A modern emberi jogi szemlélet érvényesülése a fogyatékos emberek ellátása során alapelv. Javasoljuk, hogy az ehhez elengedhetetlen attitűdváltás eléréséhez a szolgáltatók vegyék igénybe az országban több helyen elérhető tréninglehetőségeket (GYEMSZI ETI és FSZK Nonprofit Kft. egyebek mellett), valamint igényeljék azokat a hozzáférést biztosító megoldásokat, melyekről a korábbiakban már szóltunk.
- **Oktatás, képzés:** A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az - az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt - azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban - vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékoságát megállapították (Fot. 13. §).

- Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel: A fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő - családi, lakóotthoni, intézményi - lakhatási forma megválasztásához (Fot. 17. §) A 2011. évben megkezdődött a nagy létszámú ápoló–gondozó intézetek kiváltása támogatott lakhatási megoldásokkal. Ez a folyamat, bár pozitív kimenetelében bizonyosak vagyunk, mégis számos konfliktust rejt magában. Javasoljuk megismerni a folyamat jogszabályi hátterét, valamint azokat a szakmai, módszertani anyagokat, melyek ezt a közösségi alapú szolgáltatások felé való elmozdulást segítik. A dokumentumok a folyamatot generáló Intézményi Férőhely Kiváltást Koordináló Országos Testület honlapjáról tölthetők le: <http://www.szocialisportal.hu/web/szocialis-agazati-portal/kivaltast-koordinalo-testulet;jsessionid=f580a338bd8c05ebc946047d522c> A közösségi beilleszkedést segíthetik a fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezetei is, így bevonásuk javasolt.
- *Kultúra, sport: A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni (Fot. 18. §) A hozzáférés biztosításakor két kihívás biztosan felmerül: egyrészt a megfelelő szaktudás bevonásának a kérdése, másrészt pedig az ehhez szükséges forrás. Az első kérdésre javasoljuk minden esetben rehabilitációs szakmérnök, valamint az érintett fogyatékos csoportot képviselőjének a bevonását a tervezésbe és a megvalósításba, valamint a következő dokumentum áttekintését: Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek megteremtéséhez – Komplex akadálymentesítés (<http://www.fszk.hu/bemutakozas/programirodak/akadalymentesitesi-programiroda/szakmai-anyagok/segedlet-a-kozszolgaltatasok-egyenlo-eselyu-hozzaferesenek-megteremtesehez-komplex-akadalymentesites/>). A másik kérdésre, mely a forrásteremtésre vonatkozik, javasoljuk, hogy történjen Európai Unió pályázatfigyelés a www.nfu.gov.hu honlapra építve.*
- *A rehabilitációhoz való jog: A fogyatékos személynek joga van a rehabilitációra. E jog érvényesítését rehabilitációs szolgáltatások, ellátások biztosítják. Az ehhez kapcsolódó állami feladatot a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítására létrehozott, a társadalmi esélyegyenlőség előmozdításáért felelős miniszter szakmai felügyelete alatt álló szervezet látja el. A szervezet számára törvény vagy kormányrendelet további feladatokat állapíthat meg ([Fot. 19.- 20. §). Az érintett célcsoport sok esetben nem rendelkezik megfelelő információval a saját jogai és lehetőségei tekintetében. Javasoljuk, hogy legyen számukra lehetőség hozzáférni a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal honlapjához, valamint dokumentumaihoz (<http://nrszh.kormany.hu/>), továbbá azokhoz a jogsegély szolgáltatásokhoz, amelyeket érdekvédelmi szervezeteik nyújtanak a számukra.*
- *A helyi politikai életben és közéletben való részvételhez való jog: másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a helyi politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőkön keresztül, beleértve a fogyatékosággal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra (2007. évi XCII. tv 29. cikk) A fogyatékos emberek önérvényesítő mozgalmainak erősödése, saját maguk képviseleti lehetőségének támogatása kiemelt feladat. Javasoljuk, hogy ennek érdekében alakuljanak ki az együttműködésre és a párbeszédre lehetőséget adó fórumok akár az önkormányzat kezdeményezésére, ahol a fogyatékos emberek a „Semmit rólunk nélkülünk!” elvnek megfelelően bekapcsolódhatnak a róluk szóló döntések alakításába.*

7.3.1. táblázat – Akadálymentesítés 1.

		Igen/nem								
		Lift	Vak- vezető sáv	Mozgás- korláto- zottak részére mosdó	Rám- pa	Hangos tájéko- ztatás	Induk- ciós hurok	Tapint- ható infor- máció	Jel- nyelvi segít- ség	Egyéb
oktatási intézmé- nyek	alapfok	igen	igen	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	középfok	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	felsőfok	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Egész- ségügyi intézmé- nyek	fekvőbeteg ellátás	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	járó beteg szakellátás	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	alapellátás	nem	igen	igen	igen	nem	igen	igen	nem	nem
kulturális, művelődési intézmények		nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem
önkormányzati, közigazgatási intézmény		nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
igazságszolgáltatási, rendőrség, ügyészség		nem	nem	nem	--	nem	nem	nem	nem	nem
szociális ellátást nyújtó intézmények		nem	igen	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem

Forrás: helyi adatgyűjtés, személyes tapasztalat, fogyatékos ügyi referens információi, fogyatékosok civil szervezetei

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A jogszabályi előírás szerint az összes költségvetési intézménynek, az összes önkormányzati és közszolgáltatást nyújtó intézményeknek akadálymentesnek kellene lennie.

Fontos, hogy a közszolgáltatás tényleges igénybe vételéhez nem elég az épületbe bejutni, azt be is kell tudni járni - legalább a közszolgáltatás igénybevételéhez szükséges mértékben -, valamint veszély esetén biztonsággal el kell tudni hagyni az épületet. A közszolgáltatás akkor hozzáférhető, ha a fizikai megközelítés lehetőségén túl az épületen belüli tájékozódás lehetősége biztosított a vak és gyengén látó, a siket, és nagyothalló, az értelmi fogyatékos, az autista, a súlyosan-halmozottan fogyatékos személy számára. A mozgássérültekkel kapcsolatban leggyakrabban a biztonságos és akadálymentes (fizikai akadálymentesítés), vakok, gyengén látók, hallássérültek esetében pedig az érzékelhető környezetről van szó. Ebben az esetben infokommunikációs akadálymentesítésről beszélünk.

Csorvás város önkormányzati tulajdonban lévő középületei és azok akadálymentesítettsége:

- Polgármesteri hivatal épülete: mozgáskorlátozott mosdóval és rámpával ellátva.
- ÁMK István király úti iskola – fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés
- ÁMK Petőfi utcai iskola - fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés
- ÁMK Arany J. úti iskolaépülete – fizikai akadálymentesítés
- ÁMK István király úti óvoda – nincs akadálymentesítés

- ÁMK Bocsaki utcai óvoda-bölcsöde - fizikai akadálymentesítés
- Művelődési Ház, könyvtár - fizikai akadálymentesítés
- Egészségügyi Centrum - fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés
- Alafokú Művészeti Iskola – nincs akadálymentesítés
- Egyesített Szociális Intézmény – fizikai akadálymentesítés
- Családsegítő Szolgálat - fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Csorváson jelentős a kerekesszékekkel közlekedők száma. A kerekesszékesek egy része a városban mozgáskorlátozottak számára kialakított lakóotthon él, más része pedig helyi lakosként otthonában él. A lakóotthonokban a fizikai és az info-kommunikációs akadálymentesítés megoldott. A mozgáskorlátozottak saját otthonaikat pedig lehetőségeikhez és igényeikhez mérten – esetenként támogatások igénybevételével akadálymentessé alakították át. A közszolgáltatásokhoz való akadálymentes hozzáférés biztosított, mivel a középületek fizikai akadálymentesítése megtörtént. Infokommunikációs akadálymentesítés néhány középületben még megoldásra vár. A sport- és kulturális programok egy része szabadtéren van, ezek a rendezvényterek akadálymentesen megközelíthetők. A Művelődési Házban szervezett programokhoz is akadálymentesen hozzáférhet a fogyatékkal élő ember, ugyanis itt a fizikai és az info-kommunikációs akadálymentesítés megtörtént. A házi orvosok az egészségügyi alapellátást a 2010-ben átadott egészségügyi centrumban végzik. Ebben az épületben komplex akadálymentesítés történt. Azon túlmenően, hogy fizikailag akadálymentesen megközelíthetők a rendelők, a látássérülteket a burkolatokba beépített eltérő színű sávok igazítják útba, a vakok számára Braille írással készült fe iratok adnak útbaigazítást. A hallássérültek kommunikációját pedig indukciós hurok segíti.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

A jelenleg rendelkezésünkre álló adatok szerint a településünkön foglalkoztatást végző vállalkozások épületeiben túlnyomó többségénél nincs akadálymentesítés.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

7.3.3. táblázat - Fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség a közlekedésben

	Igen/nem								
	Lift	Vak-vezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
Közterület (utca/járda, park, tér)	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem
Helyi és távolsági tömegközlekedés	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem
Buszpályaudvar, buszvárók	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem
Vasútállomás	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem

Forrás: helyi adatgyűjtés, a vizsgált területen az önkormányzat szociális ügyekkel foglalkozó munkatársától és az érdekvédelmi szervezetek vezetőitől.

Csorváson a közlekedésben fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettségről nem beszélhetünk, ez a feladat még megoldásra vár. A közlekedésben további problémát jelent egyes járdaszakaszok rossz minősége, melyek megnehezítik, vagy lehetetlenné teszik a kerekesszékekkel történő biztonságos közlekedést. Néhány útszakaszon a kiemelt szegélyek okoznak problémát, a gépkocsival utazó fogyatékosok számára.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

A városban található néhány mozgáskorlátozott parkoló pl: egészségügyi centrumnál, iskolánál. Továbbá egy esetben süllyesztett szegély és akadálymentes útcsatlakozás készült a parkoló és a járda között. Más speciális közlekedési megoldás nincs a településen. Fogyatékosok nappali intézménye helyben nincs, de a közeli nagyobb városokban elérhető.

7.3.4. táblázat - Fogyatékos személyek rendelkezésére álló helyi szolgáltatások

	Az adott évben a szolgáltatást igénylő fogyatékos személyek száma		
	2010	2011	2012
ápolást, gondozást nyújtó intézmény	0	0	0
rehabilitációs intézmény	0	0	0
lakóotthon	2	2	2
támogatott lakhatás*	0	0	0
átmeneti ellátást nyújtó fogyatékosok gondozóháza	0	0	0

Forrás: helyi adatgyűjtés

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Önkormányzati ingatlanban helyet biztosítunk a Mozgáskorlátozottak helyi szervezetének, amely működésüket segítő infrastrukturális háttérrel biztosít.

A Városi Könyvtárban lehetőség van hangos könyvek kölcsönzésére vagy azok helyben történő olvasására a használatára és. A könyvtár a közelmúltban elnyert pályázati forrásból gyengénlátók számára olvasógépet szerzett be. Az új könyvek beszerzésénél nagy gondot fordítanak arra, hogy minél több, viszonylag nagy betűmérettel nyomtatott ún. „öregbetűs” könyvet vásároljanak a látássérültek, ill. idősek számára.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A foglalkoztatáshoz jutás és a foglalkoztatásban való megmaradás felkészült támogató személyek vagy az akadálymentesítettség hiányában nem valósul meg	Megfelelő szakértelmű segítők igénybevétele (pl. foglalkoztatási mentor, tanácsadó, rehabilitációs szakmérnök), illetve pályázati források bevonásával az akadálymentesítettség fejlesztése
Hiányzó, nem megfelelő, nem az igények szerint rangsorolt akadálymentesítettség. Járdák és utak szintbeli hiányosságai miatt közlekedési problémák	Az akadálymentesítés helyi tervezése, pénzforrások felkutatása, megfelelő szakértők, tanácsadók bevonása a tervezésbe. Ilyen tartalmú forrásokra figyelemfelhívás. Balesetveszélyes járdaszakaszok újjáépítése, kiemelt szegélyek süllyesztése
Információkhoz és eszközökhöz való hozzáférés akadályoztatottsága	Különbféle információs adatbázisok használatára való figyelemfelhívás, pályázatfigyelés, különleges képzettségű szakemberek bevonása, vagy saját állományban foglalkoztatottak továbbképzése.
Nincs adat a fogyatékkal élőkről	Fogyatékkal élők számának felmérése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Jellemző a szolgáltatásokra, hogy egymásra épülnek, egymást kiegészítik. A személyre szabott szolgáltatások biztosítását a helyi ellátórendszeren belüli koordináció, együttműködés biztosítja. Ezek pontos számáról, szervezettségéről nem állnak adatok rendelkezésünkre

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása.

Az önkormányzati - nemzetiségi önkormányzati együttműködést kétoldalú megállapodás szabályozza. Az együttműködés pénzügyekhez kapcsolódó adminisztrációs feladatok ellátására, rendezvények lebonyolítására is kiterjed. Biztosítja a működési feltételeit, a városban elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést és támogatja a szellemi és tárgyi örökségük védelmét. Csorváson az utóbbi években megerősödtek a civil szervezetek, és munkájukat agilis, a település érdekeit figyelembevevő vezetők irányítják. Az önkormányzat lehetőségei szerint, munkájukat segítve támogatásban részesíti őket. A civil szervezetek esetében a Képviselő-testület szakmai munkájuk függvényében pályázati úton támogatja rendezvényeiket (sporttámogatás, városi rendezvények, nemzetközi kapcsolatok). A szlovák és roma nemzetiségi önkormányzatok munkáját a törvényi előírás függvényében segíti, bevonja a véleménynyilvánítás, a települést érinti ügyek döntéseinek előkészítésébe. Elsősorban kulturális területen kapcsolódnak a város életébe és hagyományápoló tevékenységükkel gazdagítják a helyi civil életet.

Az egyházi szervezetek főleg hitoktatási szerepet töltenek be a város életében az oktatási intézményekben kifejtett tevékenységük által is. Városi rendezvényeken együttműködnek az önkormányzattal. Erősnek mondható az önkormányzat-civil szervezetek kapcsolata, továbbá jó az együttműködés egyház-önkormányzati intézmények között, mely megnyilvánul az eredményekben, sikeres rendezvényekben

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Az önkormányzat a város érdekeit szem előtt tartva több területen is együttműködik a térség településeivel. Első sorban szociális területen erős az együttműködés, az Orosházi Kistérség Gyermekvédelmi és Családsegítő Szolgálatával. Több önkormányzat együttműködésével oldják meg a térség ivóvíz-javítását és a hulladékgyűjtés helyzetének javítását.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A nemzetiségi önkormányzatok érdekképviselőket is ellátnak, képviselik a nemzetiségük érdekeit, törekednek az esélyegyenlőség megtartására. A nemzetiségi önkormányzatok tagjai között megtalálhatók a helyi esélyegyenlőségi célcsoportok képviselői.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A városban működő civil szervezetek többsége kapcsolódik, illetve részt vesz a közfeladatok ellátásában.

A 31 civil szervezet az érintett célcsoportokkal kapcsolatosan is az esélyegyenlőség elérésére törekszik. A szervezetek alapszabályukban meghatározott módon képviselik tagságukat, társadalmi párbeszédet kezdeményeznek szükség esetén, támogatják lehetőségükhöz mérten a látókörükben élő rászoruló célcsoport tagjai

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Az önkormányzat számára fontos a helyi vállalkozások szerepvállalása, a város érdekeit figyelembe vevő intézkedéseik megtétele. Törekednek a jó partneri kapcsolat kialakítására, mely eredményeként közös akarattal tudnak lépéseket tenni az esélyegyenlőség megteremtéséért.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

Adatgyűjtés folyamán, mely kiterjedt az önkormányzat intézményei, vezetői, képviselői felé megfogalmazódtak a településen élők problémái, esélyegyenlőség biztosítása kapcsán felszínre kerülő akadályok. Az adatgyűjtés kiterjedt a kistérségi és helyi dokumentumokra, a Csorvást érintő területekre.

Az adatgyűjtés folyamán mód lett megismerni a megkérdezett szervezetek jellemzőit, lehetőségeit, szabályozásukat és mindazt, amit eddig tettek és tesznek a saját területükön az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.

Példák, esetek tanulmányozása is megtörtént. Az elkészült dokumentum tervezet a helyben szokásos módon, a városi honlapon került közzétételre, melyről az állampolgárok is véleményt mondhatnak.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

A HEP IT négy részből áll:

1. Tartalmazza mindazokat a részleteket, amelyek a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve végrehajtásához elengedhetetlen információnak tekintendők.

2. Része a 2/2012 EMMI rendeletben megadott táblázat, mint a részletes tartalmakat összefoglaló projekttáblázat. Az első két rész elválaszthatatlan és csak együtt értelmezhető.

3. A megvalósítást segítő részletek szerves részét képezik a HEP IT-nek. Az egyes alfejezetekben rögzítettek biztosítják, hogy strukturálisan és széleskörűen beágyazottak legyenek az esélyegyenlőség érdekében tervezett tevékenységek.

4. A zárófejezet megadja, hogy milyen legitimáció szükséges az elkészült dokumentumhoz.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Alacsony iskolai végzettségűek aránya magas	Képzése, átképzések, munkerőpiaci szolgáltatás
	A településen alacsony a munkáltatók száma	Helyi adókedvezmény, ingatlanok biztosítása ingyenesen, kedvezményesen
	A munkanélküliek száma magas	Képzések, átképzések, munkerőpiaci szolgáltatás
	Eladósodottság	Életvezetési tanácsadás
	Rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők száma magas	Képzése, átképzések, munkerőpiaci szolgáltatás
Gyermekek	Nincs állandó pszichológiai ellátás.	Álláshely finanszírozásához forrásteremtés.
	Nincs változatos szünidei gyermekprogram és felügyelet.	Szünidei felügyelethez az anyagi forrás biztosítása.
	Sok a rendszertelenül, egészségtelenül táplálkozó gyermek.	Tájékoztatás az egészséges táplálkozásról.
	Magas a gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma	Képzések, átképzések, munkerőpiaci szolgáltatás
	Alacsony a gyermekkorú lakosság száma	Munkáltatók motiválása a gyermekes szülők foglalkoztatására, munkahelyteremtés

Idősek	Informatikai jártasság hiánya	Képzés, tájékoztatás
	Hátrányos megkülönböztetés foglalkoztatás területén	A érintettek tájékoztatása arról, hogy az Egyenlő Bánásmód Hatóság ingyenesen eljár az ügyükben. Adókedvezmény nyújtása munkáltatók részére.
	Elmagányosodás.	Jelzőrendszer működtetése. Érdeklődési körüknek megfelelő programok szervezése, szállításuk megszervezése.
	Öregszik a település, növekszik az egyszemélyes háztartások száma.	Nappali ellátás bővítése.
	Kevesen veszik igénybe a nappali ellátást.	Tájékoztatás, igényfelmérés, nyílt nap szervezése.
Nők	A családon belüli erőszak rejtett probléma.	Tájékoztatás, jelzőrendszer
	Szünidőben a gyermekek napközbeni felügyelete nem biztosított.	Civil szervezetekkel, partnerekkel felügyelet biztosítása.
	Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.	Tájékoztatás arról, hogy az Egyenlő Bánásmód Hatóság ingyenesen eljár a védelmükben.
Fogyatékkal élők	A foglalkoztatáshoz jutás és a foglalkoztatásban való megmaradás felkészült támogató személyek vagy az akadálymentesítettség hiányában nem valósul meg	Megfelelő szakértelmű segítők igénybevétele (pl. foglalkoztatási mentor, tanácsadó, rehabilitációs szakmérnök), illetve pályázati források bevonásával az akadálymentesítettség fejlesztése
	Hiányzó, nem megfelelő, nem az igények szerint rangsorolt akadálymentesítettség	Az akadálymentesítés helyi tervezése, pénzforrások felkutatása, megfelelő szakértők, tanácsadók bevonása a tervezésbe. Ilyen tartalmú forrásokra figyelemfelhívás.
	Információkhoz és eszközökhöz való hozzáférés akadályoztatottsága	Különbféle információs adatbázisok használatára való figyelemfelhívás, pályázatfigyelés, különleges képzettségű szakemberek bevonása, vagy saját állományban foglalkoztatottak továbbképzése.
	Nincs adat a fogyatékkal élőkről	Fogyatékkal élők számának felmérése
	Foglalkoztatottak száma alacsony	A foglalkoztatók létszámát növelni kell, erre forrásteremtés pályázat útján, vagy egyéb támogatásból.
	Foglalkoztató fenntartási költségei magasak.	Forrásteremtés pályázat útján, vagy egyéb támogatásból.
	Járdák és utak szintbeli hiányosságai miatt közlekedési problémák.	Balesetveszélyes járdaszakaszok újjáépítése, kiemelt szegélyek süllyesztése.

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőt
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	„Út a munkához...”; A munkavállalási lehetőségek szűkösek, alacsony iskolai végzettség	Önkormányzat, munkaügyi központ, egyéb foglalkoztatók. Felelős: Önkormányzati vezetők.
	„Tanulni egy életen át”; Hiányszakmák felmérése, az alacsony iskolai végzettségű lakosság képzése, felzárkóztatása, ezzel munkaerőpiacra jutásának segítése.	Képzésen részt vevők, munkaügyi központ, önkormányzat Felelős: Polgármester
Gyermekek	Gyermekvállalás ösztönzése; Csökkenő gyermeklétszám – (népesség előregedése).	Önkormányzat, munkaügyi központ, helyi vállalkozók. Felelős: Önkormányzat vezetői, szociális osztály.
	Magas a gyermekvédelmi támogatás száma; A településen folyamatosan nő a Rendszeres Gyermekvédelmi Támogatásban részesültek száma. Az elmúlt évek alatt folyamatosan növekedett, míg a gyermekkorú lakosság száma csökkent.	Kedvezményben részesülők; önkormányzat; vállalkozók, Munkaügyi Központ Felelős: Önkormányzat vezetői, szociális osztály
	Minden gyerek lakjon jól; Gyermekek elégtelen táplálkozása. Önkormányzati tapasztalat, gyermek-intézmények jelzései.	Önkormányzat, napközikonyha, családsegítő szolgálat. Felelős: Polgármester.
Idősek	Idősek közösségi életének előmozdítása; Magas az egyszemélyes háztartások száma az idősek körében, ami elmagányosodást eredményez..	Önkormányzat, idősek szociális intézménye, Felelős: Polgármester
	E – nyugdíjas; Informatikai jártasság hiánya	idősek Felelős: - képzést végző, szervező, - szociális intézményvezető
Nők	Szünidei napközbeni gyerekelügyelet biztosítása; A 12 év alatti gyermekek napközbeni ellátása nincs biztosítva	12 év alatti gyerekek; önkormányzat; civil szervezetek; vállalkozók; szülők; önkéntesek; szakemberek; intézményvezetők; Felelős: polgármester; jegyző.
	„Nők védelmében!!!”; Családon belüli erőszak növekedése	Érintettek, szakemberek, érdekképviselői szervek. Felelős: Polgármester.
Fogyatékkal élők	Info-kommunikációs akadálymentesítés; A településen hiányos, 30 %-os a Info-kommunikációs akadálymentesítés	Önkormányzat, kivitelező, tervező, környezettervező és rehabilitációs szakmérnök, engedélyező hatóság; Felelős: Polgármester
	Fogyatékkal élők számának felmérése; Nincs adat a fogyatékkal élőkről	fogyatékkal élők, szakemberek, lebonyolítók Felelős: Polgármester

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák egyenlő eséllyel férhetnek hozzá a szolgáltatásokhoz, foglalkoztatáshoz.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők helyzetében pozitív változás következzen be.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek egyenlő eséllyel férjenek hozzá az oktatáshoz, biztosított legyen az egészséges fejlődésükhöz szükséges háttér.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek foglalkoztatási helyzetének javítására, szolgáltatásokhoz és információhoz való hozzájutásra, valamint figyelemmel kísérjük az egészségi állapotukban és életvitelükben bekövetkezett változásokat.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a munkahelyi diszkrimináció csökkentését védett tulajdonságuk miatt.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők esélyegyenlőségére, az őket megillető különleges bánásmód meglétére, az akadálymentesítést szolgáló intézkedésekre.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

1. intézkedési terület

Intézkedés címe:	Info-kommunikációs akadálymentesítés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A településen hiányos, 30 %-os a Info-kommunikációs akadálymentesítés.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Felmérés – 2 hónap. Közép: Forrásteremtés – 2 év. Hosszú: Info-kommunikációs akadálymentesítés kiépítése 80 %-ra – 5 év.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Felmérés. Tervezés. Engedélyeztetés, pályázatkészítés. Kivitelezés.
Részrtvevők és felelős	(Hivatali dolgozók.) Önkormányzat, kivitelező, tervező, környezettervező és rehabilitációs szakmérnök, engedélyező hatóság; felelős: polgármester.
Partnerek	Civil szervezetek, szponzorok.
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2013. 09. 01. 2. 2015. 07. 01. 3. 2018. 07.01.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- Felmért hiányosságok száma, mértéke. (Felmérési napló) Saját erő. - Benyújtott, nyertes pályázatok száma. - Megvalósult Info-kommunikációs akadálymentesítés. Dok: Műszaki átadás- átvételi jegyzőkönyv.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- Nincs nyertes pályázat. - Nincs a tevékenységre kiírt pályázat.
Szükséges erőforrások	- Humán erőforrás. - Anyagi erőforrás (pályázati – saját – szponzor)

2. intézkedési terület

Intézkedés címe:	Idősek közösségi életének előmozdítása.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Magas az egyszemélyes háztartások száma az idősek körében, ami elmagányosodást eredményez.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Rövid:</u> Célcsoport számának felmérése. Tájékoztatás – 3 hónap. <u>Közép:</u> Meglévő ellátottak számának növelése. Igényfelmérés, forrásteremtés. Ellátáshoz szükséges befogadóhely kialakítása vagy bővítése – 3 év. <u>Hosszú:</u> Az ellátás beindítása, bővítése, ezáltal az idősek életszínvonalának javítása. – 3 hónap
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Elmagányosodás csökkentése: - Pályázatírás. - Felmérés. - Tájékoztatás. - Igényfelmérés. - Befogadóhely kialakítása. - Ellátás beindítása. - Programok szervezése.
Résztevők és felelős	Önkormányzat, idősek szociális intézménye, polgármester.
Partnerek	Civil szervezetek, szponzor.
Határidő(k) pontokba szedve	- 2013. 10. 01. / 3 hónap/ - 2016. 10. 01. /36 hónap/ - 2017. 02. 01. /42 hónap/
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövid:</u> Egyedül élő idősek számának meghatározása. <u>Közép:</u> Sikeres forrásteremtés. Befogadóhely bővítésének, kialakításának eredményessége. Nappali ellátásban résztvevők számának növekedése. <u>Hosszú:</u> Elmagányosodott idősek számának csökkentése.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Elzárkóznak az idősek, érdektelenség, forráshiány, nyertes pályázat hiánya, nincs megfelelő pályázati kiírás, szándéknyilatkozatuktól eltérően nem veszik igénybe az ellátást. <u>Kockázatcsökkentő eszközök:</u> - Kedvezményes juttatások a szolgáltatás igénybevételéhez, ingyenes beszállítás.
Szükséges erőforrások	- Humánerőforrás. - Anyagi erőforrás /pályázati önerő/ - Tárgyi feltételek.

3. intézkedési terület

Intézkedés címe:	Gyermekvállalás ösztönzése.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Csökkenő gyermeklétszám – (népesség előregedése).
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Település előregedésének mérséklése gyermekvállalás ösztönzésével. <u>Rövid:</u> Önkormányzati támogatások kialakítása, felmérés <u>Közép:</u> Közfoglalkoztatás bővítése, munkahelyteremtés. <u>Hosszú:</u> Családbarát munkahelyek kialakítása. (Rugalmas munkaidő.)
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Felmérések elkészítése önkormányzat. 2. Munkaügyi Központ részvételével támogatás (ösztönző) kialakítása. Ösztönző támogatások.
Résztevők és felelős	Önkormányzat, munkaügyi központ, helyi vállalkozók. Önkormányzat vezetői, szociális osztály.
Partnerek	Munkaügyi központ, önkormányzat, vállalkozások.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos, pályázati határidők.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövid:</u> Helyi rendeletek. <u>Közép:</u> Megállapodások száma. <u>Hosszú:</u> Foglalkoztatás bővítése pályázati lehetőségekhez mérten.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Forráshiány, pályázati lehetőségek hiánya, motiváció hiánya.
Szükséges erőforrások	Önkormányzati sajátforrás. Pályázati keretösszeg (EU-s, hazai)

4. intézkedési terület

Intézkedés címe:	„ Út a munkához. „
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A munkavállalási lehetőségek szűkösek, alacsony iskolai végzettség.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Munkalehetőségek bővítése. <u>Rövid:</u> Képzéseken való részvétel ösztönzése. <u>Közép:</u> Folyamatos közfoglalkoztatás biztosítása. <u>Hosszú:</u> Foglalkoztatás bővítése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Helyzetelemzés, kapcsolatfelvétel a munkaügyi központtal, vállalkozásokkal, képzőszervezetekkel; pályázati lehetőségek felkutatása; célcsoport bevonása; önismereti tréningek; keresett információk közzététele.
Részrtvevők és felelős	Önkormányzat, munkaügyi központ, egyéb foglalkoztatók. Önkormányzati vezetők.
Partnerek	Önkormányzat, munkaügyi központ, civil szervezetek.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Helyzetelemzés. Célcsoport azonosítása. Önismereti tréningen részt vettek száma, képzésben résztvevők száma, képzést sikeresen befejezettek száma, elhelyezkedettek száma.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Motiváltság hiánya, forráshiány.
Szükséges erőforrások	Pályázati keretösszeg.

5. intézkedési terület

Intézkedés címe:	Szünidei napközbeni gyerekelügyelet biztosítása.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A 12 év alatti gyermekek napközbeni ellátása nincs biztosítva.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Gyermekfelügyelet biztosítása. Igények felmérése. Személyi és tárgyi feltételek biztosítása. Tanszünetek idejére a teljes gyermekfelügyelet megoldása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Kérdőíves igényfelmérés; civil szervezetek, önkéntesek bevonása; szponzorok megkeresése; támogatók. Pályázatok felkutatása; helységek biztosítása, működtetése. Fenntartó megkeresése, szakemberek bevonása.
Résztevők és felelős	12 év alatti gyerekek; önkormányzat; civil szervezetek; vállalkozók; szülők; önkéntesek; szakemberek; intézményvezetők; polgármester; jegyző.
Partnerek	12 év alatti gyerekek; önkormányzat; civil szervezetek; vállalkozók; szülők; önkéntesek; szakemberek; intézményvezetők; polgármester; jegyző.
Határidő(k) pontokba szedve	2014. május 31. 2016. május 31. 2018. augusztus 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R:Felmérések; K:Felmérések alapján a személyi és tárgyi feltételek biztosítása a nyári szünetben, 50 %-os felügyelet biztosítása. A szünetek felének 50 %-os lefedettsége. H:Minden szünet teljes igényének kielégítése. Adatlapok; jelenléti ívek, ütemtervek. Résztevők arányszámának alakulása.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Résztevők száma csekély; nincs érdeklődés; megbízhatóság hiánya; jelentkezik, de nem megy el; forráshiány: személyi, tárgyi, anyagi.
Szükséges erőforrások	Pályázatok; önkormányzati hozzájárulás; civil és vállalkozási felajánlás; személyi, anyagi eszközök biztosítása. (Játék, papír, írószerek.)

6. intézkedési terület

Intézkedés címe:	Magas a gyermekvédelmi támogatás száma.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A településen folyamatosan nő a Rendszeres Gyermekvédelmi Támogatásban részesültek száma. Az elmúlt évek alatt folyamatosan növekedett, míg a gyermekkorú lakosság száma csökkent.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Támogatottak számának csökkentése. Problémák feltárásához helyzetelemzés készítése. Munkaügyi Központtal kapcsolatfelvétel. Lehetőségekről tájékozódás, bevonni őket a különböző programokba és képzésekbe. A munkaerőpiacon tartani őket.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Családok helyzetének pontos feltárása. Folyamatosan tájékoztatni őket a Munkaügyi Központ által biztosított lehetőségekre. Motiválni a részvételt. Folyamatos információáramlás biztosítása. Különböző munkacsoportokba bevonás. Vállalkozók, helyi munkáltatók bevonása.
Résztevők és felelős	Kedvezményben részesülők; felelős ügyintézők; Munkaügyi Központ; önkormányzat; vállalkozók.
Partnerek	Célcsoport; helyzetelemzők; Munkaügyi Központ; önkormányzat; Képző Intézmények.
Határidő(k) pontokba szedve	2013. december 31. 2015. június 30. 2018. június 30.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	6 hónap stagnálás – helyzetelemzés 2 éven belül 10 %-kal csökkentés 5 éven belül 20%-kal csökkentés Önkormányzat, Munkaügyi Központ nyilvántartásai, KSH adatok, mutatók. Célcsoport folyamatos együttműködése.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Családok együttműködésének hiánya; Nem indulnak megfelelő képzések; Motivátlanság; Pályázatok hiánya a munkalehetőségekre.
Szükséges erőforrások	Munkahelyek számának csökkenése. EU-s pályázatok; Munkaügyi Központ támogatásai; humán erőforrás; forrásteremtés; önkormányzati kedvezmények vállalkozók részére. (Iparüzési adókedvezmény.)

7. intézkedési terület

Intézkedés címe:	„Nők védelmében!!!”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Családon belüli erőszak növekedése.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Családon belüli erőszak csökkentése. Rövid: Információgyűjtés az érintettekről és érdekvédelmi szervekről. Közép: Kapcsolatfelvétel érintettekkel – szakemberekkel Hosszú: Folyamatos tájékoztatás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. adatgyűjtés, kutatás 2. helyzetfeltárás 3. tájékoztató anyag kidolgozása, kapcsolatfelvétel, személyes tanácsadás 4. tájékoztató anyag kijuttatása
Résztevők és felelős	Érintettek, szakemberek, érdekképviselői szervek. Polgármester.
Partnerek	Rendőrség, szociális szféra, érdekképviselői szervek. A jelzőrendszer tagjai.
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 1 év (2014. 07. 01.) Közép: 2014. 07. 01- 2016. 07. 01. Hosszú: folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: Helyzetelemzés, érdeklődők, megjelentek száma, bejelentett esetek száma. Közép: Tájékoztatást ténylegesen igénybevevők száma. Mennyivel növekszik az érdekképviselői szervek száma. Hosszú: Rendőrséget megkeresők száma, családon belüli erőszak csökkentése.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- félelem nem csökken – biztonságos légkör kialakítása - bejelentések hiánya – biztonságérzet kialakítása
Szükséges erőforrások	- szakemberek – civil szervezetek nyújtása - erőforrások megléte, megteremtése - humán erőforrás

8. intézkedési terület

Intézkedés címe:	Fogyatékkal élők számának felmérése.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nincs adat a fogyatékkal élőkről.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rendelkezzünk feldolgozható adattal. Rövid: információgyűjtés, forráselemzés Közép: kapcsolatfelvétel érdekképviselői szervekkel, hivatalokkal Hosszú: megfelelő adattal rendelkezünk, frissítjük az adatbázist
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- adatgyűjtés, - adatelemzés, - megkeresések, - adatbázis összeállítás, - adatbázis fenntartás
Résztevők és felelős	- fogyatékkal élők, - szakemberek, - lebonyolítók - Felelős:
Partnerek	- Önkormányzat, - NYUFI, - szociális szféra, - házi orvos.
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 2014. 01. 01. (6 hónap) Közép: 2014. 01. 01. – 2014. 12. 31. (1 év) Hosszú: folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: adatelemzés, adatgyűjtésből származó adatok száma, értékelhetősége Közép: kapcsolatfelvételtől származó adatok száma, értékelhetősége Hosszú: adatbázis sokrétűsége - Folyamatos frissítés.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem szolgáltatnak adatokat a megkeresettek-->felettes szerv. Nincs erőforrás → önkéntessel.
Szükséges erőforrások	- humán erőforrás - informatikai háttér

9. intézkedési terület

Intézkedés címe:	E – nyugdíjas.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Informatikai jártasság hiánya.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Az idősek informatikai jártasságának növelése. Rövid: érdeklődés felkeltése (6 hónap) Közép: alapfokú számítástechnikai ismeretek megszerzése (1 év) Hosszú: internethasználat
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- igényfelmérés, tájékoztatás a tanfolyamról - tanfolyamszervezés - beindítás
Résztevők és felelős	- idősek Felelős: - képzést végző, szervező, - szociális intézményvezető
Partnerek	- helyet biztosító intézmények - képző szerv
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 2013. 09. 01 – 2014. 02. 20. Közép: 2014. 03. 01 – 2015. 03. 01. Hosszú: 2015. 03. 01.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: jelentkezők számának meghatározása Közép: jelenléti ív Hosszú: új jelentkezők, fenntarthatóság, visszacsatolás
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- érdektelenség, - feltételek hiánya → beruházási terv - állandó motiváltság, motiváció
Szükséges erőforrások	- információs eszközök - helyiség - szakember - helyi szociális szféra

10. intézkedési terület

Intézkedés címe:	Minden gyerek lakjon jól.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Gyermekek elégtelen táplálkozása. Önkormányzati tapasztalat, gyermekintézmények jelzései.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Minden gyermek étkeztetésének biztosítása. Rövid: Gyermekétkeztetés kiterjesztése, nyári étkeztetés. Közép: Gyermekéhezés teljes felszámolása. Hosszú: Egészséges táplálkozás biztosítása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- pályázatok írása - felmérés - jelzőrendszer irányítása - étkeztetés megszervezése (repetaprogram) - felvilágosító tevékenység - családgondozás
Résztevők és felelős	Önkormányzat, napközikonyha, családsegítő szolgálat. Polgármester.
Partnerek	Iskola, óvoda, karitatív szervezetek, egyházak, családsegítő szolgálat.
Határidő(k) pontokba szedve	1 év 2 év 3 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: Iskolai visszajelzések csökkentése. Közép: Felmérés a családok között. Hosszú: Védőnő visszajelzése, ÁNTSZ, gyermekorvos.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Szülői ellenállás. Forráshiány → pályázat. Egészséges életmódra, felvilágosításra való érdektelenség.
Szükséges erőforrások	Forráshiányra pályázatok. Térítési díjak. Humán erőforrás.

11. intézkedési terület

Intézkedés címe:	„Tanulni egy életen át”;
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Hiányszakmák felmérése, az alacsony iskolai végzettségű lakosság képzése, felzárkóztatása, ezzel munkaerőpiacra jutásának segítése..
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Pályázati forrásból olyan szakképzések indítása, amelyek biztosítják a működő munkahelyek számára a hiányzó szakembereket.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Rövid: A lakosság iskolai végzettségének felmérése; és hiányszakmák felmérése Közép: Forrásteremtésre európai uniós pályázati forrás keresése. Pályázatírás. Az alacsony iskolai végzettségűk tájékoztatása, képzések indítása, Hosszú: Munkahelyteremtés,
Résztevők és felelős	Képzésen részt vevők, munkaügyi központ, önkormányzat, szakképző intézmény Felelős: Polgármester
Partnerek	Munkaügyi Központ, munkáltatók, szakképző központok
Határidő(k) pontokba szedve	R: 1 év K: 3 év H: folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: Pontos nyilvántartás a lakosság iskolai végzettségéről, szakképesítéséről- Közép: Elnyert uniós forrás. Az alacsony iskolai végzettségűek szerezzenek szakképesítést. Hosszú: Munkahelyteremtés
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem nyilatkozik a lakosság minden tagja. Nincs pályázati kiírás. Nem nyer a pályázat. Nem működnek együtt a munkáltatók
Szükséges erőforrások	Forráshiányra pályázatok. Humán erőforrás.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	"Út a munkához"	A munkavállalási lehetőségek szűköse, alacsony iskolai végzettség.	Munkalehetőségek bővítése. Rövid: Képzéseken való részvétel ösztönzése. Közép: Folyamatos közfoglalkoztatás biztosítása. Hosszú: Foglalkoztatás bővítése.		Helyzetelemzés, kapcsolatfelvétel a munkaügyi központtal, vállalkozásokkal, képzőszervezetekkel; pályázati lehetőségek felkutatása; célcsoport bevonása; önismereti tréningek; keresett információk közléte.	Önkormányzati vezetők.		Helyzetelemzés. Célcsoport azonosítása. Önismereti tréningen részt vettek száma, képzésben résztvevők száma, képzést sikeresen befejezettek száma, elhelyezkedettek száma.	Pályázati keretösszeg.	
2	"Tanulni egy életen át"	Hiányszakmák felmérése, az alacsony iskolai végzettségű lakosság képzése, felzárkóztatása, ezzel munkaerőpiacra jutásának segítése..	Pályázati forrásból olyan szakképzések indítása, amelyek biztosítják a működő munkahelyek számára a hiányzó szakembereket.	Rövid: A lakosság iskolai végzettségének felmérése; és hiányszakmák felmérése Közép:..Forrásteremtésre európai uniós pályázati forrás keresése. Pályázatírás. Az alacsony iskolai végzettségűk tájékoztatása, képzések indítása, Hosszú:.. Munkahelyteremtés,	Rövid: Pontos nyilvántartás a lakosság iskolai végzettségéről, szakképesítéséről- Közép: Elyert uniós forrás. Az alacsony iskolai végzettségűek szerezzenek szakképesítést. Hosszú: Munkahelyteremtés	Forráshiányra pályázatok. Humán erőforrás.				
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Gyermekvállalás ösztönzése.	Csökkenő gyermeklétszám – (népesség előregedése).	Település előregedésének mérséklése gyermekvállalás ösztönzésével. Rövid:	Felmérések elkészítése önkormányzat. Munkaügyi Központ részvételével támogatás (ösztönző) kialakítása. Ösztönző támogatások.	Önkormányzat vezetői, szociális iroda			Rövid: Helyi rendeletek. Közép: Megállapodások száma. Hosszú: Foglalkoztatás bővítése pályázati	Önkormányzati sajátforrás. Pályázati keretösszeg (EU-s, hazai)	

Intézkedés sorszáma	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			Önkormányzati támogatások kialakítása, felmérés Közép: Közfoglalkoztatás bővítése, munkahelyteremtés. Hosszú: Családbarát munkahelyek kialakítása. (Rugalmas munkaidő.)		lehetőségekhez mérten					
2	Magas a gyermekvédelmi támogatás száma.	A településen folyamatosan nő a Rendszeres Gyermekvédelmi Támogatásban részesültek száma. Az elmúlt évek alatt folyamatosan növekedett, míg a gyermekkorú lakosság száma csökkent.	Támogatottak számának csökkentése. Problémák feltáráshoz helyzetelemzés készítése. Munkaügyi Központtal kapcsolattartással. Lehetőségekről tájékozódás, bevonni őket a különböző programokba és képzésekbe. A munkaerőpiacon tartani őket.	Családok helyzetének pontos feltárása. Folyamatosan tájékoztatni őket a Munkaügyi Központ által biztosított lehetőségekre. Motiválni a résztvevőket. Folyamatos információáramlás biztosítása. Különböző munkacsoportokba bevonás. Vállalkozók, helyi munkáltatók bevonása.	Önkormányzati vezetőfk.	2018.06.30.	6 hónap stagnálás – helyzetelemzés 2 évben belül 10 %-kal csökkentés 5 éven belül 20%-kal csökkentés támogatásai; humánerőforrás; forrásteremtés; Munkaügyi Központ nyilvántartásai, KSH adatok, mutatók. Célcsoport folyamatos együttműködése.	Munkahelyek számának csökkenése. EU-s pályázatok; Munkaügyi Központ támogatásai; humán erőforrás; forrásteremtés; önkormányzati kedvezmények vállalkozók részére. (Iparügyi adókedvezmény.)		
3	Minden gyerek lakjon jól.	Gyermekek elégtelen táplálkozása. Önkormányzati tapasztalat, gyermekintézmények jelzései.	Minden gyermek étkeztetésének biztosítása. Rövid: Gyermekétkeztetés kiterjesztése, nyári étkeztetés. Közép: Gyermekéhez		Rövid: Iskolai visszajelzések csökkentése. Közép: Felmérés a családok között. Hosszú: Védőnő visszajelzése,	polgármester	2016.07.31.	Forráshiányra pályázatok. Térítési díjak. Humán erőforrás.		

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		teljes felszámolása. Hosszú: Egészséges táplálkozás biztosítása.	Családgondozás				ÁNTSZ, gyermekorvos.		
III. A nők esélyegyenlősége									
1	Szűnidei napközbeni gyermekgyerekek napközbeni ellátása nincs biztosítva.	Gyermekfelügyelet biztosítása. Igények felmérése. Személyi és tárgyi feltételek biztosítása. Tanszűnetek idejére a teljes gyermekfelügyelet megoldása.		Kérdőíves igényfelmérés; civil szervezetek, önkéntesek bevonása; szponzorok megkeresése; támogatók. Pályázatok felkutatása; helységek biztosítása, működtetése. Fenntartó megkeresése, szakemberek bevonása.	polgármester	2018.08.31.	R: Felmérések; K: Felmérések alapján a személyi és tárgyi feltételek biztosítása a nyári szűnidekben, 50 %-os felügyelet biztosítása. A szűnidek felének 50 %-os lefedettsége. H: Minden szűnidek teljes igényének kielégítése. Adatlapok; jelenléti ívek, ütemtervek. Résztvevők arányszámának alakulása	Pályázatok; önkormányzati hozzájárulás; civil és vállalkozási felajánlás; személyi, anyagi eszközök biztosítása. (Játék, papír, írószerek.)	
2	„Nők védelmében!” Családon belüli erőszak növekedése.	Családon belüli erőszak csökkentése. Rövid: Információgyűjtés az érintettekről és érdekvédelmi szervekről. Közép: Kapcsolatfelvétel érintettekkel – szakemberekkel Hosszú: Folyamatos tájékoztatás.		1. adatgyűjtés, kutatás 2. helyzetfeltárás 3. tájékoztató anyag kidolgozása, kapcsolatfelvétel, személyes tanácsadás 4. tájékoztató anyag kijuttatása	polgármester	2016.07.01.	Rövid: Helyzetelemzés, érdeklődők, megjelentek száma, bejelentett esetek száma. Közép: Tájékoztatóst ténylegesen igénybe vevők száma. Mennyivel növekszik az érdeklőségek száma. Hosszú: Rendőrséget	Szakemberek – civil szervezetek nyújtása erőforrások megléte, megteremtése humán erőforrás	

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
IV. Az idősek esélyegyenlősége									
1	Idősek közösségi életének előmozdítása.	Rövid: Célcsoport számának felmérése. Tájékoztató – 3 hónap. Közép: Meglévő ellátottak számának növelése. Magas az egyszemélyes háztartások száma az idősek körében, ami elmagányosodást eredményez	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Elmagányosodás csökkentése: - Pályázatírás. - Felmérés. - Tájékoztató. - Igényfelmérés. - Befogadóhely kialakítása. - Ellátás beindítása. - Programok szervezése.	polgármester	2017.02.01.	Rövid: Egyedül élő idősök számának meghatározása. Közép: Sikeres forrásteremtés. Befogadóhely bővítésének, kialakításának eredményessége. Nappali ellátásban résztvevők számának növekedése. Hosszú: Elmagányosodott idősök számának csökkentése.	Humánerőforrás. Anyagi erőforrás /pályázati önértékelés/Tárgyi feltételek.	
2	E – nyugdíjas	Informaticai jártasságának növelése. Rövid: érdeklődés felkeltése (6 hónap) Közép: alapfokú számítástechnikai ismeretek megszerzése (1 év) Hosszú: internethasználat	Informaticai jártasságának növelése. Rövid: érdeklődés felkeltése (6 hónap) Közép: alapfokú számítástechnikai ismeretek megszerzése (1 év) Hosszú: internethasználat	igényfelmérés, tájékoztatás a tanfolyamról tanfolyamszervezés beindítás	szervező, szociális intézményvezető, képzést végző	2015.03.01.	Rövid: Jelentkezők számának meghatározása Közép: jelenléti ív Hosszú: új jelentkezők, fenntarthatóság, visszacsatolás	információs eszközök helyiség szakember helyi szociális szféra	
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége									
1	Info-	Rövid: Felmérés – 2		Felmérés. Tervezés.	polgármester	2018.07.01.	Felmért	Humán erőforrás.	

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
	kommunikációs akadálymentesítés	hiányos, 30 %-os a info-kommunikációs akadálymentesítés	hónap. Közép: Forrásteremtés – 2 év. Hosszú: Info-kommunikációs akadálymentesítés kiépítése 80 %-ra – 5 év.	Engedélyeztetés, pályázatkiértés. Kivitelezés.				hiányosságok száma, mértéke. (Felmérési napló) Saját erő. Benyújtott, nyertes pályázatok száma. Megvalósult info-kommunikációs akadálymentesítés. Dok: Műszaki átadás-, átvételi jegyzőkönyv.	Anyagi erőforrás (pályázati – saját – szponzor)	
2	Fogyatékkal élők számának felmérése.	Nincs adat a fogyatékkal élőkéről.	Rendelkezünk feldolgozható adattal. Rövid: információgyűjtés, forráselemzés Közép: kapcsolatfelvétel érdeképviseleti szervekkel, hivatalokkal Hosszú: megfélelő adattal rendelkezzünk, frissítsük az adatbázist	adatgyűjtés, adatelemzés, megkeresések, adatbázis összeállítás, adatbázis fenntartás	önkormányzat vezetői, szociális iroda		2014.12.31.	Rövid: adatelemzés, adatgyűjtésből származó adatok száma, értékelhetősége Közép: kapcsolatfelvételtől származó adatok száma, értékelhetősége Hosszú: adatbázis sokrétűsége Folyamatos frissítés.	humán erőforrás informatikai háttér	

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplővállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

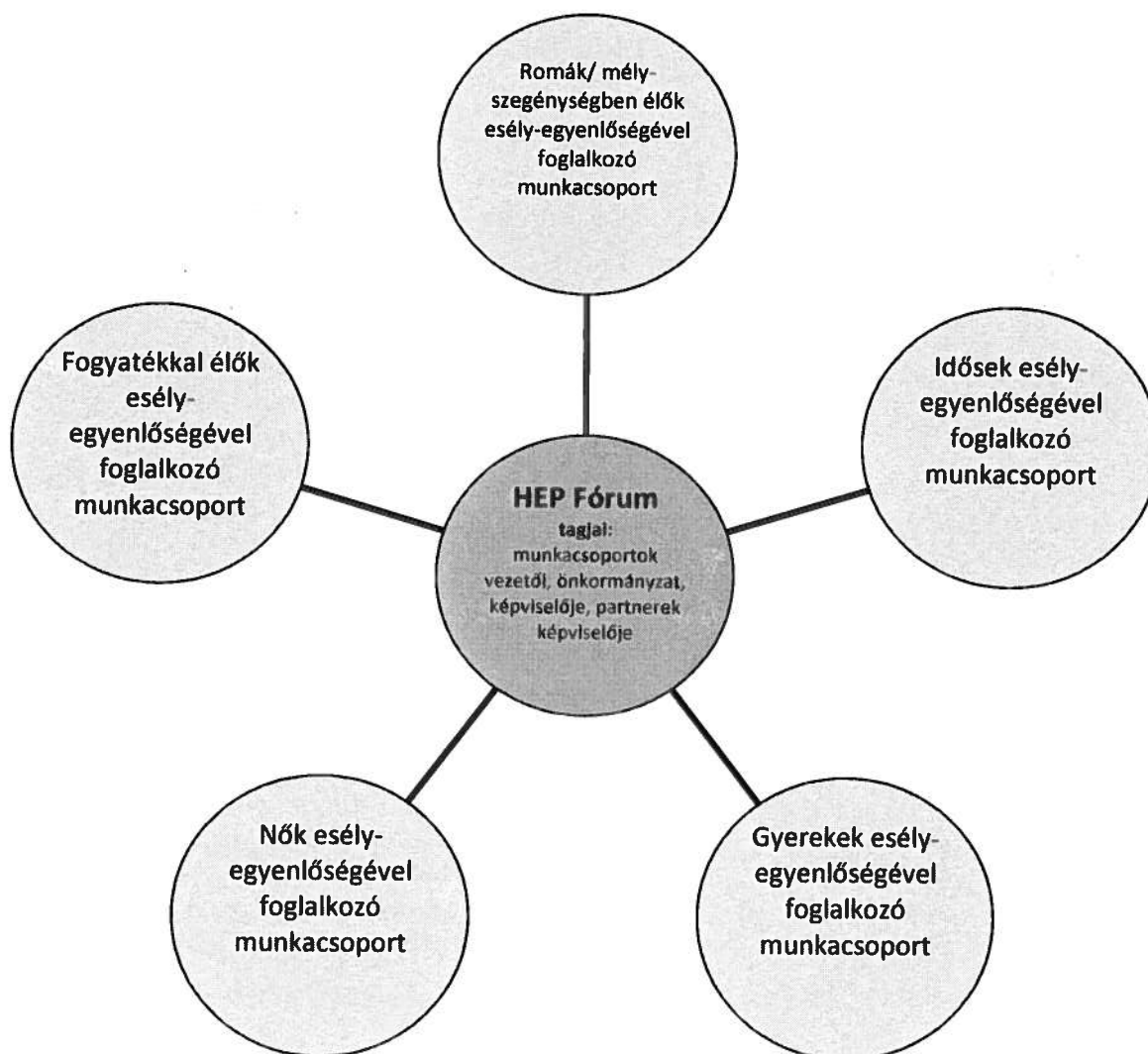
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása

- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitzűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről Szilágyi Menyhért polgármester felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell

foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Csorvás város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Csorvás város képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 99/2013. (VI.26.) számú Képviselő-testületi határozatával elfogadta.

Melléletek:

99/2013. (VI.26.) számú Képviselő-testületi határozat

Csorvás, 2013. június 26.

Szilágyi Menyhért
polgármester

Csorvás Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum Csorvási bulgár Mihály Általános és Alapfokú Művészeti Iskola Partner aláírás Hamar Gabi

Dátum Civil szervezetek szeminárium Partner aláírás Böcsikné Huszár Olga

Dátum Békés Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási Hivatala 5600 Békéscsaba, Szabadság tér 11-17. Partner aláírás Csákosné Csákos

Dátum Békéscsaba RK Partner aláírás Fehér Katalin

Dátum CSORVÁSI ROMA ÖNKORMÁNYZAT ROMANE AUTONOMIA CHORVACH 5920 Csorvás, Rákóczi u. 17. Adószám: 15780241-1-04 Partner aláírás Csákosné Csákos

Dátum Községi Művelődési és Sportközpont Partner aláírás Szanis Katalin

Dátum Humán Szolgálati Központ Békéscsaba Luther u. 20. jrt. Partner aláírás

Dátum Partner aláírása

Csorvás Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

**OROSHÁZI KISTÉRSÉG EGYESÍTETT
GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONTJA ÉS
CSALÁDSEGÍTŐ SZOLGÁLATA**
5920 Csorvás, Kossuth L. u. 12.
Adószám: 18855939-1-04

KISS ÁRPÁDNE'
Kiss Árpádné'
Partner aláírás

Dátum

**CSORVÁS VÁROS
ÖNKORMÁNYZATÁNAK
Egyesített Szociális Intézménye**
5920 Csorvás, Rákóczi u. 15.

TALYK FERENCNE'
Talyk Ferencné'
Partner aláírás

Dátum

**CSORVÁS VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
VÉDŐNŐI SZOLGÁLATA**
5920 Csorvás, Móra F. u. 29.
Telefon: 661258-025

ZATYKÓVÉ KEISKEMÉTI ERIKA
Zatykóvé Keiskeméti Erika
Partner aláírás

Dátum

Általános Művelődési Központ
5920 Csorvás, Bocskai u. 2
Telefon: (66) 778-261
Adószám: 15345699-1-04

BANAKAYI Gyöngyéné'
Banakayiné Bodzás Joláné
Partner aláírás

Dátum

**CSORVÁSI NYUGDÍJASOK
ÉRDEKVÉDELMI EGYESÜLETE**
5920 Csorvás, Rákóczi u. 26.
Adószám: 18383898-1-04
Bsz.: 53300050-11037668

LATOS ANNÁ
Latos Anna
Partner aláírás

Dátum

**Összefogás az Egyenlő esélyekért
Nonprofit Közhasznú Kft.**
2141 Csömör, Ibolya utca 13-19.
13. Adószám: 23562291-2-13

BERECSÉNSZI LÁSZLÓNÉ'
Berecsénszi Lászlóné'
Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Kivonat

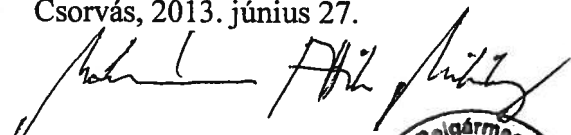
Csorvás Város Önkormányzata Képviselő-testületének a 2013. június 26-án
megtartott üléséről felvett jegyzőkönyvből

Csorvás Város Önkormányzatának
99/2013.(VI.26.)
Képviselő-testületi határozata:

Csorvás Város Önkormányzatának Képviselő-testülete
Csorvás Város Önkormányzatának Helyi
Esélyegyenlőségi Programját az előterjesztésnek
megfelelően fogadja el.

Dr. Kerekesné Dr. Mracskó Gyöngyi s.k.
jegyző

Csorvás, 2013. június 27.

Molnár Attila Mihály
aljegyző

